

Waar de Waal stroomt

Structuurvisie
Hendrik-Ido-Ambacht

Rapportnummer: 213X00120.040798_11_vastgesteld

Datum vaststelling: 6 juli 2009

Contactpersoon
opdrachtgever: De heer mr. R. C. J. van den Berg

Projectteam BRO: ir. Piet Zuidhof, drs. Arjan Gerritsen, ir. Lara Brand, ir. Nynke Jelles,
drs. René Blom, Wouter Zweerink, ir. Femke Bergisch

Trefwoorden: structuurvisie, Hendrik-Ido-Ambacht

Waar de Waal stroomt

Waar de Waal stroomt en nog tuinders in hun kassen vaardig zijn.

Waar een oude dorpskerk torent en de mensen aardig zijn.

Daar ligt Ambacht dat ons lief is, als een parel in het land.

Voor ons is dat toch onbetwist het mooiste dorp van Nederland.

Refrein:

Ambacht, mooi dorp van ons, we blijven van je houden.

Ambacht, lief dorp van ons, zo oud en toch zo fijn.

Zeshonderdvijftig jaar waard, om altijd van te houden.

Ja, het is een voorrecht, een Ambachter te zijn.

'Waar de Waal stroomt'

In de achterliggende maanden heb ik het thuis heel wat keren horen zingen: het Ambachtse volkslied 'Waar de Waal stroomt'. Ter voorbereiding op de aubade op Koninginnedag studeerden kinderen van de basisscholen dit lied in. Onze jongste zoon en dochter van 8 en 4 jaar deden enthousiast mee. Het volkslied is in 1982 gedicht ter gelegenheid van het zeshonderdvijftigjarig bestaan van Hendrik-Ido-Ambacht. 'Waar de Waal stroomt' geeft wel aan dat ook in deze gemeente de tijd niet stil staat. Leest u het maar op de pagina hiernaast.....

De Waal stroomt nog steeds langs de rand van de gemeente en langs de boorden van dit riviertje zijn mooie, kleinschalige woonwijken gerealiseerd. De oude dorpskerk staat er ook nog en de meeste mensen doen aardig tegen elkaar. Vijfentwintig jaar geleden telde Hendrik-Ido-Ambacht ruim 16.500 inwoners, waarvan zo'n 70 actief waren als tuinder. Maar inmiddels zijn we de 25.000 inwoners gepasseerd en het aantal actieve tuinders is op één hand te tellen. Recent ben ik met mijn gezin verhuisd naar een woning aan de grens van de wijk Kruiswiel, met een uniek maar tijdelijk uitzicht op twee kassencomplexen. Dit zijn de laatste kassen die plaats zullen maken voor de ontwikkeling van het oostelijk deel van De Volgerlanden.

Vijfentwintig jaar geleden was het gemeentehuis nog gevestigd aan het Raadhuisplein, was winkelcentrum De Schoof nog niet gerenoveerd en uitgebreid, stond de brandweerkazerne nog in de van der Heijdenstraat, hadden we nog een 'dorpshuis De Schoof' en

hadden we nog geen recreatiegebied Sandelingen-Ambacht. Volop verandering dus in het 'lieve dorp aan de Waal'.

Regeren is vooruitzien. Daarom stelde de gemeente begin jaren '90 een structuurvisie op voor het hele 'open' gebied tussen de bebouwde kommen van Ambacht en Zwijndrecht, de latere wijk De Volgerlanden. Daarom zijn college en gemeenteraad dit jaar - samen met veel actieve en betrokken Ambachters - bezig met het opstellen van een Toekomstvisie Hendrik-Ido-Ambacht 2040. Deze Toekomstvisie is gericht op de langere termijn. Gelijktijdig met de Toekomstvisie is gewerkt aan een Structuurvisie Hendrik-Ido-Ambacht 2020. Deze ontwerp-structuurvisie ligt nu voor u. De structuurvisie is de ruimtelijke vertaling van de Toekomstvisie en gericht op de korte en middellange termijn.

Deze nieuwe structuurvisie gaat vooral in op het geheel van de gemeente. In deze visie staan de gewenste ontwikkelingen op het gebied van wonen, zorg, welzijn, onderwijs, winkelveorzieningen en de ruimtelijke inpassing van al deze ambities beschreven. Het gaat dan bijvoorbeeld over het behoud van historische en karakteristiek waardevolle elementen. Over de versterking van de waterstructuur en de rol van de Waal en de Noord daarin. Over de groenstructuur en het belang van het Baxpark, Sandelingen-Ambacht en de Sophiapolder daarin.

In de komende jaren wordt nog volop gewerkt aan de afronding van De Volgerlanden en de bouw van woningen langs de Noordoever. Hoewel er daarna geen ruimte meer is voor grootschalige woningbouw op uitbreidingslocaties, zal er zeker nog genoeg ge-

bouwd worden binnen de gemeente. De gemeenteraad heeft in oktober 2008 een ontwerp-structuurvisie, na gelijktijdige vaststelling van de Toekomstvisie Hendrik-Ido-Ambacht 2040, ter inspraak voorgelegd aan inwoners en organisaties. Met inachtneming van zienswijzen die zijn ingebracht, is op 6 juli 2009 de Structuurvisie door de gemeenteraad vastgesteld. De komende tijd wordt gewerkt aan het uitvoeren van de ambities.

Vanaf deze plaats wil ik iedereen bedanken die een bijdrage geleverd heeft aan deze visie, tijdens gesprekken en overleggen of via betrokkenheid bij de Toekomstvisie. Met behulp van deze structuurvisie kunnen we welbewust en integraal werken aan de verdere ontwikkeling van 'het mooiste dorp van Nederland'. Ambacht: dorp of stad? Een boeiende maar eindeloze discussie. Volgens mij is Hendrik-Ido-Ambacht gewoon een gemeente met 'dorpse trekken' in een stedelijke omgeving met een hoog voorzieningenniveau. Een gemeente waar het een voorrecht is te wonen en te mogen besturen!

T.A. Stoop,
Wethouder Ruimtelijke Ordening

Namens het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht

Inhoudsopgave

	pagina		
1. INLEIDING	3	4.2.3 Ruimtelijke structuur van het landschap	39
1.1 Aanleiding en doel	3	4.3 Ruimtelijk-functionele structuur	41
1.2 Status structuurvisie	4	4.3.1 Ruimtelijke opzet en wijkstructuur	41
1.3 Voortraject en proces	4	4.3.2 Wonen	46
1.4 Leeswijzer	5	4.3.3 Werken	49
		4.3.4 Commerciële voorzieningen	53
2. HET PLANGEBIED	7	4.3.5 Zorg en welzijn	57
2.1 Inleiding	7	4.3.6 Verkeer en vervoer	59
2.2 Korte karakterisering	7	4.3.7 Recreatie en toerisme	60
		4.3.8 Sport en cultuur	62
3. PLANOLOGISCHE CONTEXT	11	4.3.9 Onderwijs en educatie	64
3.1 Inleiding	11	4.4 Milieuaspecten en belemmeringen	65
3.2 Rijksbeleid	11	4.4.1 Inleiding	65
3.3 Provinciaal beleid	15	4.4.2 Geluidhinder en luchtkwaliteit	67
3.4 Regionaal en overig beleid	18	4.4.3 Milieuzonering en externe veiligheid	69
3.5 Gemeentelijk beleid	24	4.4.4 Bodemkwaliteit	72
		4.4.5 Betuweroute	73
4. ANALYSE VAN HET PLANGEBIED	31	4.4.6 Waterhuishouding	74
4.1 Inleiding	31	4.5 Samenvattend	76
4.2 Landschappelijke hoofdstructuur	31		
4.2.1 Kenschets	32	5. DUURZAAM STRUCTUURBEELD	81
4.2.2 Het landschap als onderlegger	32	5.1 Inleiding	81
		5.2 Doel van het duurzaam structuurbeeld	81
		5.3 Toelichting op het duurzaam structuurbeeld	83
		6. STRUCTUURMODELLEN	85
		6.1 Inleiding	85

6.2 Structuurmodel Groen	87
6.3 Structuurmodel Rood	90
6.4 Structuurmodel Blauw	93
6.5 Waardering van de modellen	94
 7. STRUCTUURVISIE EN TOEKOMSTVISIE	 95
7.1 Inleiding	95
7.2 Scenario's	95
7.3 Vertaling naar de structuurvisie	96
 8. DE VISIEKAART	 99
 9. DE PROJECTEN	 105
 10. UITVOERING	 119
10.1 Inleiding	119
10.2 Gemeentelijk beleid	119
10.3 Naar realisatie	120

Literatuurlijst

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

Hendrik-Ido-Ambacht is snel gegroeid en groeit nog steeds. Met de ontwikkeling van de VINEX wijk De Volgerlanden wordt het dorp aanzienlijk uitgebreid. Hiermee groeit het aantal inwoners snel en dat heeft effect op de gemeenschap. Om die reden is de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht gestart met een brede discussie om na te denken en inzichtelijk te krijgen over hoe de inwoners willen leven (wonen, werken, recreëren, winkelen etc.).

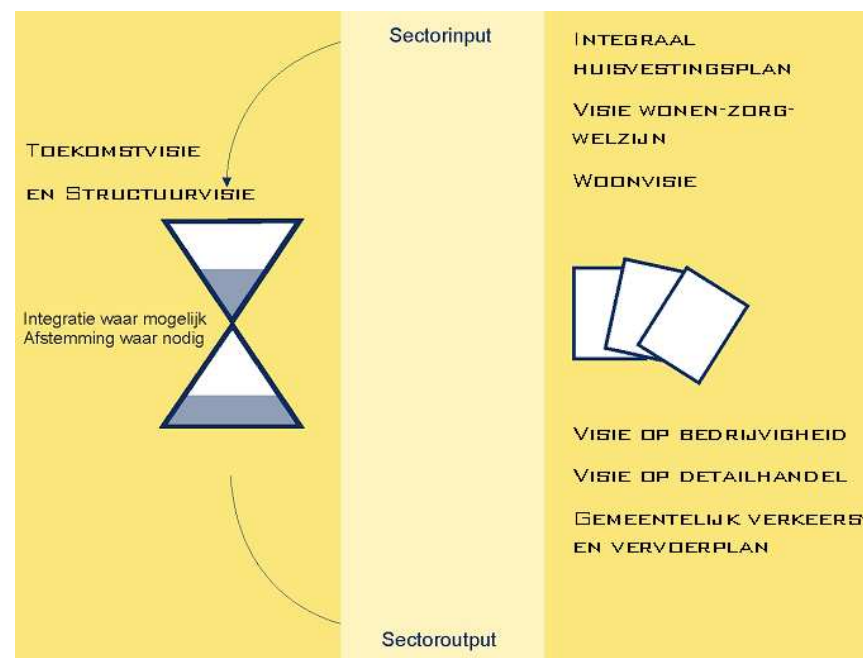
Een belangrijke vraag is of Hendrik-Ido-Ambacht 'af' is wanneer de wijk De Volgerlanden geheel opgeleverd is. De gemeente kent na De Volgerlanden geen grote uitbreidingsgebieden meer (behoudens het transformatieproject Noordoevers). Een andere belangrijke vraag is welke identiteit de gemeente moet aannemen en welke positie zij wenst in te nemen in de regio. Allemaal vragen die aan de orde kwamen bij het opstellen van de Toekomstvisie¹.

De Structuurvisie

Een groot aantal keuzes en ambities die in de Toekomstvisie benoemd werd, heeft ruimtelijke consequenties. Een ambitie om bijvoorbeeld te voorzien in de eigen woningbehoefte, vraagt om een ruimtelijke vertaling in een structuurvisie. Anderzijds bepalen de ruimtelijke mogelijkheden het realiteitsgehalte van de ambities. De

Toekomstvisie en Structuurvisie zijn hierdoor onlosmakelijk met elkaar verbonden en beïnvloeden elkaar. Dit is in onderstaande figuur aangegeven.

Voor een groot aantal sectoren is actueel beleid voorhanden of in voorbereiding. De sectorale ambities moeten op elkaar afgestemd worden en op onderdelen worden verdiept. De rol van de structuurvisie is dan ook deels het vastleggen van bestaande plannen, maar ook bijsturen waar nodig, het benoemen van randvoorwaarden en het aanvullen waar noodzakelijk.

Structuur- en sectorbeleid

¹ Branson & Guevara, *Toekomstvisie Hendrik-Ido-Ambacht*, maart 2008

De Structuurvisie heeft niet alleen een intern doel. Met de juiste communicatie heeft zij ook een positief effect op de verbondenheid die de inwoners voelen met de gemeente en kan het vertrouwen in het gemeentebestuur worden versterkt. Initiatiefnemers worden uitgedaagd om projecten uit te voeren binnen de kaders die de Structuurvisie stelt.

Samenvattend heeft de Structuurvisie Hendrik-Ido-Ambacht de volgende doelen:

- Het toevoegen van een ruimtelijke component aan het lopende traject van de Toekomstvisie en andere beleidsplannen;
- Het opstellen van een integraal en gemeentebreed beleid op hoofdlijnen;
- Het vormen van een goed communicatiemiddel tussen burger en gemeente.

1.2 Status structuurvisie

Per 1 juli 2008 is de Wet ruimtelijke ordening (Wro) in werking getreden. De Wro verplicht rijk, provincies en gemeenten een structuurvisie vast te stellen. De structuurvisie wordt vastgesteld door de gemeenteraad. De raad bepaalt tevens de looptijd van de structuurvisie.

De structuurvisie bevat de hoofdlijnen van het ruimtelijk beleid voor het gemeentelijk grondgebied van Hendrik-Ido-Ambacht. De structuurvisie biedt het kader voor bestemmingsplannen. Daarin worden bestemmingen toegekend en regels voor het gebruik van

de grond en bebouwing gesteld. Daarbij kan in relatie tot de beoogde functies rekening gehouden worden met de milieubelasting.

De Wro stelt het verplicht dat in de structuurvisie wordt ingegaan op de wijze waarop de gemeenteraad zich voorstelt de beschreven ontwikkelingen tot uitvoering te doen komen. Dit houdt in dat een zogenaamde uitvoeringsstrategie onderdeel moet uitmaken van de structuurvisie.

In de regel bestaat een uitvoeringsstrategie uit een samenhangend pakket van financiële, technische, bestuurlijke en juridisch normatieve maatregelen, die tot doel hebben het in de structuurvisie geschetste ruimtelijke ontwikkelingsbeeld te realiseren.

1.3 Voortraject en proces

Om te komen tot een gedragen structuurvisie is een aantal stappen doorlopen waarin afwisselend ambtelijk en bestuurlijk overleg heeft plaatsgevonden en deelproducten zijn opgesteld. Tevens zijn bilateraal en in workshopverband externen geconsulteerd.

Stap 1: bureaustudie en gebiedsinventarisatie

In deze stap is kennisgemaakt met het plangebied. Hiermee is de huidige situatie inzichtelijk gemaakt en is duidelijk geworden welke ontwikkelingen spelen in de gemeente. Ook vormt de informatie een belangrijke input voor het te vervaardigen duurzaam kwaliteitsbeeld (de lagenbenadering). In deze stap heeft geregeld overleg plaatsgevonden.

Onderdeel van deze stap is het duurzaam structuurbeeld. Het duurzaam structuurbeeld vormt samen met de sectorale ambities, het programma van de gemeente (de beleidsanalyse) en de uitkomsten van de Toekomstvisie een strategisch onderdeel van de structuurvisie.

Stap 2: structuurmodellen

Op basis van het Duurzaam Structuurbeeld zijn enkele structuurmodellen opgesteld. Deze geven drie verschillende ontwikkelingsrichtingen aan voor de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht.

Stap 3: concept structuurvisie

Met de input van de verscheidene overlegmomenten en de gegevens uit de voorgaande stappen, is een concept structuurvisie opgesteld en vervolgens aangevuld tot een tweede concept structuurvisie.

Stap 4: structuurvisie

Na een presentatie voor het bestuur is de concept structuurvisie uitgewerkt tot een definitieve structuurvisie, geschikt voor het doorlopen van de inspraakprocedure.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt kort aandacht besteed aan het plangebied. De begrenzing van het plangebied is aangegeven en een korte karakterisering is opgenomen.

In hoofdstuk 3 wordt aandacht besteed aan het beleid op verschillende schaalniveaus. Beleid van het rijk, de provincie, de gemeente en beleid uit de regio zijn verwerkt.

Hoofdstuk 4 omvat de analyse van het plangebied. Er wordt uitgebreid ingegaan op de landschappelijke, ruimtelijke en functionele (hoofd)structuur van de gemeente. Tevens wordt aandacht besteed aan milieuaspecten en de daarmee samenhangende belemmeringen waarmee de gemeente te maken heeft.

In hoofdstuk 5 is het duurzaam structuurbeeld beschreven. Er wordt onder meer aandacht besteed aan het doel van het duurzaam structuurbeeld.

In hoofdstuk 6 worden de drie structuurmodellen, die voortkomen uit het duurzaam structuurbeeld, omschreven. Het gaat om een groen, rood en blauw structuurmodel.

In hoofdstuk 7 wordt ingegaan op de relatie tussen de structuurvisie en de Toekomstvisie.

In hoofdstuk 8 wordt de visie van de gemeente omschreven. Dit hoofdstuk vormt samen met de hoofdstukken 9 en 10 de kern van deze structuurvisie.

In hoofdstuk 9 worden de projecten die op de visiekaart zijn opgenomen nader geconcretiseerd en benoemd.

In hoofdstuk 10 zijn de projecten voorzien van een uitvoeringsparagraaf waarin ingegaan wordt op de wijze waarop de gemeenteraad zich voorstelt het beschreven project tot uitvoering te brengen.

2. HET PLANGEBIED

2.1 Inleiding

Om een eerste indruk te krijgen van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht en aan te geven op welk grondgebied de structuurvisie betrekking heeft, wordt hier kort ingegaan op de kenmerken van gemeente Hendrik-Ido-Ambacht. Er wordt een korte ruimtelijke karakterisering van de gemeente gegeven en er wordt aandacht besteed aan de positie van de gemeente in de regio.

2.2 Korte karakterisering

De gemeente Hendrik-Ido-Ambacht is een echte woongemeente, waarbinnen het dorpse karakter als een sterke positieve waarde geldt. Dit dorpse karakter wordt vooral geëtaleerd door de rust en het vele groen binnen de gemeente. Hendrik-Ido-Ambacht is een woonplaats met veel laagbouw en een karakteristiek historisch dorpslint. Ook de ligging aan het water (de Waal, de Noord, de Rietbaan en de Strooppot) dragen bij aan de omgevingskwaliteit van de gemeente.

De gemeente kent naast de woonbuurten ook verschillende bedrijventerreinen. Verschillend in grootte, aard van de aanwezige bedrijven en in hun ligging. Er is dus naast het woonklimaat ook een goed werkklimaat. Dit maakt de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht

tot een vrijwel complete gemeente, waar iedere inwoner gebruik kan maken van de verschillende functies die de gemeente biedt. Dit betekent overigens niet dat er geen verbeteringen meer nodig zijn. De ligging van de gemeente centraal in groot stedelijk gebied levert enerzijds een positieve waarde op (nabijheid van functies), maar anderzijds heeft dit ook een meer negatieve component.

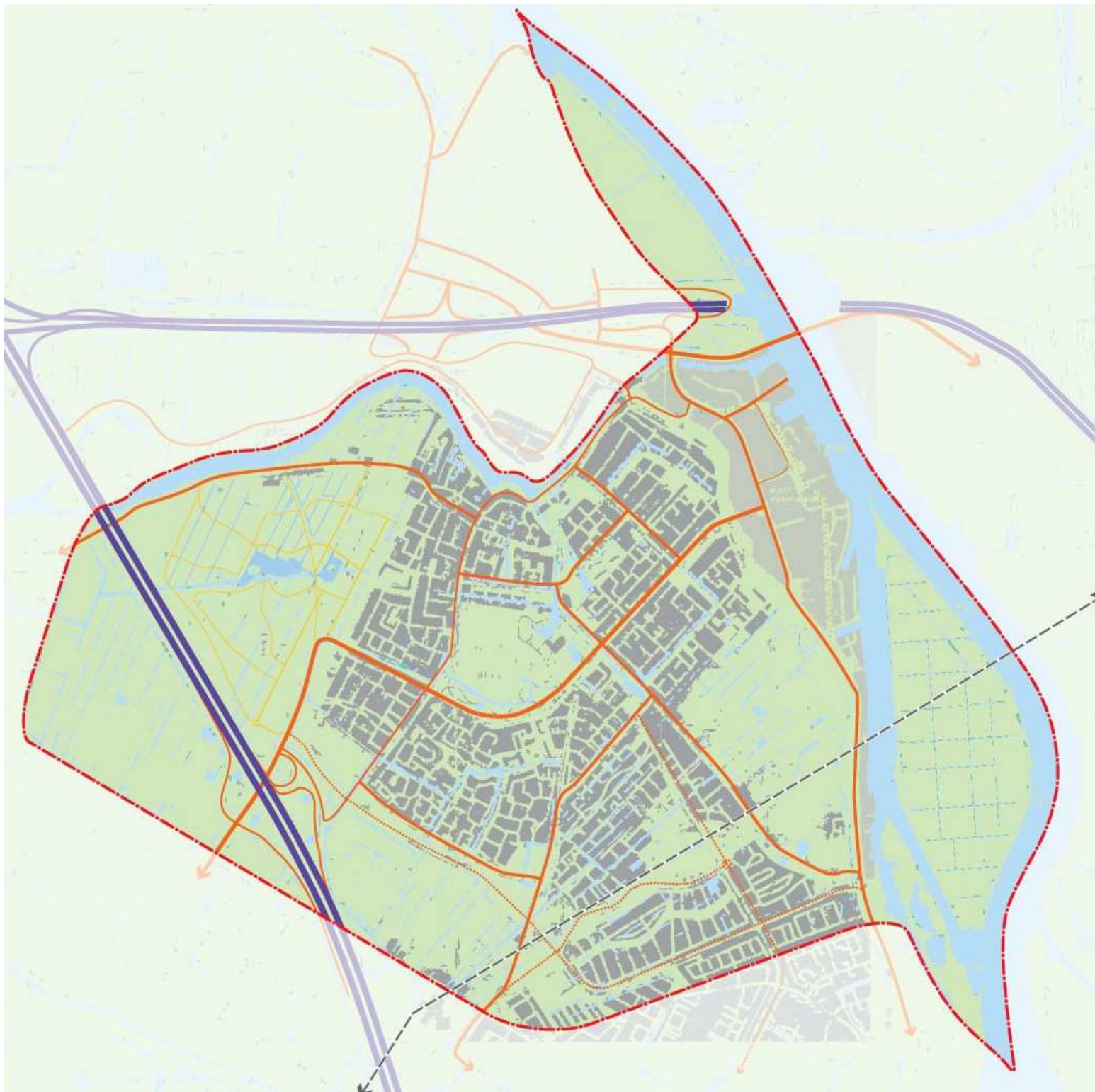
De gemeente ligt grotendeels ingeklemd tussen verschillende infrastructuurlijnen. Het gaat om de rijkssnelwegen A15 en A16, maar ook de vaarweg de Noord. Het zuidelijk gelegen stedelijk gebied van Zwijndrecht completeert de begrenzing van de gemeente.

De huidige infrastructuur drukt sterk haar stempel op het gemeentelijk grondgebied. Vanuit milieuoogpunt is er een aantal aspecten dat aandacht verdient. Deze komen in deze structuurvisie uitgebreid aan bod.

Regionale context

De positie van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht kan niet los worden gezien van de regionale context en de ruimtelijke ontwikkelingen die zich op bovengemeentelijke schaal voordoen.

Het plangebied ondervindt sterke invloeden van de regionale dynamiek. Deze invloeden variëren. Het kan onder meer gaan om toename van de verkeersdruk, milieueffecten (geluid en luchtkwaliteit), druk op de woningmarkt, maar ook om toename van werkgelegenheid en ontwikkelingsmogelijkheden voor woningbouw of bedrijvigheid en in beperktere mate kantoren.

Het plangebied

De regio Drechtsteden (en op kleiner schaalniveau de Zwijsdrechtse Waard) levert derhalve kansen, maar brengt ook bedreigingen met zich mee. De ligging binnen deze regio geeft een extra dimensie en betekenis aan de kwaliteit en kenmerken van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht. De notie hiervan is bijzonder belangrijk. Er is sprake van een spanningsveld tussen bestaande waarden en kwaliteiten van de gemeente én de ruimtelijke dynamiek in de regio. In de structuurvisie wordt hierop ingespeeld, vanuit een eigen visie op de ontwikkeling van het gemeentelijk grondgebied.

De Drechtsteden

3. PLANOLOGISCHE CONTEXT

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt aan de hand van een beschrijving van verschillende beleidsdocumenten een beeld gegeven van de planologische context waarbinnen de structuurvisie zich 'beweegt'. Aan de hand van de beleidsbeschrijving wordt aandacht geschonken aan de wensen en uitgangspunten van de verschillende overheden. Hiermee wordt duidelijk welke huidige en toekomstige dynamiek van invloed is op de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht. Achtereenvolgens wordt aandacht besteed aan het beleid van het rijk, de provincie, de regio en de gemeente.

De planologische context biedt samen met de analyse van het plangebied (zie hoofdstuk 5) een speelveld waarbinnen behoud, beheer en ontwikkelingen binnen het plangebied een plaats kunnen krijgen.

3.2 Rijksbeleid

Nota Ruimte

De Nota Ruimte (2004) geeft de visie van het kabinet weer op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland en de belangrijkste bijbehorende doelstellingen. De nota bevat de ruimtelijke bijdrage aan een sterke economie, een veilige en leefbare samenleving en een

aantrekkelijk land. In de Nota Ruimte wordt het nationaal ruimtelijk beleid vastgelegd tot 2020, waarbij de periode 2020-2030 geldt als doorkijk naar de lange termijn.

In de Nota Ruimte wordt onderscheid gemaakt in verantwoordelijkheden. Het rijk concentreert zich op die aspecten die van nationaal belang zijn, de nationaal ruimtelijke hoofdstructuur. Voor het gebied dat niet tot de nationaal ruimtelijke hoofdstructuur behoort, beperkt het rijk zich tot het stellen van enkele (algemene)

Uitsnede ruimtelijke hoofdstructuur (Nota Ruimte, 2004)

beleidsregels. Hiermee legt het kabinet een grotere verantwoordelijkheid bij decentrale overheden. De uitvoering van het beleid ligt primair bij de gemeenten, terwijl voor de provincies een belangrijke kaderstellende, coördinerende en controlerende taak is weggelegd. Hoofddoel van het nationaal ruimtelijk beleid is ruimte te scheppen voor de verschillende ruimtevragende functies op het beperkte oppervlak dat in Nederland beschikbaar is. Meer specifiek richt het kabinet zich hierbij op vier algemene doelen:

- Versterking van de internationale concurrentiepositie van Nederland;
- Bevordering van krachtige steden en een vitaal platteland;
- Borging en ontwikkeling van belangrijke (inter)nationale ruimtelijke waarden;
- Borging van de veiligheid.

Om deze doelen te bereiken wil het rijk verstedelijking en infrastructuur zoveel mogelijk bundelen in nationale stedelijke netwerken, economische kerngebieden en hoofdverbindingssassen. 'Bundeling van verstedelijking en infrastructuur' en 'organiseren in stedelijke netwerken' zijn de beleidsstrategieën die gehanteerd worden voor economie, infrastructuur en verstedelijking. In de figuur op de vorige pagina wordt duidelijk dat Hendrik-Ido-Ambacht gelegen is in het nationaal stedelijk netwerk Randstad-Holland. De gemeente is binnen dat netwerk op hoog schaalniveau gelegen binnen de Zuidvleugel.

In de Zuidvleugel van de Randstad neemt de Rotterdamse haven een belangrijke plaats in. Deze mainport is zowel een draaischijf van enorme internationale goederenstromen als een concentratie

van (petro)chemische industrie en tal van andere bedrijven. Ook in de wijdere omgeving van Rotterdam (zoals in de Drechtsteden) en langs de hoofdverbindingssassen zijn verschillende belangrijke havengerelateerde bedrijven en voorzieningen te vinden die zich bijvoorbeeld bezig houden met transport en logistiek.

Vertaling naar gemeentelijk schaalniveau

De gemeente heeft de inhoud en uitgangspunten van de Nota Ruimte vertaald naar het gemeentelijk schaalniveau (d.d. 24 augustus 2004). Het rijksbeleid, zoals vastgelegd in de Nota Ruimte, zal invloed hebben op de (regionale) uitwerking van ruimtelijke plannen en ontwikkelingen en nader uit te werken beleidsthema's. Voorbeelden hiervan zijn:

- Nieuwe huizenbouw zoveel mogelijk binnen de bestaande bebouwde kom realiseren (meer herstructurering);
- Handhaving bufferzones (van invloed op ontwikkelingsmogelijkheden tussen Hendrik-Ido-Ambacht en Ridderkerk);
- Ruimte voor de rivier (voor wat betreft project de Noordoevers afgestemd met Rijkswaterstaat, maar van invloed op eventuele andere ontwikkelingen waarbij de oevers van de Noord betrokken zijn);
- Locatiebeleid voor bedrijven en voorzieningen (actualisering beleid perifere detailhandel).

In de voorliggende structuurvisie wordt waar nodig invulling gegeven aan de uitgangspunten en beleidslijnen van de Nota Ruimte. Hierbij wordt aangesloten bij de vertaling naar het gemeentelijk schaalniveau.

Nota Mobiliteit

De Nota Mobiliteit (2007) is een nationaal verkeers- en vervoerplan op grond van de Planwet Verkeer en Vervoer (1998) en is de opvolger van het Structuurschema Verkeer en Vervoer (SVV-2).

In de Nota Mobiliteit wordt het ruimtelijk beleid, zoals vastgelegd in de Nota Ruimte, verder uitgewerkt en wordt het verkeers- en vervoerbeleid beschreven. Concreet werkt de Nota Mobiliteit uit hoe het kabinet de mobiliteitsgroei wil leiden, hoe de samenhang tussen economie, ruimte en verkeer vorm krijgt en welke strategische vernieuwingen hiervoor worden ingezet.

Bij de ontwikkeling van nieuwe uitbreidingen van steden en dorpen moet, naast de ruimtelijke- en marktpotenties van de locatie en de ruimtelijke context, gestreefd worden naar een optimale benutting van de bestaande infrastructuur en van de potenties van knooppunten in deze infrastructuur. Anderzijds moet bij de ontwikkeling van infrastructuur geanticipeerd worden op mogelijkheden van verstedelijking en centrumvorming.

In deze structuurvisie wordt waar nodig invulling gegeven aan de uitgangspunten en beleidslijnen van de Nota Mobiliteit. Bij toekomstige ontwikkelingen, bijvoorbeeld het project NoordoEVERS (tot aan bedrijventerrein Antoniapolder), dient invulling aan dit beleid gegeven te worden. Het project NoordoEVERS is een gezamenlijk project met de gemeente Zwijndrecht.

Natuur voor mensen, mensen voor natuur (2002)

Met deze nota (Nota natuur, bos en landschap in de 21e eeuw) wordt de aanpak van het natuurbeleid voor de komende tien jaar geschetst. Het kabinet doet dit vanuit het besef dat natuur en landschap een essentiële bijdrage leveren aan een leefbare en duurzame samenleving. Zoals in het LNV-beleidsprogramma 1999-2002 'Kracht en Kwaliteit' (1999) reeds is aangegeven, vervangt deze nota vier groene nota's integraal: Natuurbeleidsplan, Nota Landschap, Bosbeleidsplan en Strategisch Plan van Aanpak Biodiversiteit. De nota biedt tevens het kader voor behoud en duurzaam gebruik van biodiversiteit in tal van sectoren (onder meer landbouw, visserij, toerisme, water). Deze integratie draagt bij aan een meer samenhangend natuurbeleid.

De nota 'Natuur voor mensen, mensen voor natuur' staat binnen het rijksbeleid niet op zichzelf. Het bouwt voort op de Startnota Ruimtelijke Ordening, de vierde Nota Waterhuishouding en de nota Belvédère. Het vormt tezamen met de nota 'Voedsel en Groen' het beleidskader voor het landelijk gebied en is een bouwsteen voor de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening, het tweede Structuurschema Groene Ruimte en het vierde Nationaal Milieubeleidsplan.

De hoofddoelstelling is gericht op behoud, herstel, ontwikkeling en duurzaam gebruik van natuur en landschap als essentiële bijdrage aan een leefbare en duurzame samenleving.

De essentie van het natuurbeleid luidt als volgt:

- De realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) met kracht voortzetten;

- Versterking van de landschappelijke identiteit en kwaliteit en het voortzetten en verder uitbouwen van het beleid met betrekking tot het groen om de stad;
- Stevige inzet op behoud en duurzaam gebruik van biodiversiteit, zowel op internationaal als nationaal niveau.

In deze structuurvisie wordt waar nodig invulling gegeven aan de uitgangspunten en beleidslijnen van de Nota Natuur voor mensen, mensen voor natuur.

Vierde Nota Waterhuishouding (1998)

De Vierde Nota Waterhuishouding is de meest recente beleidsnota van het Rijk op het gebied van water. Het beleid richt zich op alle onderdelen van het waterbeheer: grondwater, oppervlaktewater, waterkwaliteit en -kwantiteit, natuurlijke wateren, door de mens aangelegde of gewijzigde wateren. Het plan bevat een lange termijnstrategie, onder andere met het oog op klimaatverandering en bodemdaling. Deze verschijnselen brengen wezenlijke veranderingen te weeg in het watersysteem. Daarnaast is in de nota de integrale benadering van water verder uitgewerkt. Door uit te gaan van stroomgebieden en watersystemen wil het Rijk de samenhang tussen waterbeheer, natuur- en milieubeleid en ruimtelijke ordening bewerkstelligen. De Vierde Nota Waterhuishouding vindt zijn doorwerking in de plannen van de provincies, gemeenten en waterschappen.

In deze structuurvisie wordt waar nodig invulling gegeven aan de uitgangspunten en beleidslijnen van de Vierde Nota Waterhuishouding.

Anders omgaan met water, Waterbeleid in de 21^e eeuw

Deze nota is uitgegeven door het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. De nota heeft als doelstelling een ander waterbeleid te realiseren, aangezien het huidige watersysteem voor de toekomst niet op orde is. Aanleiding voor dit rapport was de situatie in de jaren negentig toen verschillende delen van Nederland regelmatig overlast van water hadden. Dit deed maatschappelijk en politiek de vraag rijzen of Nederland wel zijn waterhuishouding op orde had voor de 21^e eeuw. Door anders om te gaan met water moet er geanticipeerd worden op een stijgende zeespiegel, een stijgende rivierafvoer, bodemdaling en een toename van de neerslag.

Voor de aanpak van het veiligheidsprobleem en de vermindering van de wateroverlast kiest het kabinet de volgende hoofdlijnen:

- Burgers herkennen en erkennen het waterprobleem onvoldoende. De overheid moet meer inzicht geven in de aard en de omvang van deze risico's en burgers de mogelijkheid bieden om zelf een bijdrage te leveren aan het verminderen van de risico's, in aanvulling op de inspanningen van de overheid.
- Een nieuwe aanpak voor veiligheid en wateroverlast, die stoelt op drie uitgangspunten:
 1. anticiperen in plaats van reageren;
 2. niet afwentelen van waterhuishoudkundige problemen door het volgen van de drietrapsstrategie vasthouden-bergen-afvoeren en het niet afwentelen van bestuurlijke verantwoordelijkheden;
 3. méér ruimte naast techniek.
- Naast technische maatregelen is méér ruimte nodig om (incidenteel) water op te vangen. Deze ruimte moet waar mogelijk

tegelijkertijd voor andere doeleinden worden gebruikt die te verenigen zijn met het opvangen van water.

- Een “watertoets” moet voorkomen dat de bestaande ruimte voor water geleidelijk afneemt, door bijvoorbeeld landinrichting, de aanleg van infrastructuur of woningbouw.
- De nieuwe aanpak in het waterbeleid stelt ook nieuwe eisen aan de kennisinfrastructuur.
- Voor de aanpak van veiligheid en wateroverlast zijn Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten samen verantwoordelijk. Bestuurlijke afspraken over rolverdeling en samenwerking moeten voor een snelle en effectieve implementatie zorgen.
- De ontwikkelingen rond klimaat en bodem én de nieuwe aanpak maken extra investeringen met een structureel karakter in het waterbeheer nodig, zowel in het hoofdsysteem als in het regionale systeem.

Water zal, meer dan nu het geval is, sturend zijn bij de ruimtelijke inrichting en grondgebruik in Nederland. Nieuwe ruimtelijke besluiten mogen de problematiek van veiligheid en wateroverlast niet ongemerkt vergroten. Bij nieuwe ruimtelijke besluiten moeten de gevolgen voor veiligheid en wateroverlast voortaan expliciet in beeld worden gebracht in een aparte paragraaf in de nota van toelichting en onderdeel vormen van de integrale afweging. Dit geldt voor alle fasen van de planontwikkeling.

In deze structuurvisie wordt waar nodig invulling gegeven aan de uitgangspunten en beleidslijnen van de nota Anders omgaan met water, Waterbeleid in de 21^e eeuw

3.3 Provinciaal beleid

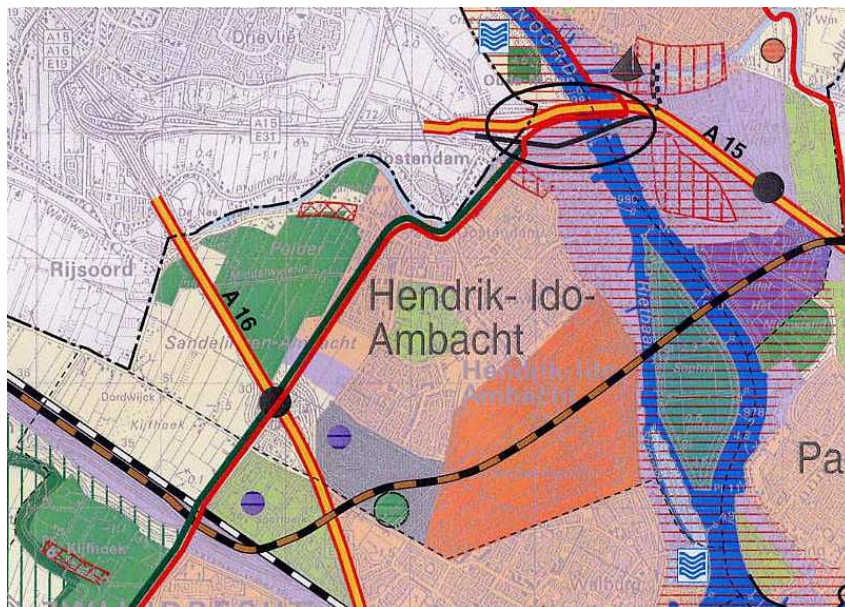
Streekplan Zuid-Holland Zuid

Het vigerend provinciaal beleidskader is het Streekplan Zuid-Holland Zuid uit 2000. Dit plan beschrijft in hoofdlijnen de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen binnen het streekplangebied voor de periode tot 2010 en geeft een doorkijk voor de periode na 2010. Het streekplangebied bestaat uit drie deelgebieden, te weten het deelgebied Drechtsteden, Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee. De gemeente Hendrik-Ido-Ambacht valt onder het deelgebied Drechtsteden (zie onder regionaal beleid).

Op de streekplankaart is de verstedelijkingscontour Drechtsteden opgenomen als concrete beleidsbeslissing. Uitgangspunt is dat verstedelijking geconcentreerd plaatsvindt binnen deze contour. Ten behoeve van het afvalbrengstation (de milieustraat) is de contour deels aangepast. In het westen van het gemeentelijk grondgebied loopt deze verstedelijkingscontour parallel aan de grens met de bufferzone Oost-IJsselmonde. De bufferzone Oost-IJsselmonde behoort tot de Provinciaal Ecologische Hoofdstructuur. Ten zuiden van de bebouwde kom van Hendrik-Ido-Ambacht is een bedrijventerrein en een recreatie- en/of groengebied gewenst.

In het streekplangebied wordt drinkwater gewonnen. De bescherming van deze winningen is in de Provinciale Milieuverordening (PMV) vastgelegd als milieubeschermingsgebieden voor grondwater. Er worden beperkingen opgelegd aan het gebruik van de gronden binnen deze beschermingszones.

In de voorliggende structuurvisie wordt invulling gegeven aan de uitgangspunten van het beleid, zoals dat is vastgelegd in het streekplan.

Uitsnede van de streekplankaart (provincie Zuid-Holland, 2000)

Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie Zuid-Holland

De provinciale Ruimtelijke Structuurvisie is op 27 april 2004 vastgesteld door Gedeputeerde Staten. Het doel van de structuurvisie is het tijdig en actief inspelen op actuele en toekomstige ruimtelijke processen door een samenhangende en richtinggevende ruimtelijke strategie te schetsen die inspeelt op rijksbeleid en provinciaal en regionaal beleid integreert. Belangrijk en relevant element in de

provinciale structuurvisie is de beoogde Hoogwaardige Openbaar Vervoerverbinding (HOV). De discussie omtrent de HOV loopt nog. Waar nodig wordt in de voorliggende structuurvisie ingespeeld op deze discussie.

Regels voor ruimte

In navolging op de Nota Planbeoordeling is in 2005 het nieuwe provinciale beoordelingskader verschenen, te weten de nota 'Regels voor Ruimte'. Samen met de streekplannen vormt de nota het toetsingkader voor gemeentelijke en regionale plannen. Een aantal relevante uitgangspunten wordt geformuleerd:

- In ruimtelijke plannen moet inzicht gegeven worden in onder meer de luchtkwaliteit, milieuzonering en externe veiligheid;
- In ruimtelijke plannen voor nieuw te ontwikkelen of stedelijke herstructureringsgebieden dient voldoende ruimte te worden gereserveerd voor open water. Als provinciale richtlijn geldt een percentage van 10% van het bruto oppervlak. Het waterschap hanteert haar eigen richtlijnen;
- Als ruimtelijke ingrepen de waterkwaliteit negatief beïnvloeden moet ruimte gereserveerd worden voor maatregelen om het kwaliteitsverlies te compenseren;
- Archeologisch waardevolle gebieden moeten worden beschermd.

In de voorliggende structuurvisie wordt waar nodig aandacht besteed aan de uitgangspunten van de Regels voor ruimte. Er wordt onder meer ruim aandacht besteed aan milieuaspecten en cultuurhistorie.

Beleidsplan groen, water en milieu 2006-2010

Met dit beleidsplan geeft de provincie Zuid-Holland voor de komende periode het beleid aan voor de terreinen groen, water en milieu. Het is de opvolger van het beleidsplan milieu en water 2000-2006. De strategische visie uit dit oude beleidsplan is nog steeds van toepassing. Daarnaast is het nieuwe beleidsplan inhoudelijk verdiept en geconcretiseerd ten opzichte van het vorige beleidsplan. Het nieuwe beleidsplan omvat het Milieubeleidsplan en het Waterhuishoudingsplan. Derhalve werkt dit plan door naar de provinciale besluitvorming op het terrein van groen, water en milieu.

Met duurzaamheid als uitgangspunt wil de provincie Zuid-Holland in het handelen van nu de gevolgen op lange termijn meewegen. Om de kwaliteit van de omgeving duurzaam te verbeteren krijgt het milieu- en waterbeleid een meer sturende rol in ruimtelijke en economische ontwikkelingen.

In de voorliggende structuurvisie wordt waar nodig aandacht besteed aan de uitgangspunten van het Beleidsplan groen, water en milieu 2006-2010. Er wordt onder meer aandacht besteed aan milieuaspecten, de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) en de waterhuishouding.

Woonvisie 2005-2014

In de komende tien jaar zullen er in heel Zuid-Holland zo'n 214.000 woningen gebouwd moeten worden om de opgelopen tekorten in de voorraad in te lopen en de eigen bevolkingsgroei op te kunnen vangen. De belangrijkste accenten voor dit beleid zijn het zoveel mogelijk bouwen binnen bestaand stedelijk gebied, het bouwen

van voldoende sociale woningen om ook de lagere inkomens gelijkwaardige kansen op de woningmarkt te bieden én het bouwen voor starters en senioren om de doorstroming te bevorderen. Ten behoeve van het actueel houden van de kwantitatieve en kwalitatieve opgave wordt jaarlijks een voortgangsrapportage opgesteld. De meest recente betreft de 3e voortgangsrapportage (d.d. 6 november 2007). De gewenste woningbouwproductie in de periode 2005-2009 bedraagt (inclusief 25.000 te slopen woningen) 111.700 woningen. De gewenste woningproductie 2005-2009 uit de provinciale Woonvisie is kwantitatief en kwalitatief niet haalbaar, maar blijft uitgangspunt.

Op dit moment worden in de nieuwe wijk De Volgerlanden woningen gerealiseerd. In de toekomst is er ruimte voor binnenstedelijke initiatieven en het project Noordoevers (tot aan bedrijventerrein Antoniapolder).

Provinciaal Verkeer en Vervoerplan 2002-2020 (PVVP)

De provincie Zuid-Holland geeft in PVVP 2002-2020 haar beleidsvisie voor de komende jaren. Een visie op een beheerste groei van de mobiliteit, waarbij de wensen die de bewoner aan de bereikbaarheid stelt het uitgangspunt zijn. In het verlengde van de Nota Mobiliteit, geeft het PVVP een antwoord op de problemen ten aanzien van de bereikbaarheid, de leefbaarheid en de verkeersveiligheid in Zuid-Holland. Ruimtelijke en economische ontwikkelingen hebben directe consequenties voor verkeersstromen. Ze dienen zo gestuurd te worden dat het openbaar vervoergebruik wordt gemaximaliseerd en de extra belasting voor het wegennet en de omgeving zo gering mogelijk blijft. Uitgangspunt hierbij is de lagenbenadering:

1. Groen-blauw raamwerk;
2. Infrastructureel netwerk;
3. Ruimtelijke ontwikkelingen.

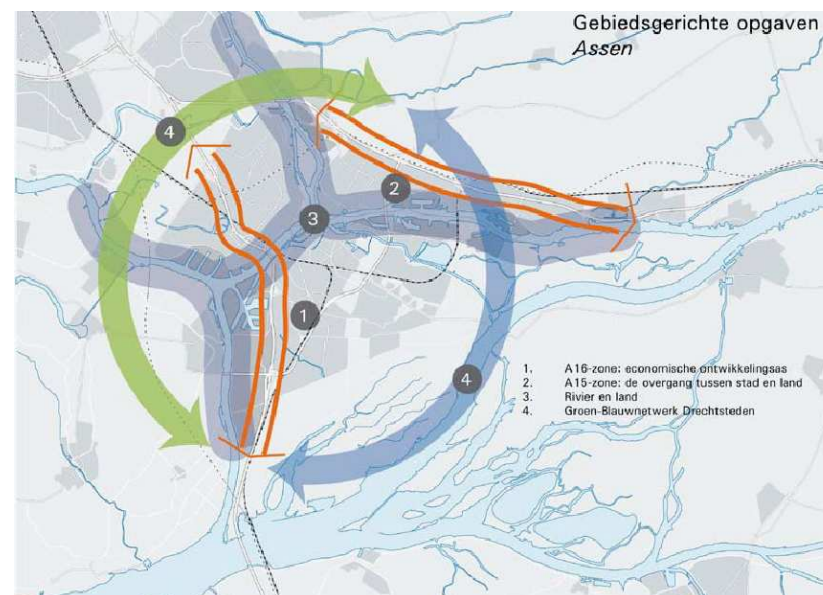
Het infrastructuurnetwerk is daarmee uitgangspunt voor nieuwe ontwikkelingen. Belangrijke instrumenten hierbij zijn functiemen-
ging en differentiatie op de verschillende schaalniveaus.

Bij nieuwe ontwikkelingen dient zoveel mogelijk invulling gegeven te worden aan het PVVP. Het op te stellen Gemeentelijk Verkeer en Vervoer Plan (GVVP) vormt een nadere uitwerking van het PVVP en zal bij toekomstige ontwikkelingen en de toekomstige verkeerssi-
tuatie binnen de gemeente leidend zijn.

3.4 Regionaal en overig beleid

Ruimte Geven – Ruimtelijk kader voor een beter functionerende regio Drechtsteden

De regio heeft haar ambities vastgelegd in het streefbeeld “Samen stad aan het water”. De nota Ruimte Geven vormt een herijking op de in 1997 verschenen Structuurvisie Drechtsteden 2030 en biedt een ruimtelijk kader. In dit ruimtelijk kader zijn de belangrijkste opgaven geïnventariseerd en zijn ten aanzien daarvan keuzes ge-
maakt. Aansluitend zijn afspraken gemaakt om de opgaven te reali-
seren.

De assenbenadering uit Ruimte Geven

Zuidvleugelvisie: Motor in de Delta

In de Zuidvleugelvisie wordt extra aandacht besteed aan het Del-
tapoortgebied. Het is de belangrijkste toegang tot zowel de Rijn-
Scheldedelta als de Rotterdamse regio en de Zuidvleugel vanuit het
zuiden en oosten. Provincie en Rijk stellen hier dat de leef- en
werkkwaliteit van de regio verbeterd dient te worden om deze
belangrijke corridor te versterken. De Deltapoort wordt immers
gezien als één van de zwakkere schakels in de zuidvleugel. Daarom
zijn er twee gezamenlijke ambities geformuleerd. De Bedrijventer-
reinenstrategie Drechtsteden (zie verderop) sluit hierop aan.

DeltaPoort

Als DeltaPoort is de regio vertegenwoordigd in de visie op de Zuidvleugel van het bestuurlijk platform Zuidvleugel. Daarmee wordt de zuidoostelijke toegang van de Zuidvleugel bedoeld, de bundel van infrastructuur en rivieren tussen Rotterdam en Dordrecht. De partners in de Deltapoort hebben twee gezamenlijke ambities geformuleerd, zijnde een algehele kwaliteitsslag Deltapoort en een klimaatneutrale ontwikkeling ervan.

Vertaling naar gemeentelijk schaalniveau

De gemeente heeft de inhoud en uitgangspunten van de nota Ruimte Geven vertaald naar het gemeentelijk schaalniveau (d.d. 13 januari 2006). Het gaat onder meer om het creëren van ruimte langs de A16 voor bedrijvenlocaties. Met het toekomstig bedrijventerrein Langeweg-Zuidwende en bedrijvenpark Langeweg e.o. wordt daaraan invulling gegeven.

Inwoners van de gemeente dienen gebruik te kunnen maken van goed bereikbare voorzieningen. Afhankelijk van de gewenste voorziening wordt daarvoor gebruik gemaakt van de regio, maar ook bijvoorbeeld van Rotterdam. Voor beperkt regionale voorzieningen wordt de mogelijkheid open gehouden langs de afslag van de A16. De gemeente richt zich in eerste instantie op recreatieve voorzieningen voor haar eigen inwoners en die uit de regio. Bij ontwikkelingen op IJsselmonde blijft de gemeente direct betrokken. Bij de ontwikkeling van de Noordoevers krijgen het (recreatieve) gebruik en de toegankelijkheid van de oevers, in relatie met de ontwikkeling van het natuurgebied Sophiapolder en de Galgeplaat, de nodige aandacht.

De belangrijkste wijzigingen werken door in het actieprogramma. Dit is in maart 2008 door de Drechtraad vastgesteld. Voor de gemeente hebben de beoogde wijzigingen en ontwikkelingen weinig directe gevolgen. Door vaststelling van de nota Ruimte Geven door de gemeenteraad is het inhoudelijk kaderstellend voor deze structuurvisie. Dit heeft vooralsnog geen grote gevolgen.

In de voorliggende structuurvisie wordt waar nodig invulling gegeven aan de gestelde opgaven. Met name belangrijk is het verbeteren van de onderlinge interactie tussen de gemeenten in de Drechtsteden.

De Drechtse Poort - Bedrijventerreinenstrategie Drechtsteden

De Drechtsteden kiezen voor één gezamenlijke strategie die richting geeft aan de ontwikkeling van bedrijventerreinen in Alblasserdam, Binnenmaas, Dordrecht, Sliedrecht, Papendrecht, Hendrik-Ido-Ambacht en Zwijndrecht. De strategie beslaat de periode tot 2020, met een doorkijk naar 2030. Binnen deze periode dient een omvangrijke opgave gerealiseerd te worden.

Uitgangspunten in de strategie zijn:

- De milieuproblematiek oppakken met een clusterzonering als basis;
- De kwaliteit van terreinen op peil houden door minimaal 250 hectare terrein te herstructureren;
- Aan de rand van de regio ruimte bieden door minimaal 100 hectare nieuw terrein aan te leggen voor groei in nieuwe en bestaande sectoren, veelal licht van aard;

- De grootschalige bestaande industrieën in het hart van de regio beschermen;
- De omvang van onttrekkingen beperken tot maximaal 45 hectare;
- Bedrijventerreinen beter aansluiten op hun stedelijke omgeving;
- De bereikbaarheid van terreinen optimaliseren.

Uitsnede kaart herstructurering op basis van clusterzonering
(Regio Drechtsteden, januari 2007)

Ten behoeve van de bedrijventerreinenstrategie Drechtsteden is de Atlas van bedrijventerreinen in de regio Drechtsteden samengesteld. De Atlas geeft een beknopt overzicht van de terreinen in de Drechtsteden, waar ze liggen, wat voor terreinen het zijn en welke opgaven spelen.

Voor de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht geldt dat er kansen zijn voor een gedeeltelijke herstructurering van bedrijventerrein Antoniapolder. Hier is het de bedoeling dat scheepswerven en andere bedrijven die met hun activiteiten gericht zijn op het water, meer ruimte krijgen. Dit kan bereikt worden door middel van bedrijfsverplaatsing. Daarvoor is bedrijventerrein Langeweg-Zuidwende geschikt (overigens uitsluitend voor “droge” bedrijven). In dat kader is één en ander afhankelijk van de zonering rondom rangeerterrein Kijfhoek in Zwijndrecht.

Voor het bedrijventerrein Veersedijk is transformatie naar woningbouw voorzien. Dit bedrijventerrein zal benut worden ten behoeve van het project Noordoever.

Concreet kan gesteld worden dat voor een aantal bedrijventerreinen (regionaal) een opgave is neergelegd. Lokaal dient echter nog te worden gezien op welke wijze hier invulling aan kan worden gegeven. In het kader van de voorliggende structuurvisie zullen gemotiveerde keuzes gemaakt worden.

Mobiliteitsplan Drechtsteden – Verkeren in de regio Drechtsteden

Het Mobiliteitsplan Drechtsteden beschrijft het verkeers- en vervoersbeleid voor de periode tot 2010. Het plan vormt een strategisch kader voor de ontwikkeling van mobiliteit en bereikbaarheid in de Drechtsteden en is als zodanig sturend in de ruimtelijk-functionele ontwikkeling van de Drechtsteden. Daarnaast biedt het

kaders en doelstellingen ten aanzien van de vervoersrelaties met omliggende regio's.

Geconstateerd wordt dat de mobiliteit in de Drechtsteden de komende jaren nog fors zal toenemen, waardoor de bereikbaarheid van de Drechtsteden onderling en de bereikbaarheid van de Drechtsteden in de Zuidvleugel steeds meer onder druk komen te staan. Infrastructurele maatregelen alleen zijn niet voldoende om de congestie terug te dringen. Hiervoor zijn ook flankerende maatregelen nodig.

Ten behoeve van het Mobiliteitsplan Drechtsteden is een Afspraken document Vervoermanagement opgesteld. Door middel van vervoermanagement wordt beoogd de hinder van verkeer en vervoer te verminderen en de bedrijventerreinen bereikbaar te houden. Daartoe is een aantal afspraken gemaakt met betrekking tot onder meer het openbaar vervoer en carpooling.

Waar nodig wordt invulling gegeven aan de uitgangspunten en beleidslijnen van het Mobiliteitsplan Drechtsteden. Het gaat daarbij onder meer om het Hoogwaardig Openbaar Vervoer systeem (HOV-D) en ontwikkelingen op en nabij de rijkssnelwegen. Wat betreft het HOV-D is een en ander afhankelijk op welk punt de besluitvorming zich bevindt en de concreetheid van de gemaakte afspraken.

Kadernota Hoogwaardig Openbaar Vervoer Drechtsteden

De Kadernota Hoogwaardig Openbaar Vervoer Drechtsteden vormt een toekomstvisie op het openbaar vervoer in de regio.

Gezien het feit dat de komende jaren de mobiliteit fors zal toenemen in de regio, is een kwaliteitssprong in het openbaar vervoer

noodzakelijk. Een slechtere bereikbaarheid belemmert de ontwikkelingskansen van de regio

In 1997 hebben de gemeenten in de regio Drechtsteden ingestemd met de nota 'Ringlijn Drechtsteden, voorwaarde voor een kwaliteitssprong in het openbaar vervoer'. De Ringlijn is in de nota een stelsel van infrastructuur voor openbaar vervoer waarop een snelle en betrouwbare afwikkeling mogelijk is. Hoogwaardig Openbaar Vervoer Drechtsteden (HOV-D) is een uitwerking van de Ringlijn. HOV-D is het systeem van openbaar vervoer dat de Drechtsteden onderling en de regio Rotterdam op een hoogwaardige wijze met elkaar gaat verbinden.

In deze structuurvisie wordt waar nodig rekening gehouden met het HOV-D. Een en ander is afhankelijk op welk punt de besluitvorming zich bevindt en de concreetheid van de gemaakte afspraken.

Woonvisie Regio Drechtsteden

De opgave voor de regio ligt in de waarneming dat het huidige woningaanbod en het aanbod aan woonmilieus nog niet genoeg zijn gedifferentieerd. Het kwantitatieve tekort aan woningen is nagenoeg verdwenen. De regio heeft met name op het kwalitatieve vlak een opgave. De huidige en toekomstige woningbehoefte van de vele verschillende huishoudensgroepen vormen het uitgangspunt voor het regionale woonbeleid tot 2015 en verder. Om aan de regionale opgave invulling te geven dient meer aanbod gecreëerd te worden voor hoge inkomens. Tevens dient meer kwaliteit ingebracht te worden in de sociale sector, dienen meer levensloopbestendige woningen gerealiseerd te worden en dient het

aanbod voor sociale groepen verhoogd te worden. Tenslotte heeft de regio het voornemen om meer hoogwaardige stedelijke woonmilieus en meer aanbod aan duur, groen en blauw wonen te realiseren en zet zij in op een versterking van de kwaliteit van bestaande wijken. Er dient kortom in het regionale en lokale beleid aandacht te zijn voor:

- Het stimuleren van de doorstroming;
- Het vergroten van het aanbod aan woon-, zorg- en welzijnsvoorzieningen;
- Het vergroten van de ruimte voor particulier opdrachtgeverschap en consumentgericht bouwen;
- De behoefte aan een leefbare woonomgeving;
- De behoefte aan meer gemak, mobiliteit en bereikbaarheid;
- De vraag naar groene, dorpse woonmilieus en centrumstedelijke woonmilieus.

In de voorliggende structuurvisie wordt waar nodig invulling gegeven aan de uitgangspunten en beleidslijnen van de regionale woonvisie. De lokale uitwerking van deze visie is te vinden in de gemeentelijke woonvisie. De gemeentelijke woonvisie is voor de structuurvisie leidend.

Hollands Glorie

Hollands Glorie is de werktitel voor het concept waarbij een aantal unieke Hollandse iconen in de regio op promotionele en fysieke wijze aan elkaar worden verbonden. Het doel is om een aantrekkelijker en sterker toeristisch product te realiseren. Een icoon vormt het maritiem industrieel erfgoed, dat haar roots in de Drechtsteden heeft liggen. Deze industrietak is al decennia lang een belangrijke

economische pijler in de regio, maar heeft ook een grote nationale en internationale bekendheid. Dit zou nog meer uitgedragen kunnen worden in de vorm van industrieel toerisme.

Uit de visie blijkt dat bundeling van de toeristisch-recreatieve pijlers in het gebied toekomst heeft. Vooral de elementen die het klassieke beeld van Holland oproepen, met het water als verbindende schakel en als attractie, wordt kansrijk geacht. Een versterking van de recreatieve routes, zowel over land als over water die samen het netwerk van lokale recreatieve voorzieningen vormen, wordt nagestreefd. Ook worden deze routes verknoopt met recreatieve plekken, zoals Sandelingen-Ambacht of natuurgebieden met een extensieve recreatieve functie, zoals de Sophiapolder en de Crezéepolder.

In de voorliggende structuurvisie wordt waar nodig aandacht besteed aan de uitgangspunten van het concept Hollands Glorie. De daadwerkelijke vertaling van dit concept in de structuurvisie zal echter beperkt blijven.

Kansrijk in de Drechtsteden – Sociaal beleid op de kaart

In de nota Kansrijk in de Drechtsteden – Sociaal beleid op de kaart wordt richting gegeven aan het regionale sociale beleid voor de komende jaren. Inhoudelijk richt de visie zich op een evenwichtige en samenhangende aanpak van de thema's jeugd en onderwijs, leefbaarheid en veiligheid, zorg, sociale infrastructuur en integratie.

De doelstellingen van het regionaal sociaal beleid zijn afgeleid van de drie onderdelen van sociale kwaliteit: deelname aan het maatschappelijk verkeer, samenhang in de samenleving bevorderen en

partijen in staat stellen de eigen verantwoordelijkheid te nemen door het bieden van een basisinfrastructuur. Per thema zijn vervolgens de ambities geformuleerd. Het regionaal beleid is nader uitgewerkt in verscheidene gemeentelijke beleidsstukken.

In de voorliggende structuurvisie wordt waar nodig aandacht besteed aan de uitgangspunten van het regionaal sociaal beleid. Het gemeentelijk beleid op dit vlak is echter leidend.

Beleidsplan Waterkeringen

Het waterschap Hollandse Delta heeft een beleidskader geformuleerd waarmee de veiligheid op korte en lange termijn gewaarborgd moet worden. Dit beleid is vastgelegd in het Beleidsplan Waterkeringen.

Doel voor het beheer van de waterkeringen is dat de veiligheid tegen overstromingen gegarandeerd wordt, nu en in de toekomst. Dat betekent dat de waterkeringen in het beheerde gebied te allen tijde aan de vastgestelde veiligheidsnormen dienen te voldoen.

Het plan beoogt inzicht te geven in de wijze waarop het waterschap:

- invulling geeft aan het functioneel beheer van de waterkeringen;
- de waterkerende functie van de keringen, nu en in de toekomst, wil waarborgen;
- het waterkeringbelang afweegt tegen andere belangen;
- op basis van dit beleid komt tot een afgewogen programma aan onderhouds- en verbeteringsmaatregelen.

In de voorliggende structuurvisie wordt waar nodig aandacht besteed aan de uitgangspunten van het Beleidsplan Waterkeringen.

Beleidslijn Grote Rivieren

Door verschillende instanties (onder meer Rijkswaterstaat, VROM, provincies Gelderland, Zuid-Holland, Noord-Brabant, VNG, Unie van Waterschappen) is gewerkt aan de opstelling van de Beleidslijn 'Grote Rivieren'. De Beleidslijn is op 14 juli 2006 in werking getreden en komt in de plaats van 'Ruimte voor de Rivier'.

Het gebied Noordoevers is in deze nieuwe beleidslijn opgenomen met de kwalificatie 'bergend regime'. In de toelichting op de Beleidslijn is verwoord dat ter plaatse van deze kwalificatie in principe alle soorten van activiteiten zijn toegestaan, mits deze activiteiten voldoen aan de gestelde riviervkundige voorwaarden. Vergunningverlening is mogelijk indien er sprake is van een zodanig situering en uitvoering van de ingreep, dat:

- onveilige situaties worden voorkomen;
- er geen sprake is van een feitelijke belemmering voor de toekomstige vergroting van de afvoercapaciteit;
- de waterstandverhoging of afname van de bergingscapaciteit zo gering mogelijk is;
- er duurzame compensatie optreedt van eventuele resterende waterstandeffecten.

Voor de Sophiapolder geldt de kwalificatie 'stromend regime'. De Antoniapolder en het gebied van het afvalbrengstation zijn aangewezen als zogenaamde pijplijngebieden.

Op grond van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken is het zonder vergunning van de Minister van Verkeer en Waterstaat verboden om gebruik te maken van een waterstaatswerk. Via dit vergunningsvereiste wordt beoordeeld of wordt voldaan aan de Beleidslijn. Het project Noordoever zal ook deze vergunningprocedure moeten doorlopen.

In de voorliggende structuurvisie wordt waar nodig aandacht besteed aan de uitgangspunten van de Beleidslijn Grote Rivieren.

3.5 Gemeentelijk beleid

Woonvisie - Van woonvisie naar Wonen met visie

De Woonvisie vormt het antwoord op de woonopgave van de komende jaren. In de Woonvisie wordt de richting geschetst die ingeslagen moet worden. Het vormt geen vastomlijnd beleid, maar biedt speelruimte om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen.

Met de Woonvisie beschikt de gemeente over een woonbeleid dat kaderstellend en richtinggevend is voor de komende jaren te nemen beslissingen en uitvoeringsmaatregelen. Daarnaast vormt het onder meer een richtinggevend woningbouwprogramma voor de komende vijftien jaar en een onderlegger voor te maken (prestatie)afspraken met de regio, corporaties en ontwikkelaars.

Gebruikmakend van doelgroepen van beleid (waaronder ouderen, jongeren en zorgbehoevenden) is de woonbehoefte inzichtelijk gemaakt. Geconcludeerd wordt dat de woningvoorraad in de gemeente over het algemeen van een goede kwaliteit is en dat echt

grote problemen er niet zijn. Wel zijn de woonwensen als gevolg van demografische-, sociaal-culturele en sociaal-economische ontwikkelingen de laatste jaren veranderd. Per doelgroep zijn globaal conclusies getrokken. Aan de hand van deze conclusies is bepaald hoeveel, wat en waar er gebouwd moet worden. De prognose voor de periode tot 2010-2015 omvat de bouw van circa 1.200 woningen².

In de voorliggende structuurvisie wordt zoveel mogelijk invulling gegeven aan de wensen die voortvloeien uit de Woonvisie. In de structuurvisie wordt een ruimtelijke vertaling gegeven van de Woonvisie.

Welstandsnota Hendrik-Ido-Ambacht

De welstandsnota geeft een toelichting op het welstandsbeleid in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht, geeft welstandscriteria, beschrijft welstandsprocedures en benoemt, inventariseert en analyseert de lokale ruimtelijke karakteristieken. Deze karakteristieken zijn vervolgens in de nota vertaald in deelgebieden en thema's en vormen de basis voor gebiedsgericht welstandsbeleid binnen de gemeente. Aan de hand van algemene-, gebiedsgerichte-, objectgerichte- en sneltoetscriteria is invulling gegeven aan de welstandseisen in de gemeente. Voorts gelden welstandscriteria bij (her-)ontwikkelingsprojecten en excessen.

De basis voor het welstandsbeleid is vastgelegd in de Beeldkwaliteitsvisie Oost-IJsselmonde³. Voor het bepalen van het ambitieniveau

² Regio Drechtsteden, *rapportage taskforce woningbouw Drechtsteden voorjaar 2007*, 20 augustus 2007

³ Architectenwerk Twan Jütte, *Beeldkwaliteitsvisie Oost-IJsselmonde*, juli 2004

veau is een inventariserende analyse gemaakt van de aanwezige kwaliteiten van de gemeente. Op basis van de analyse is aangegeven wat de sterke dan wel zwakke punten zijn in de ruimtelijke opbouw en welke kansen en bedreigingen daaruit voortvloeien.

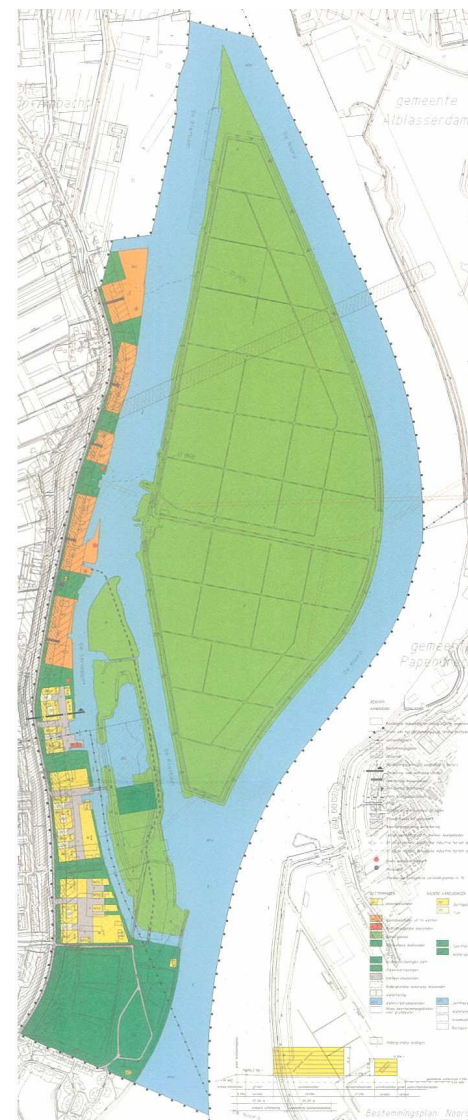
De aandacht is daarbij hoofdzakelijk uitgegaan naar structuren en verbanden in de opbouw van het landschap en de kernen. De analyse heeft geresulteerd in kaarten waarop de bijzondere structuren en bebouwing staan aangegeven. Samen met de bebouwingskaarten vormen deze de basis voor het te voeren welstandsbeleid.

Structuurplan Noordoevers

Ten behoeve van de ontwikkeling van de Noordoevers tot (hoofdzakelijk) woongebied is een Structuurplan opgesteld. Het plangebied loopt tot aan het bedrijventerrein Antoniapolder. Voor het gebied wordt op dit moment een bestemmingsplan opgesteld om de nieuwe invulling van het gebied mogelijk te maken.

Als voortraject is gekozen voor een Structuurplan. Het Structuurplan is opgesteld aan de hand van een eerder opgesteld Masterplan. In het Structuurplan worden de hoofdlijnen voor de toekomstige ontwikkeling van het plangebied benoemd alsmede verschillende beleidsstandpunten van andere (overheids)organen. Bijzondere aandacht is er voor de buitendijkse ligging van het gebied Noordoevers.

In deze structuurvisie wordt invulling gegeven aan het Structuurplan Noordoevers. Het toekomstig gebied is aangeduid op de structuurvisiekaart behorende bij deze structuurvisie.

De plankaart, behorende bij het voorontwerp bestemmingsplan Noordoevers.

Ruimtelijke visie entreezone De Volgerlanden

Voor het gebied aan de westzijde van De Volgerlanden is een aparte visie opgesteld. In dit gebied komen enkele infrastructurele lijnen bijeen, en zijn enkele ontwikkelingslocaties gelegen: Lange-weg-Zuidwende, Nebiprofa-terrein en fase 6 van de wijk De Volgerlanden. Belangrijkste vragen waar antwoord op is gegeven zijn hoe de verschillende plandelen goed op elkaar kunnen worden afgestemd, hoe te komen tot een representatieve entree vanuit de A16 en hoe de ecologische verbindingszone tussen De Volgerlanden en Langeweg-Zuidwende vormgegeven zou kunnen worden. Daarbij is tevens gekeken naar de functionele en ruimtelijke mogelijkheden van voornoemde gebiedsdelen/ontwikkelingslocaties.

Beleidsvisie Baxpark 2003-2013

Voor het Baxpark is in 2003 een inrichtingsplan opgesteld. Dit plan is vastgesteld op 1 december 2003 en behelst de herinrichting van het Baxpark rond drie thema's: ontdekken, ontspannen en ontmoeten. Binnen de thema's zijn verschillende projecten uitgewerkt, welke financieel zijn onderbouwd in een uitwerkingsplan. Om financiële redenen is destijds geen uitvoering gegeven aan het uitwerkingsplan van de Beleidsvisie. Het plan wordt in het kader van onderhavige Structuurvisie weer op de agenda gezet.

Groenstructuurplan

Het Groenstructuurplan vormt het beleidsmatig kader om te komen tot een gestructureerd groenbeleid. Een groenbeleid dat zich richt op het creëren van een balans tussen de kwaliteit en de beschikbare middelen. Het Groenstructuurplan biedt daartoe een kader voor beleid, ontwerp, (her)inrichting en het onderhoud van het open-

baar groen. Voor de verschillende wijken en buurten is een streefbeeld uitgewerkt. Voor de oude dorpskern geldt bijvoorbeeld als streefbeeld het handhaven van het dorpse karakter met weinig groen als kenmerk.

In de voorliggende structuurvisie wordt invulling gegeven aan de uitgangspunten en streefbeelden van het Groenstructuurplan. Enerzijds is deze invulling lokaal van aard. Anderzijds is deze regionaal van aard. Voor dat laatste is bijvoorbeeld de zogenaamde Zone 70 relevant, een ecologische verbindingszone door de provincie Zuid-Holland vastgesteld. Vanuit het recreatiegebied Sandelingen Ambacht tot aan de Noord moet een nieuwe natuurstrook aangelegd worden, kortweg aangeduid als Zone 70. De zone omvat een groen lint van parken, wandelpaden, vijvers en singels dwars over het grondgebied van Hendrik-Ido-Ambacht dat zowel voor planten, dieren als recreanten een verbinding moet vormen met de natuurgebieden in de regio. Ten behoeve Zone 70 is een inrichtingsvisie opgesteld⁴. Een andere ecologische verbindingszone binnen de gemeente is zone 69 (Kinderdijk/Kijfhoek).

Milieubeleidsplan Hendrik-Ido-Ambacht 2006-2009

Het Milieubeleidsplan vervangt het Regionale Milieubeleidsplan dat dateert van 1992. In het Milieubeleidsplan wordt aangegeven welke zaken de gemeente in de komende periode (tot en met 2009) prioriteit wil geven. Het Milieubeleidsplan is te beschouwen als een richtinggevend en sturend instrument voor alle beslissingen en maatregelen die van invloed zijn op de kwaliteit van het leefmilieu,

⁴ Ingenieursbureau BCC, *Inrichtingsvisie voor een groene verbinding tussen het rood*, februari 2003

de natuur en het landschap in de gemeente. De beleidskeuzes en ambities zijn zoveel mogelijk vertaald naar concrete doelstellingen en instrumenten. Daartoe is een Milieu uitvoeringsprogramma opgesteld. Het uitvoeringsprogramma biedt handvatten voor onder meer de aspecten bodem, lucht, geluid en water.

In de voorliggende structuurvisie wordt waar nodig aandacht besteed aan de uitgangspunten van het Milieubeleidsplan. Er wordt onder meer aandacht besteed aan milieuaspecten en de waterhuishouding.

Waterplan van H tot Z

Voor de gemeenten Hendrik-Ido-Ambacht en Zwijndrecht is één gezamenlijk waterplan opgesteld, omdat de stedelijke watersystemen van beide gemeenten een zodanige samenhang vertonen dat ze niet los van elkaar gezien kunnen worden.

In het waterplan is aangegeven hoe de gemeenten in samenwerking met het waterschap en zuiveringsschap tot een goed en gezond watersysteem kunnen komen.

Beide gemeenten gebruiken water uit de Waal voor het op peil houden en doorspoelen van hun watersysteem. Het water komt daarbij via Hendrik-Ido-Ambacht in Zwijndrecht. Het waterplan beperkt zich tot het stedelijke watersysteem binnen de bebouwde kom van Hendrik-Ido-Ambacht en Zwijndrecht.

In de voorliggende structuurvisie wordt waar nodig aandacht besteed aan de uitgangspunten van het Waterplan.

Gemeentelijk Verkeer en Vervoer Plan (GVVP)

Op dit moment is een GVVP in voorbereiding. In dit stadium worden knelpunten, kansen en bedreigingen in kaart gebracht. In een meer definitief stadium maakt het GVVP onderdeel uit van dit beleidskader in het algemeen en de structuurvisie in het bijzonder. De structuurvisie geeft richting aan woningbouwlocaties en bedrijfstreinen in de toekomst. In het GVVP worden de wegstructuren hierop afgestemd.

Distributie Planologisch Onderzoek (DPO)

Om inzichtelijk te maken hoe het ervoor staat met betrekking tot de detailhandelstructuur in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht is een DPO uitgevoerd. Aan de hand van een analyse van het aanbod en het draagvlak in de gemeente, formulering van de algemene trends en inzicht in lopende initiatieven c.q. ontwikkelingen is het economisch functioneren van de detailhandelsstructuur in de gemeente bepaald.

De ontwikkelingsmogelijkheden voor versterking en optimalisatie van het winkelaanbod in Hendrik-Ido-Ambacht zijn nadrukkelijk geplaatst binnen de context van het winkelaanbod van Ridderkerk, Zwijndrecht, Dordrecht en Rotterdam.

De detailhandelsstructuur bestaat uit vier centra, welke van elkaar verschillen in aanbod (branches), in volume en in verzorgingsreikwijdte. De rol in de structuur en de verzorgingsfunctie verschilt hiermee nogal. Naar de toekomst toe moet het in samenhang 'ontwikkelen' van alle concentraties de basis zijn voor een heldere en duurzame structuur.

Voor de voorzieningenstructuur in Hendrik-Ido-Ambacht geven de volgende uitgangspunten invulling aan de centrale doelstelling (een goed voorzieningenniveau voor de lokale consument):

- Ruimte bieden voor dynamiek;
- Optimalisering van de bestaande structuur zonder toevoeging van nieuwe concentraties in bestaand bebouwd gebied;
- Diversiteit in aanbodconcentraties variërend van multifunctionele winkel- en voorzieningengebieden tot adequate voorzieningen op buurt- en wijkniveau met het accent op de dagelijkse verzorging;
- Distributieve ruimte afwegen tegenover kwaliteit en eigen identiteit van aanbodconcentraties;
- Complementair aanbod faciliteren voor behoud en versterking van wijk- en buurtvoorzieningen.

In deze structuurvisie wordt waar nodig invulling gegeven aan de mogelijkheden die in het DPO voorgesteld worden.

Wonen, Zorg en Welzijn en Wet Maatschappelijke Ondersteuning – Van 2005 naar 2015

Naar aanleiding van een groot aantal demografische, sociaal-economische en sociaal-culturele ontwikkelingen is deze notitie opgesteld. De notitie vormt een bouwsteen voor deze structuurvisie en wordt waar het gaat over de wijze van clustering in woonzorgzones als onderlegger gehanteerd voor de ontwikkeling van het Integrale Huisvestingsplan Onderwijs en het Accommodatiebeleid. Ook deze laatstgenoemden vormen bouwstenen voor de structuurvisie.

Het doel van de notitie is het stimuleren en realiseren van afstemming van woon-, zorg- en welzijnsvoorzieningen binnen de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht, zodat het voor de inwoners van de gemeente mogelijk is om zo lang mogelijk actief en zelfstandig te participeren in het maatschappelijk verkeer. Op basis van een analyse van de huidige situatie en de toekomstige ontwikkelingen is de opgave op het gebied van wonen, zorg en welzijn en de WMO samengevat in een overzicht:

- Realisatie van in totaal 200 extra nultreden woningen;
- Voor beschermd wonen, afhankelijk van de behoefte, 37 woonheden extra;
- Realisatie van in totaal 158 eenheden 'verzorgd wonen' verdeeld over de woonzorgzones;
- Extra intramurale capaciteit van 90 wooneenheden, bestaande uit circa 30 verpleeghuisplaatsen en 60 wooneenheden in (bijvoorbeeld) serviceflats;
- Alle woonzorgzones zijn bereikbaar en toegankelijk voor ouderen en gehandicapten door een regionaal vervoerssysteem;
- Het WMO-loket wordt uitgebreid en verhuist naar een permanente plaats.

De basis voor het woningbouwprogramma ligt in de woonvisie en de beleidsnotitie wonen, zorg en welzijn. Voor wat betreft wonen, zorg en welzijn is het volgende programma gedacht. Het programma is verdeeld over de drie woonzorgzones binnen de gemeente:

Programma	Centrum	Krommeweg	Volgerlanden
Kwaliteitsappartementen	84 huur*	56 huur*	Programma
0-trede	36 koop	24 koop	Volgerlanden
Verzorgd wonen (huur voor 55+)	65	45	48
Particulier opdrachtgeverschap	PM (De Oevers)		

* huur betreft zowel sociale huur als vrije sector huur

Hierbij geldt dat bij de zoektocht naar locaties voor de 0-trede woningen vooral gelet moet worden op kwaliteit (bijvoorbeeld wonen met uitzicht op water (de oevers) of groen (recreatiegebied)). Voor de locaties voor verzorgd wonen geldt dat er gezocht moet worden naar locaties dichtbij voorzieningen (winkels dagelijkse boodschappen).

In de voorliggende structuurvisie wordt invulling gegeven aan de visie en opgaven van de notitie Wonen, Zorg en Welzijn en Wet Maatschappelijke Ondersteuning.

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs – Primair en voortgezet onderwijs in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht

De wet op het primair- en voortgezet onderwijs en de gemeentelijke huisvestingsverordening op onderwijs schrijven voor dat het college van Burgemeester en Wethouders jaarlijks het huisvestingsprogramma en het huisvestingsoverzicht vaststelt. Deze verplichting is vastgelegd in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP Onderwijs).

Het IHP Onderwijs is een strategisch document dat de toekomstplannen van de huisvesting voor onderwijs in Hendrik-Ido-Ambacht aangeeft als afgeleide van de onderwijsvisie en de missie. De doelstelling van het IHP is tweeledig:

- Het neerzetten van een helder toekomstbeeld om te komen tot gedragen (bouw)initiatieven;
- Vanuit een integrale strategie de gewenste huisvesting van onderwijs te beschrijven, mede in relatie tot welzijn. Daarbij zijn de kernbegrippen 'het in samenhang bekijken' en 'multifunctioneel gebruik (bevorderen)' leidend en vormt de interactie tussen onderwijsbeleid, integraal jeugdbeleid, accommodatiebeleid en sportbeleid een duidelijke randvoorwaarde.

De keuzes in het IHP Onderwijs dienen als input voor de structuurvisie en worden betrokken bij de integrale afwegingen over de ruimtelijke inrichting in het kader van de toekomstvisie. Uiteindelijk moet de realisatie van de (bouw)initiatieven zoals opgenomen in het IHP passen binnen de integrale stedenbouwkundige en ruimtelijke visie.

In het algemeen geldt dat de gemeente inzet op de ontwikkeling van onderwijsvoorzieningen, waarin naast onderwijs ook andere relevante partners werken die gericht zijn op kinderen tussen 0 en 12 jaar, de zogenaamde brede scholen. Per schoolwijk⁵ zal worden geanalyseerd welke partners samenwerken of wensen samen te werken, om zo de best mogelijke ontwikkeling van het kind te kunnen waarborgen. De doelen die daarop aansluitend zijn geformuleerd zijn onder meer:

⁵ De verdeling in schoolwijken wijkt af van de reguliere wijkverdeling die de gemeente hanteert.

- Herstructurering en clustering van voorzieningen voor onderwijs, cultuur, sport en zorg bevorderen het bereik en de toegankelijkheid van het aanbod;
- Scholen zijn geen gesloten instellingen meer, maar staan als activiteitencentrum meer in het contact met de buurt en de lokale samenleving;
- Onderwijshuisvesting vormt de 'ruggengraat' van het voorzieningencuster (= de brede school), maar in het ontwikkelingsproces is gelijkwaardigheid van participanten van het voorzieningencuster uitgangspunt;
- Kindgericht werken staat voorop.

Wat betreft kinderopvang en peuterspeelzalen ligt de verantwoordelijkheid voor een goed en volledig aanbod van peuterspeelzalen, kinderdagopvang en buitenschoolse opvang bij schoolbesturen en marktpartijen. De gemeente zal wel een stimulerende en regisserende rol spelen en voorwaarden scheppen.

Op basis van de visie voor het onderwijs is een aantal speerpunten benoemd en zijn de uitgangspunten bepaald ten aanzien van huisvesting. Deze speerpunten zijn mede de basis voor de verdere ontwikkeling van een brede school.

Voor elke schoolwijk (in het IHP Onderwijs is uitgegaan van de wijken Centrum, Krommeweg-De Sandeling en De Volgerlanden) is de beoogde planontwikkeling omschreven in de periode tot 2025.

In de voorliggende structuurvisie wordt waar nodig aandacht besteed aan de uitgangspunten van het Integrale Huisvestingsplan Onderwijs. Het centrale beleid (per schoolwijk) dient als input voor de structuurvisie.

Speelruimteplan – Buitenspelen, ja leuk!

In het Speelruimteplan is het huidige speelvoorzieningenaanbod en speelruimtebeleid, evenals de bijbehorende beheersaspecten, omschreven en geanalyseerd.

Doel van het Speelruimteplan is te komen tot een actueel, breed gedragen en integraal beleidsplan, waarin alle aspecten van het aanbieden van informele en formele speelruimte aan kinderen van 0 tot 18 jaar in de gemeente aan bod komen. Informele speelruimte omvat de ruimte waar kinderen kunnen spelen, met uitzondering van specifiek daartoe ingerichte speelplekken (formele speelruimte).

Door middel van een aantal beleidsvoornemens is de doelstelling van het Speelruimteplan geconcretiseerd. Het gaat onder meer om:

- Voldoende ontwikkelingsmogelijkheden voor kinderen, jeugd en jongeren te bieden, wordt een gevarieerd aanbod aan speelruimte en -mogelijkheden gerealiseerd;
- De gemeente streeft naar zoveel mogelijk informele speelruimte, waardoor het belang van formele speelruimte afneemt;
- De gemeente hanteert normen voor de hoeveelheid formele speelruimte.

Deze beleidsvoornemens zijn vervolgens vertaald naar de situatie in verschillende wijken en buurten van de gemeente. Er is geanalyseerd hoeveel informele en formele speelruimte aanwezig is en hoeveel dit zou moeten zijn voor een evenredige verdeling van speelruimte en -voorzieningen over de kinderen en de buurten.

In de voorliggende structuurvisie wordt waar nodig aandacht besteed aan de uitgangspunten van het Speelruimteplan.

4. ANALYSE VAN HET PLANGEBIED

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving en waardering van het plangebied gegeven. In drie paragrafen komen daarbinnen de volgende onderwerpen aan de orde: landschappelijke hoofdstructuur, ruimtelijk-functionele hoofdstructuur en milieuaspecten en belemmeringen. Deze analyse is drieledig:

1. In paragraaf 4.2 wordt een beeld gegeven van de belangrijkste kwaliteiten en waarden in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht;
2. In paragraaf 4.3 wordt inzicht gegeven in de belangrijkste ruimtelijke en functionele functies in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht;
3. In paragraaf 4.4 wordt inzicht gegeven in de belangrijkste milieuaspecten en belemmeringen.

Een analyse van het plangebied is een essentieel onderdeel als het gaat om visievorming. De analyse vormt feitelijk de eerste stap van waaruit de visie wordt opgebouwd. Met de analyse van het plangebied wordt de huidige situatie beschreven en zijn sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen inzichtelijk te maken. Hiermee kunnen keuzes gemaakt worden die de basis vormen voor de uiteindelijke visie voor het plangebied. Het biedt hiermee een doorkijk naar de toekomst. In paragraaf 4.5 zijn de voorgaande paragrafen kort samengevat.

4.2 Landschappelijke hoofdstructuur

De huidige karakteristiek van het landschap van Hendrik-Ido-Ambacht vormt de basis voor ruimtelijke ontwikkelingen in de toekomst. Daarom wordt in de landschapsanalyse aan de hand van de landschappelijke lagenbenadering een inventarisatie en analyse gemaakt.

Het landschap kan verdeeld worden in drie lagen die elkaar onderling beïnvloeden; de a-biotische laag, biotische laag en antropogene laag.

De a-biotische laag bestaat uit de fysieke aspecten geomorfologie, bodem, water en klimaat. Deze laag bepaalt de ontwikkelingsmogelijkheden voor de biotische laag, de flora en fauna. De laatste laag is de antropogene, of 'menselijke' laag. De toevoegingen die de mens heeft aangebracht door het in cultuur brengen van het landschap vallen binnen deze laag, maar ook menselijke invloeden zoals verkeer worden tot de antropogene laag gerekend.

Het landschap zoals wij het nu waarnemen, is een momentopname van het krachtenspel tussen de landschappelijke lagen, en hun wederzijdse beïnvloeding. Dit krachtenspel ligt aan de basis van de landschapsgenese. Landschapsgenese omschrijft de verschillende processen en landschapsvormende factoren die aanleiding geven tot de vorming van het landschap.

In een duurzaam structuurbeeld is een interpretatie en waardering van het huidige landschap in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht gegeven (zie hoofdstuk 5).

De landschappelijke hoofdstructuur van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht wordt beschreven in drie deelparagrafen. Paragraaf 4.2.1 geeft een korte kenschets van het plangebied. Paragraaf 4.2.2 geeft een beeld van het 'onzichtbare' landschap; het landschap als onderlegger van het plangebied. Paragraaf 4.2.3 geeft een beschrijving van het 'zichtbare' landschap. Hierin wordt aandacht besteed aan de ruimtelijke structuur van het landschap, natuur en ecologische waarden, water, en cultuurhistorische waarden. In paragraaf 4.2.4 wordt een aantal belangrijke aandachtspunten genoemd.

4.2.1 Kenschets

Het plangebied maakt onderdeel uit van de regio Drechtsteden en behoort tot laaggelegen Nederland. Het is hoofdzakelijk een woongebied dat aan alle zijden (al dan niet direct) wordt begrensd door stedelijk gebied.

Het plangebied bestaat onder meer uit veenpolders, waaronder een deel van de Crezéepolder en de Sophiapolder. De hoogteligging in het plangebied varieert van NAP -1,4 meter (polder Sandelingen-Ambacht) tot NAP + 0,7 meter (Sophiapolder). De in de gemeente gelegen dijken, waaronder de ringdijk (Veersedijk) zijn boven NAP gelegen.

Karakteristieke elementen van de gemeente worden gevormd door het Waaltje, de Dorpsstraat, de Kerkstraat, de bebouwingsclusters/-linten langs de Veersedijk en Vrouwgelenweg en het Burgemeester Baxpark (inclusief sportvelden), het groene hart van de gemeente.

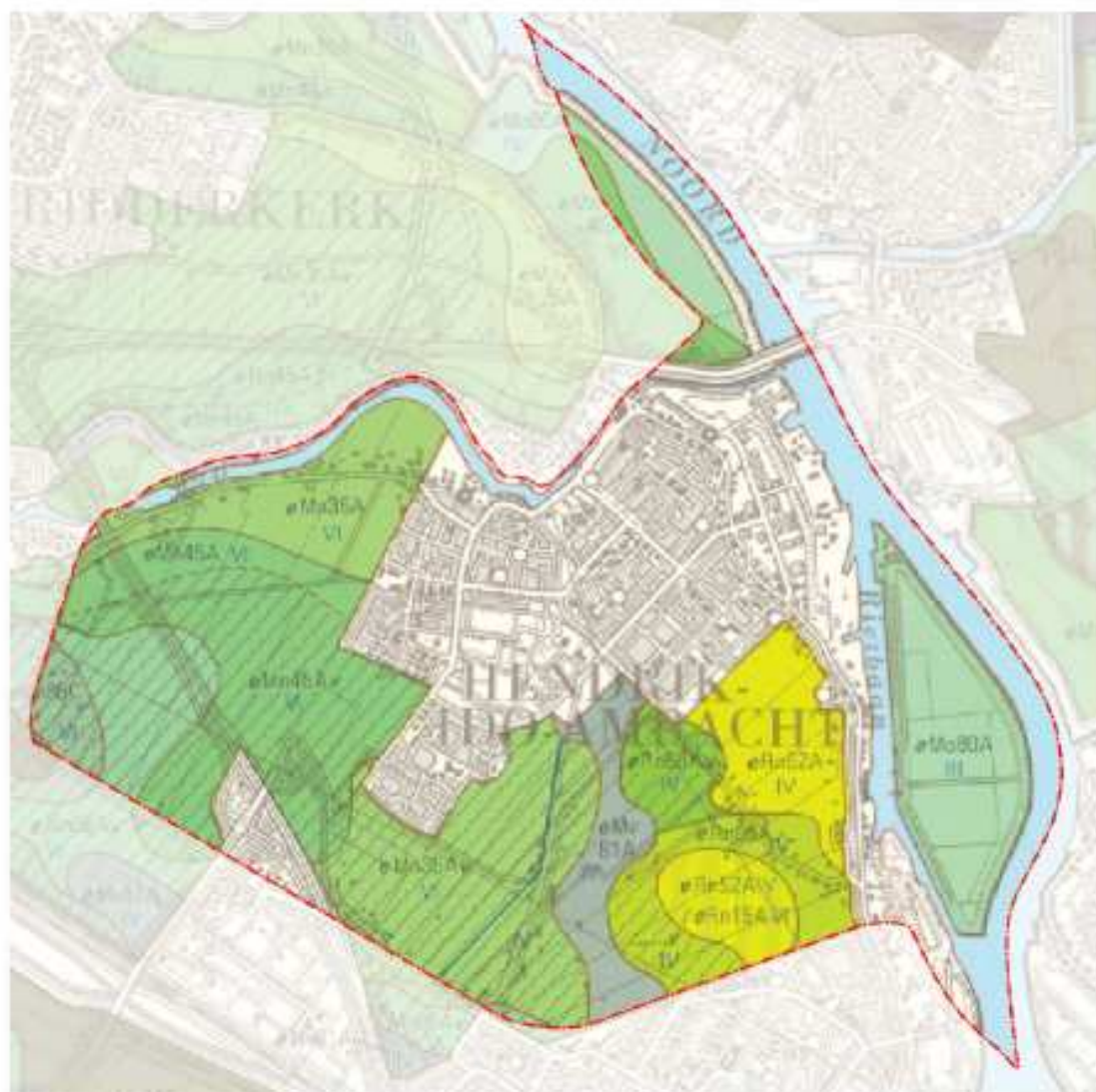
4.2.2 Het landschap als onderlegger

A-biotische laag

De zee is van grote invloed geweest op de landschapsgenese in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht. De Nederlandse kustlijn is in de geschiedenis meerdere malen verschoven door periodes van een relatief hoge zeespiegel (transgressie) en periodes met een relatief lage zeespiegel (regressie).

Hendrik-Ido-Ambacht heeft met name in de regressie periodes onderdeel uitgemaakt van het Nederlandse deltasysteem. Daarom zijn er afwisselend mariene (zee) en fluviatiele (rivier) afzettingen te herkennen in de ondergrond.

Tijdens het pleistoceen wisselden koude periodes (glacialen) en warme periodes (interglacialen) elkaar af. Met name in de ijstijden vormden zich grote oppervlakten landijs die grote delen van de watervoorraad immobiliseerden. De wind had daardoor vrij spel, en liet met name in de bekkens waar zich in zachtere periodes ondiepe randzeeën bevonden, zoals de Noordzee ter hoogte van het Kanaal, grote hoeveelheden zand achter. Tijdens de interglacialen die daarop volgden, vormde zich veen op de pleistocene zandplaat, en bedekte de zee wederom grote delen van de kust en zette zij op het veen weer oude blauwe zeeklei af.

kalkrijke poldervaaggronden;

eMn35A lichte klei

eMn45A zware klei

Kalkrijke nesvaagronden:

eMo80A ldel

Kalkrijke drechtvaaggronden:

eMV81a kdel

Kalkhoudende poldervaaggronden

eRn15A lichte zavel

eRn52A zavel

eRn66A	zavel en lichte klei
--------	----------------------

Kalkarme poldervaaggronden:

eMn86C ldel

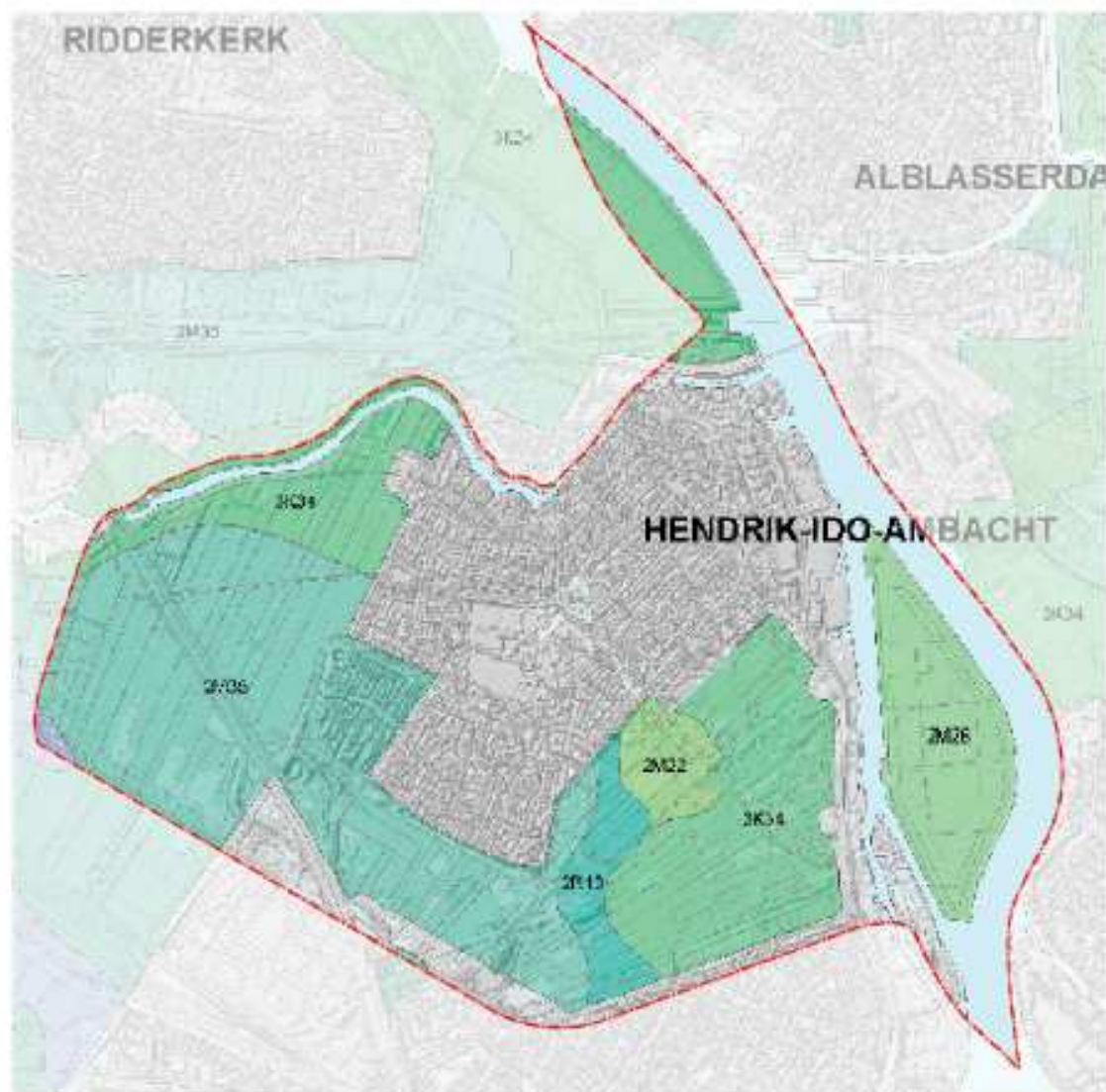
eM... Zoete getijdenafzetting, ten minste 40 cm dik

Deze toevoeging is gebruikt bij die eenheden van de niet-gerijpte minerale gronden en de zeeklei-gronden die bestaan uit meer dan 40 cm materiaal, dat onder invloed van eb- en vloedbewegingen is afgezet in een zoet milieu. De gronden kunnen dan geheel, d.w.z. tot dieper dan 120 cm uit deze z.g. zoute zeeklei bestaan, maar ook tussen 40 en 120 cm overgaan in zavel of klei die is afgezet onder zoute of brakke omstandigheden.

...v. Moerig materiaal beginnend dieper dan 80 cm en doorgaand tot dieper dan 120 cm. Deze toevoeging is onderscheiden in gebieden waar onder dikke zavel- of kleilagen nog veen voorkomt. In het rivierkleigebied bestaat de minerale laag veelal uit kalkloze, zware (kom)klei; hetveen uit bosveen.

grondwatertrappen in cm. beneden maatveld;

	GHG	GLG
III	<40	80-120
IV	>40	80-120
VI	<40	>120

2M22	2M22	rivierkom en oeverwalachtige vlakte
2M26	2M26	vlakte in uiterwaard, relatief laaggelegen
2M35	2M35	vlakte van getijafzettingen
2R13	2R13	getij-kreekbedding
3K34	3K34	getij-oeverwal

Een belangrijk moment was het sluiten van de kust door de vorming van strandwallen rond 2300 voor Christus. Achter deze duinen ontstond een rustige lagune waar op de mariene kleiafzettingen opnieuw veen begon te ontstaan. Vanaf 300 voor Christus werden deze bodems regelmatig overstroomd bij doorbraken van de strandwallen. Op de plaatsen waar de zee de lagune binnendrong, sloeg hij het veen weg en vormden zich kreken en geulen waar afhankelijk van de stroomsnelheid zand en zeeklei werd afgezet. Een van die kreken is in het huidige landschap nog duidelijk te herkennen als de Waal. De Waal heeft bij het zoeken naar de meest efficiënte loop op natuurlijke wijze de laagste delen van het landschap opgezocht.

Rond 100 voor Christus bestond het gebied van de huidige gemeente Hendrik-Ido-Ambacht uit een met bomen begroeid veenmoeras dat zich niet bijzonder goed leende voor menselijke bewoning. Tijdens een overstroming werd dit moeras wederom bedekt met een laag zeeklei.

De optredende sedimentatie (afzetting) is afhankelijk van de stroomsnelheid van het water. De zwaarste deeltjes, zoals zand, worden als eerste afgezet. Pas bij lage snelheden wordt klei afgezet. Omdat de snelheid aan het begin en in het midden van de geul het hoogst is wordt daar zand afgezet. Bij drooglegging leidt dit tot inversie van het landschap; de kleigronden klinken in door uitdroging, de voormalig laagst gelegen delen die uit zand bestaan blijven intact en zijn als hoger gelegen ruggetjes te herkennen in het landschap. Deze hoger gelegen delen waren het eerst bewoond, en dienden veelal als ontginningsbasis.

Het land werd in de 10^e eeuw ter ontginning uitgegeven. Het in cultuur brengen van het landschap begon vanaf de hoger gelegen delen, veelal de oevers van de voormalige kreken en geulen. De strijd met de zee ging onverminderd voort, tot in 1331 de definitieve bedijking plaatsvond. In de bodem binnen de gemeente is een overgang van west naar oost te zien; in het westen zijn kalkrijke, zware kleigronden te vinden, in het oosten zijn kalkrijke lichte kleigronden te vinden met daartussen een overgang bestaande uit kalkrijke poldervaaggronden.

Door de bedijking werd de zee buitenspel gezet, en zette de klink van de bodem in. Op de buitendijkse gronden in de Noord had de natuur nog wel vrij spel, en werden met name fluviale sedimenten afgezet. Omdat de aanslibbing hier na de Middeleeuwen gewoon doorging, liggen de buitendijkse gronden en de Sophiapolder zo'n 1 a 1,5 meter hoger dan de binnendijkse.

In het landschap van nu zijn nog geringe hoogteverschillen te zien, deze zijn ontstaan door het inklinken van de bodem en de verschillen in sedimentatiepatroon.

Een deel van het grondgebied van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht is aangemerkt als een gebied met een hoge archeologische verwachting. Dit betekent dat wanneer ontwikkelingen plaatsvinden waarbij sprake is van grondverzet de kans op het vinden van archeologische sporen groot is.

Het plangebied heeft lange tijd onder invloed gestaan van de transgressie- en regressieperioden. Dit heeft zijn invloed gehad op de grondwaterstand. Het gebied heeft over het algemeen een rela-

tief hoge grondwaterstand, kenmerkend voor een veengebied. De hoge waterstanden komen tot uiting in het dichte netwerk van (polder)sloten. In de huidige situatie zorgen gemalen en enkele stuwen voor het op peil houden van de waterstand.

Biotische laag

In het verre verleden moet het landschap van het huidige Hendrik-Ido-Ambacht bestaan hebben uit getijdenmoerassen met kreken, slikken en moerasbossen, met een overdaad aan vogelsoorten. In het huidige landschap van Hendrik-Ido-Ambacht zijn nog weinig tot geen natuurlijke elementen te herkennen. Ook door de afwezigheid van opgaande groenelementen, zoals kavelbeplantingen is er geen sprake van cultuurelementen met een hoge ecologische waarde.

De gemeente is heel lang een grotendeels agrarische gemeente geweest, en dit heeft zijn weerslag gehad op de verkaveling van de gronden en het uitbannen van natuurlijke elementen die de productie hinderen. Voor 1833 was er nog sprake van semi-natuurlijke griend- en rietlanden die interessant kunnen zijn geweest voor waterminnende flora en fauna. Met de indijking van de Sophiapolder en de buitendijkse gronden zijn de laatste delen van Hendrik-Ido-Ambacht waar van natuur te spreken was, verloren gegaan.

Antropogene laag

De omstandigheden in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht waren in het verre verleden door het grote overstromingsrisico niet geschikt voor bewoning. Toch was er al voor de definitieve bedijking sprake van bewoning op de hoger gelegen delen. De vroegste bewoning

dateert uit de Romeinse Tijd en duurde voort tot circa 300 voor Christus. Daarna bleef het gebied eeuwenlang onbewoond.

Kaart van Hendrik-Ido-Ambacht uit 1584

Op de oeverwallen van de Waal ontstond rond 800 na Christus wederom bewoning, maar pas na het jaar 1000 begon de grootscheepse ontginning van de woeste gronden. Vanaf het bewoningslint op de oeverwallen langs de Waal werden haakse sloten gegraven om de moerassige gronden te ontwateren en in cultuur te brengen. Op sommige plaatsen werden woonterpen opgeworpen, de boerderij Waelnes aan de Kerkstraat is hier een goed voorbeeld van.

In het begin van de 14^e eeuw werd het gebied geteisterd door overstromingen, daarom werd in 1332 op initiatief van de graven van Holland de ringdijk om de Zwijndrechtse Waard aangelegd, en

werd de Waal te Oostendam en Heerjansdam afgedamd. De kostdragers kregen in ruil hiervoor de ambachtsheerlijke rechten, die de basis vormen van de naamgeving van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht.

Door de overwinning op de zee werden de woningen in het gebied opnieuw betrokken en werd het land herverkaveld. De Ambachtse Steeg en de dijken vormden hierbij de ontginningsassen. De gerende vormen van de kavels in de gemeente dateren uit deze periode. De buitendijkse gronden werden in de 19^e, en begin 20^e eeuw van een kade voorzien en deels opgehoogd om de vestiging van scheepswerven en sloperijen mogelijk te maken. De eilanden in de Noord werden in 1856 voorzien van omringende kades om de Soppaholder te vormen.

Door de aanwezigheid van lichtere kleibodems, en de kalkrijke bodemsamenstelling is Hendrik-Ido-Ambacht lang een voornamelijk agrarische gemeente geweest. De meeste grond werd gebruikt als weide- en hooiland voor de dominerende veeteelt. De meeste bedrijven waren gemengd, op de lichtere kleigronden werd tuinbouw en akkerbouw bedreven. Het grootste deel van de opbrengst van de akkerbouw was als veevoer bestemd.

In de 19^e eeuw was de vlasverwerking het belangrijkste bestaansmiddel in het dorp. Slechts een klein deel van het landbouwareaal werd gebruikt voor vlasteelt, het grootste deel werd van elders naar Hendrik-Ido-Ambacht gebracht om verwerkt te worden. Na 1875 verdween deze langzaam door concurrentie vanuit België en door Amerikaans katoen. De tuinbouw transformeerde in de loop

van de tijd in glastuinbouw en fruitteelt, en nam een steeds groter aandeel van de grond in ten koste van de landbouw en de veeteelt.

Veldminuut 1849 met huidige gemeentegrens

Natuur en water in de gemeente

Na de Tweede Wereldoorlog werd de glastuinbouw dominant, met name in het zuidwesten van de gemeente. Ook de woningbouw rukte grootscheeps op vanaf die periode. Langzaam veranderde de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht in een woonkern voor mensen die elders werken. De aanleg van de Rijkswegen speelt een belangrijke rol in het vergroten van de actieradius van de bewoners, maar isoleert en beperkt de gemeente ook in haar ontwikkelingsperspectieven.

4.2.3 Ruimtelijke structuur van het landschap

Natuur en ecologische waarden

De regio Drechtsteden kent een hoge ontwikkelingsdynamiek. Om te voorkomen dat er grote aaneengesloten versteende gebieden ontstaan zijn verschillende initiatieven uitgevoerd of in uitvoering. In polder Sandelingen-Ambacht is bijvoorbeeld recreatiegebied Sandelingen Ambacht ontwikkeld. Naast dit groene recreatiegebied zijn onder meer ook de oevers van de Waal en het Burgemeester Baxpark belangrijke groenstructuren. In het Burgemeester Baxpark komen veel (kleinere) groenstructuren bijeen.

De overgang tussen het stedelijk gebied en het recreatiegebied Sandelingen-Ambacht is de bufferzone IJsselmonde (zie ook figuur paragraaf 3.3).

Ter plaatse van de tunnel van de Betuwelijn in de nieuwe wijk De Volgerlanden dient een groenstrook als ecologische verbinding met de Sophiapolder en het Alblasserbos in Papendrecht. Op dit moment heeft de Sophiapolder een beschermde status in het kader

van de Provinciaal Ecologische Hoofdstructuur als natuur- en landschapcompensatie voor de aanleg van de Betuwelijn. Ook delen van het zuidwesten van de gemeente langs de grens met Zwijndrecht en de snelweg zijn aangewezen als ecologische verbindingszone. Ook de bufferzone IJsselmonde behoort tot de Provinciaal Ecologische Hoofdstructuur.

Concreet vormen zone 69 (Kinderdijk/Kijfhoek) en zone 70 (Hendrik-Ido-Ambacht/Oud-Alblas) de ecologische verbindingen in de gemeente.

De Waal bij Hendrik-Ido-Ambacht

Water

Het watersysteem van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht wordt gevoed door water afkomstig uit de Waal. Dit Waalwater kan op enkele locaties worden ingelaten. De belangrijkste inlaat is gelegen aan de Hoge Kade, geflankeerd door twee kleine inlaten in de Dorpsstraat en de Kerkstraat. Daarnaast wordt water ingelaten via de westkant van de gemeente. Dit water is afkomstig vanuit Sandelingen-Ambacht, dat water onttrekt uit de Waal. Het water komt via district Dorp in het watersysteem van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht. Belangrijke waterelementen in de gemeente zijn de rivieren de Noord en de Waal.

Het watersysteem van Hendrik-Ido-Ambacht is grofweg in twee delen te splitsen op basis van afvoerstromen, een gebied ten noordwesten van de Hoge Kade dat afwatert via het zuidwesten van Hendrik-Ido-Ambacht en een gebied ten zuidoosten van de Hoge Kade dat afvoert richting Zwijndrecht. Het rioolstelsel in de gemeente bestaat vrijwel geheel uit een gemengd stelsel. Alleen het (riolerings-)district De Sandeling heeft een verbeterd gescheiden stelsel.

Cultuurhistorie

De in het plangebied aanwezige cultuurhistorische waarden leveren een belangrijke, positieve bijdrage aan de omgevingskwaliteit. Binnen de cultuurhistorie gaat het om elementen en structuren. Cultuurhistorische waardevolle elementen zijn bijvoorbeeld: boerderijen, sluizen, bruggen en archeologische monumenten. Belangrijke elementen vormen het bebouwingslint aan de Dorpsstraat en de waardevolle bebouwingsclusters in de omgeving van de Kerkstraat.

De ringdijk vormt de belangrijkste cultuurhistorische structuur van de gemeente, maar is niet meer overal als zodanig te herkennen. De ringdijk is een dijk die fungeert als primaire waterkering en door verschillende gemeenten loopt. In de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht is de Veersedijk onderdeel van de ringdijk. In de gemeente zijn de lintbebouwing op de ringdijk en een kleine dorpskern onder de ringdijk verdwenen. De ringdijk is opgenomen in de ontsluitingsstructuur.

De Veersedijk (onderdeel van de ringdijk)

Oude landwegen zijn in sommige wijken in de gemeente nog te herkennen doordat het verkavelingspatroon her en der door de structuur van de wijken wordt weerspiegeld. Met name de hoofdstraten van de oudere wijken volgen vaak het tracé van verdwenen sloten. Het gaat daarbij onder meer om de Julianasingel, Willem de Zwijgerstraat, van Godewijkstraat en Weteringsingel

Binnen een deel van het oude gedeelte van Hendrik-Ido-Ambacht liggen enkele beeldbepalende panden en monumenten, die vanwege de historische karakteristieken behouden dienen te blijven en die nadrukkelijk een plaats dienen te krijgen in toekomstige ontwikkelingen. In het op te stellen bestemmingsplan voor dit gebied dient de bescherming ervan (alsmede van de beschermenswaardige en monumentale panden hierbinnen afzonderlijk) voorop te staan. Daarnaast zal worden onderzocht en overwogen om voor betreffend gebied de status van beschermd dorpsgezicht aan te vragen. Wanneer betreffend gebied aangemerkt wordt als beschermd dorpsgezicht mogen gebouwen daarbinnen niet worden afgebroken of worden gewijzigd zonder een schriftelijke vergunning van het College van Burgemeester en Wethouders. Ook gebouwen die niet worden aangemerkt als monument, kunnen hieronder vallen. Beschermd dorpsgezichten zijn als zodanig aangewezen ingevolge de toepassing van art. 35 van de Monumentenwet, en daarmee een rijksmonument.

4.3 Ruimtelijk-functionele structuur

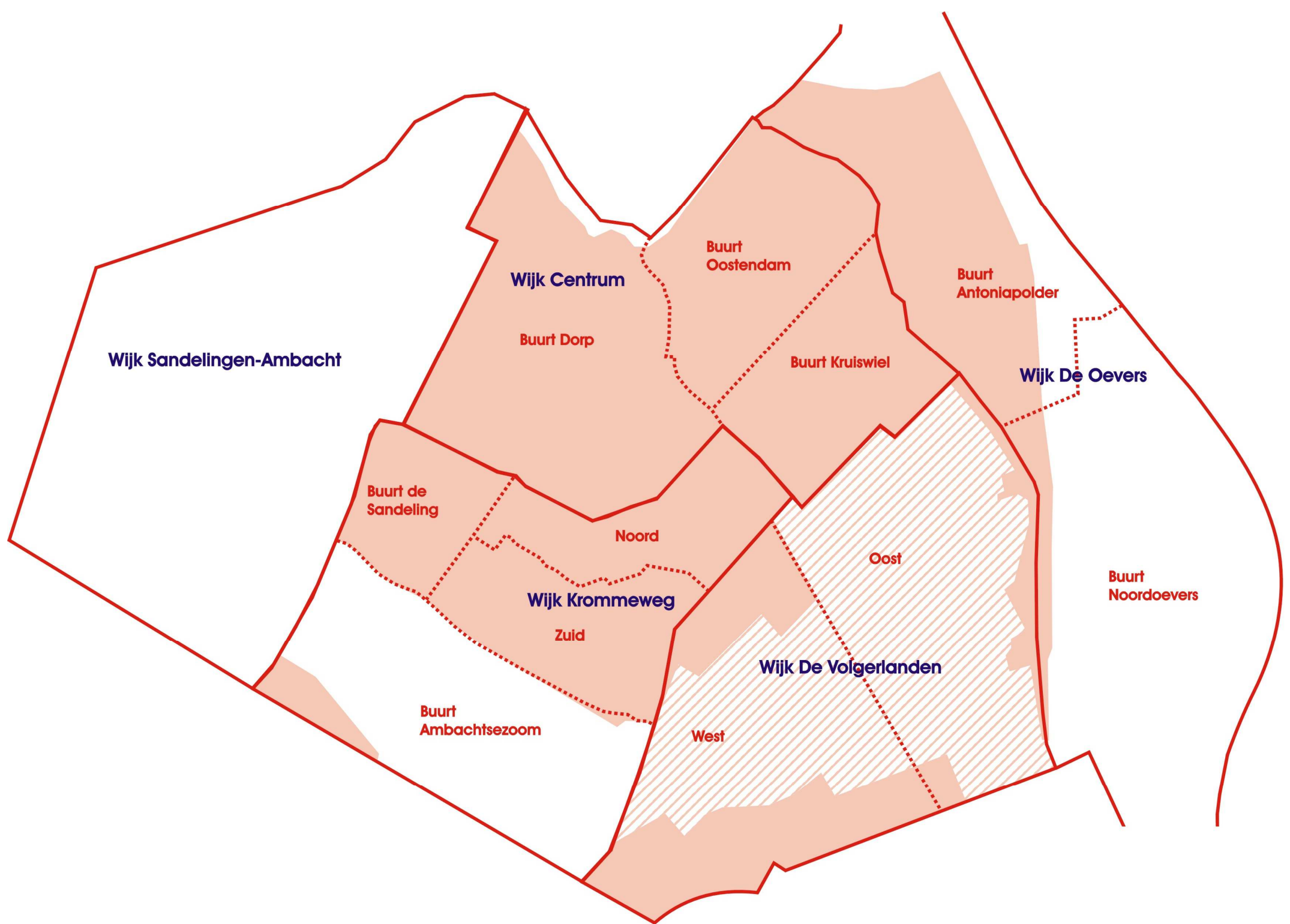
In deze paragraaf wordt de ruimtelijk-functionele structuur van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht beschreven. In de analyse is onder-

scheid gemaakt in een aantal sectoren. Het gaat om wonen, werken, commerciële voorzieningen, zorg en welzijn, verkeer en vervoer, recreatie en toerisme, sport en cultuur en onderwijs en educatie. Per sector is een aantal aandachtspunten geformuleerd. Deze zijn niet uitputtend en bieden tevens ruimte voor discussie in het kader van de visievorming. Concreet luidt steeds de vraag: wat zijn de belangrijkste aandachtspunten/ opgaven als het gaat om wonen, werken, commerciële voorzieningen, zorg en welzijn, recreatie en toerisme, verkeer en vervoer, sport en cultuur en onderwijs en educatie?

4.3.1 Ruimtelijke opzet en wijkstructuur

De ontstaansgeschiedenis van Hendrik-Ido-Ambacht is goed te lezen in de huidige opzet van het verstedelijkte landschap. In de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht kunnen op basis van stedenbouwkundige, landschappelijke, architectonische en/of functionele overeenkomsten op grote schaal enkele deelgebieden worden onderscheiden.

De lintbebouwing langs de Dorpsstraat en de Kerkstraat vormt de oorsprong van het dorp Hendrik-Ido-Ambacht. Het zwaartepunt van Hendrik-Ido-Ambacht ligt lange tijd bij de aantakking van de lintbebouwing langs de Waal op de Noord in het noorden van de gemeente. Het gaat hierbij om afwisselende individuele bebouwing bestaande uit kleine panden, enkele winkels, vrijstaande woningen en boerderijen. Het karakter van kleinschaligheid, verschillen in dichtheid en openheid waardoor er doorzichten zijn op bijvoorbeeld de Waal van de oude lintstructuren en dijken zijn duidelijk waarneembaar in het dorpse weefsel.

De panden hebben meestal voor- en zijtuinen, waardoor het dorp-slint een groen karakter heeft. Vanuit hier vinden de eerste uitbreidingen naar het zuiden plaats in de jaren '20-'30, gevolgd door een grootschalige uitbreiding na de Tweede Wereldoorlog in de jaren '50-'60 nabij het industrieterrein langs de Noord met centraal hierin het winkelhart voor de gemeente. In de jaren '70-'80 wordt een schil toegevoegd.

Deze nieuwe schil bestaat uit drie afzonderlijke wijken met elkaar verbonden door centraal hiertussen het Burgemeester Baxpark. De nieuwste schil vormt de wijk De Volgerlanden. Door deze nieuwe wijk zijn Hendrik-Ido-Ambacht en Zwijndrecht fysiek met elkaar verbonden.

Wijkstructuur

De gemeente Hendrik-Ido-Ambacht is te verdelen in vijf wijken, te weten: Centrum, Krommeweg, De Oevers, De Volgerlanden en Sandelingen-Ambacht. Deze wijken bestaan elk weer uit twee of meerdere buurten. De wijken binnen de gemeente zijn ruim en groen opgezet en de woningen zijn van een redelijke tot goede kwaliteit. De woonwijken zijn in het algemeen redelijk homogeen van samenstelling. Los van de buurten is er nog een viertal bebouwingslinten aan te wijzen, die samen de oudste bebouwing van de gemeente vormen. Hieronder worden de bebouwingslinten en buurten kort beschreven, waarbij veelal wordt geput uit de beschrijving, zoals deze te vinden is in de gemeentelijke welstandsnota (2004)⁶.

⁶ Architectenwerk Twan Jütte, *Welstand Hendrik-Ido-Ambacht*, juli 2004

Lintbebouwing Veersedijk/Onderdijkserijweg

De bebouwing langs de Veersedijk, de Onderdijk en de Onderdijkse Rijweg heeft een individueel karakter en is sterk op de dijk georiënteerd. Het vormt de grens tussen de industriegebieden langs De Noord en de Rietbaan en de naoorlogse uitbreidingswijken. De bebouwing bestaat uit min of meer aaneengesloten dorpsachtige bebouwing. Het ontstaan en de eerste groei van het dorp is onder andere af te lezen uit deze bebouwing langs de dijk, daardoor heeft dit lint een bijzondere cultuurhistorische waarde.

Lintbebouwing Achterambachtseweg/Vrouwgelenweg

Langs de Vrouwgelenweg en de Achterambachtseweg komt lintbebouwing voor met karakteristieke panden, tuinderswoningen, (monumentale) boerderijen en arbeiderswoningen. De Achterambachtseweg verbindt de historische kern van Hendrik-Ido-Ambacht en Rijsoord. Langs de weg ligt een begraafplaats met een monumentale poort. De structuur van het lint heeft een open karakter. Door de bouw van de wijk De Volgerlanden, wordt deze open structuur langs de Vrouwgelenweg verdicht.

Arbeiderswoningen Paulusweg/Guldenweg

De Paulusweg vormt de grens tussen de buurten *Oostendam* en *Kruiswiel*. Langs deze weg en tussen de Paulusweg en Guldenweg hebben tussen 1910 en 1930 de eerste uitbreidingen buiten de tot dan toe bestaande kern plaatsgevonden. Daarom hebben de arbeiderswoningen een bijzondere cultuurhistorische waarde voor de gemeente. De bebouwing bestaat hoofdzakelijk uit twee-onder-één-kap woningen en individuele woningen en hebben een sterke onderlinge samenhang.

Wijk Centrum, Buurt Dorp

De oudste bebouwing in het centrum van Hendrik-Ido-Ambacht wordt gevormd door het lint Dorpsstraat-Reeweg. Daaromheen is in de jaren 1950-1960 naoorlogse uitbreiding ontstaan. De woningen hebben meestal twee lagen met een zadeldak. Ook komen galerijflats voor, te weten rond het Banckertplein. Op enkele plekken zijn uitbreidingen uit de jaren '70 en '80 te vinden, onder andere langs de Waal.

Wijk Centrum, Buurt Oostendam

Oostendam is ontstaan op de plek waar de Waal is afgesloten van de Noord. Een klein deel van het dorp ligt ten zuiden van de Waal, langs de Havenkade, op het grondgebied van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht. Aan het pleintje op de dam in de Waal staat een aantal monumentale panden.

Wijk Centrum

Tussen de Oranjestraat, Prins Bernhardstraat, Onderdijk en Kerkstraat ligt een klein woonwijkje uit de jaren '20 en '30 van de vorige eeuw. Het kenmerkt zich door smalle straatjes en rijtjeshuizen met voortuintjes. Vlakbij wordt het plan Oostendam ontwikkeld, bestaande uit een mix van koop- en huurwoningen. In de uiterste zuidelijke hoek van de buurt Oostendam bevindt zich recente nieuwbouw, rondom de bibliotheek en cultureel centrum Cascade. Het overige deel van de buurt is gebouwd kort na de Tweede wereldoorlog en kenmerkt zich door herhaling van rijen en blokken en veel openbaar groen zoals het L.A. Spoor van Ticheltplantsoen. In de buurt Oostendam ligt tevens het winkelcentrum De Schoof.

Wijk Centrum, Buurt Kruiswiel

Buiten de eerder genoemde arbeiderswoningen aan de Paulusweg/Guldenweg bestaat *Kruiswiel* tot aan de Pompe van Meerdervoortsingel/Halfweg uit een uitbreiding van rond 1960-1970. Ten zuiden van de Pompe van Meerdervoortsingel bevindt zich een uitbreiding uit de jaren '70. Het betreft een planmatig opgezette wijk met gemarkeerde 30 km-zones, afwisselend in de vorm van rijtjes/clusters en hoogbouw van maximaal twaalf woonlagen.

Wijk Krommeweg

De wijk *Krommeweg* ligt in het zuiden van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht en is opgedeeld in vier buurten. *De Sandeling* bestaat uit een nieuwbouwwijk van rond de millenniumwisseling en een naastgelegen bedrijventerrein. De woonwijk heeft twee ontsluitingen, aan de Antoniuslaan en de Reeweg. Door de aanwezigheid van waterpartijen en uitzicht over de polder Sandelingen-Ambacht,

alsmede de heldere stedenbouwkundige structuur heeft de wijk een open karakter.

De buurten *Krommeweg-Noord* en *Krommeweg-Zuid* zijn typische jaren '70/'80 uitbreidingen. Ze worden gekenmerkt door een planmatige opzet waarin de woningen gegroepeerd zijn in rijen en clusters langs een meanderend stratenpatroon met woonerven.

De buurt *Ambachtsezoom* tenslotte behoort vooralsnog tot het buitengebied, maar komt in aanmerking voor een ruimtelijke invulling met bedrijvigheid.

Wijk Krommeweg

Wijk Sandelingen-Ambacht

De wijk *Sandelingen-Ambacht* beslaat de polder en recreatiegebied Sandelingen-Ambacht. Woningbouw bevindt zich alleen langs de Achterambachtseweg en Langeweg, aan de noord- respectievelijk westzijde van de polder. De polder wordt doorsneden door de Rijksweg A16.

Buurt De Sandeling

Wijk De Oevers

De wijk *De Oevers* is opgesplitst in de buurten *Antoniapolder* en *Noordoevers*. De buurt *Antoniapolder* bestaat voornamelijk uit traditionele bedrijventerreinen langs de Noord. *Noordoevers* bestaat uit bedrijventerrein *Veersedijk* langs de Rietbaan en de *Sophiapolder*. Bedrijventerrein *Veersedijk* wordt getransformeerd tot woongebied.

Wijk De Volgerlanden

De *Volgerlanden* is de meest recente woonwijk van Hendrik-Ido-Ambacht en is op dit moment nog volop in ontwikkeling.

De *Volgerlanden*

4.3.2 Wonen

De gemeente Hendrik-Ido-Ambacht telt in 2007 circa 24.825 inwoners⁷. De verwachting is dat het aantal inwoners in 2015 circa 35.000 inwoners zal bedragen. De woningvoorraad bestaat in 2006 uit bijna 9.600 woningen. In de nieuwe wijk de *Volgerlanden* worden tot aan 2012 zo'n 4.800 woningen gebouwd. Circa 24% van de woningvoorraad is in bezit van woningcorporaties. Van die 24% behoort 12% tot het goedkope segment.

De woningvoorraad verkeert over het algemeen in een goede staat. De meeste bewoners zijn tevreden met hun woning en de woonomgeving. Van grote bouwtechnische problemen is na een aantal dorpsverbeteringsprojecten geen sprake meer. De woonsfeer wordt gekenmerkt door netheid en een relatief grote sociale controle.

Als gevolg van demografische, sociaal-culturele en sociaal-economische veranderingen zijn de woonwensen veranderd, waardoor er voor bepaalde doelgroepen een opgave ligt voor de (nabije) toekomst. De meeste aandacht gaat uit naar senioren, zorgbehoevenden en starters.

Hendrik-Ido-Ambacht kent relatief weinig huurwoningen. Circa 24% van de totale woningvoorraad behoort tot deze categorie. Voor ouderen (mensen ouder dan 55 jaar) zijn 541 huurwoningen specifiek bestemd en gereserveerd. Opvallend is dat sommige ouderwoningen moeilijk verhuurbaar zijn, met name de kleinere woningen. Dit betreft feitelijk een kwalitatief probleem. Er zijn kwan-

⁷ CBS, bevolkingsontwikkeling 2007

titatief voldoende woningen beschikbaar voor ouderen, maar ouderen verhuizen niet omdat aantrekkelijke alternatieven ontbreken. De komende tijd worden er ook in De Volgerlanden diverse projecten voor senioren opgeleverd.

De projectgroep Wonen, Zorg en Welzijn heeft berekend dat er de komende jaren in Hendrik-Ido-Ambacht nog 90 intramurale plaatsen, 158 eenheden 'verzorgd wonen' en 37 eenheden 'beschermd wonen' nodig zijn.

De startersgroep is ook in Hendrik-Ido-Ambacht een kwetsbare groep. De slaagkans van jongeren op de huurwoningenmarkt is gedaald. De verwachting is dat dit zal verbeteren, gezien het feit dat er verschillende initiatieven voor jongeren worden opgestart en uitgevoerd. Het gaat bijvoorbeeld om jongerenwoningen in De Volgerlanden. Dit wordt duidelijk uit het Verhuisonderzoek Drechtsteden 2005 en 2006⁸.

De meest recente uitbreidingswijk is De Volgerlanden. Deze wijk vormt de laatste schakel van een aaneengesloten stedelijk gebied van Hendrik-Ido-Ambacht tot Zwijndrecht. De bouw van de wijk heeft echter vertraging opgelopen door de geluid- en luchtproblematiek rond de Betuwelijn (laagfrequent geluid). De productie is inmiddels weer sterk op gang gekomen en er wordt een duidelijke inhaalslag gemaakt.

Het plafond voor uitbreidingen is met De Volgerlanden en de toekomstige invulling van de Noordoever (tot aan bedrijventerrein Antoniapolder) bereikt. Het aspect binnenstedelijk bouwen (inbreiding) is daarom van groeiend belang. Op het moment is er een aan-

tal particuliere initiatieven voor inbreiding. Dit zijn naast woonuitbreidingen ook uitbreidingen binnen andere thema's, waaronder werken en sport.

Het gemeentelijk woonbeleid is verwoord in de gemeentelijke woonvisie (zie paragraaf 3.5). De gemeentelijk woonopgave, zowel in kwantitatieve als in kwalitatieve zin, is afgeleid van de regionale doelstellingen die zijn neergelegd in de Woonvisie Regio Drechtsteden. De effectuering van het regionaal woonbeleid is neergelegd in het Jaarplan Stedelijke Vernieuwing. De visie richt zich op de korte, middellange en lange termijn. De Woonvisie Regio Drechtsteden heeft als input gediend voor de gemeentelijke woonvisie.

Hendrik-Ido-Ambacht en Zwijndrecht aaneengesloten bebouwd

⁸ Sociaal Geografisch Bureau, *Verhuisonderzoek 2005 en 2006*, december 2007

Aandachtspunten

De aandachtspunten voor het aspect wonen zijn te verdelen in kwalitatieve en kwantitatieve.

Kwalitatief

Een groot deel van de woningen in Hendrik-Ido-Ambacht is gebouwd in de jaren zestig tot tachtig. In die periode zijn onder meer (delen van) de wijken Centrum en Krommeweg/Sandeling gerealiseerd. Dit overwicht van bebouwing uit de periode 1960-1980 is enerzijds een sterk punt, omdat de woningen in die periode over het algemeen van goede kwaliteit zijn. Anderzijds is het een zwakte, omdat de wijken te homogeen zijn ('te veel van hetzelfde') en er veel woningen zijn die gelijktijdig verouderen. Daarbij geldt dat een aantal buurten door hun stedenbouwkundige opzet extra gevoelig zijn voor een versnelde achteruitgang.

Aandachtspunt is de kwaliteit van de woonomgeving. Daartoe dient extra ingezet te worden op verbetering van de leefbaarheid en het vergroten van de zeggenschap van de bewoners. Verder geldt ten aanzien van de homogene woningvoorraad dat in het licht van de verdergaande individualisering en specifiekere woonwensen er in de gemeente weinig te kiezen is. Gezien de relatief eenzijdige samenstelling van de huidige voorraad moet nieuwbouw iets toevoegen c.q. leiden tot meer differentiatie in het woningaanbod. Ook gezien het streven van de regio om draagkrachtige groepen te behouden, moeten woningen gebouwd worden met meer kwaliteit, zowel grondgebonden als in de vorm van appartementen. Een deel van deze vraag wordt reeds opgevangen in De Volgerlanden.

Op het gebied van ouderenhuisvesting is een kwalitatieve slag noodzakelijk. Hoewel er kwantitatief voldoende woningen voor ouderen zijn, ligt er een duidelijke kwalitatieve opgave. Nu blijkt al dat veel twee kamerwoningen onverhuurbaar zijn. Veel ouderen verhuizen namelijk niet, omdat aantrekkelijke alternatieven ontbreken. In de gemeentelijke woonvisie wordt in de komende jaren de realisatie van 200 kwalitatief hoogwaardige gelijkvloerse drie tot vier kamerwoningen op aantrekkelijke locaties voorgestaan.

Kwantitatief

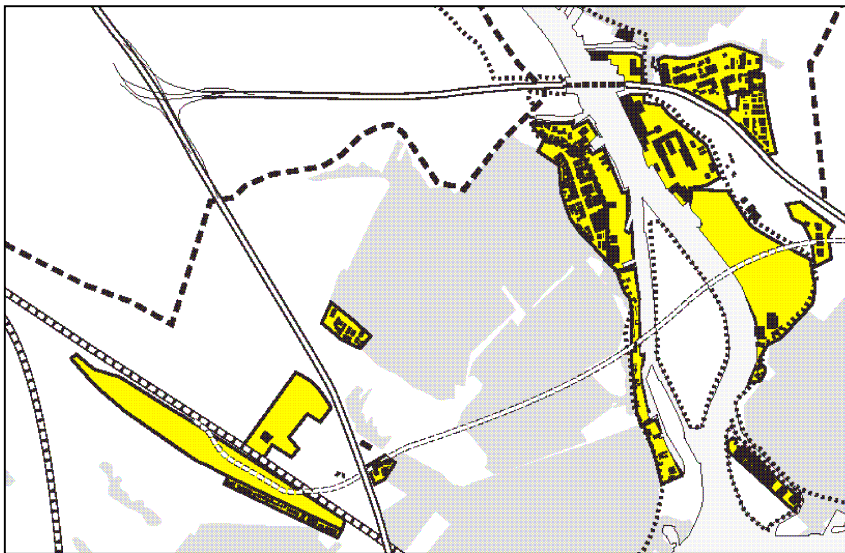
Naast deze kwalitatieve aandachtspunten is er ook een aantal duidelijke kwantitatieve aandachtspunten. De gemeente dient te voldoen aan de regionale woningbouwopgave. Deze is uitgewerkt en concreet vertaald in de gemeentelijke woonvisie. Aandacht gaat uit naar starters, mensen met lage inkomens, bijzondere doelgroepen (o.a. probleemjongeren en (ex-)verslaafden) en huishoudens met een dubbel inkomen. Voor starters geldt dat er de komende jaren circa 170 jongerenwoningen bijkomen.

In de Drechtsteden hebben de gemeenten, corporaties en zorginstellingen het convenant gespreide huisvesting bijzondere doelgroepen afgesloten. Bijzondere groepen zijn groepen die behoefte hebben aan zorg of begeleiding, een betere integratie in de samenleving behoeven en een zekere druk of overlast kunnen geven op de woonomgeving. Doel is onder meer een evenwichtiger verdeling van bijzondere doelgroepen over de regiegemeenten. Afgesproken is dat de partijen gezamenlijk de opgaven en doelstellingen in het convenant willen verwezenlijken. De inzet van de gemeenten is daarbij om zich maximaal in te spannen om initiatieven van instellingen te accommoderen (maatschappelijk, planologisch,

planeconomisch) en financieringsverzoeken ten aanzien van geldstromen van derden desgevraagd te ondersteunen.

Voor de doelgroep gehandicapten wordt op verzoek en in voorkomende gevallen bekeken welke voorzieningen kunnen worden ingebracht. Niet iedere locatie is even geschikt voor gehandicapten woonruimte. In zijn algemeenheid zijn de nabijheid van dagelijkse voorzieningen (winkels) en een goede bereikbaarheid voor doelgroepen met een geringe mobiliteit belangrijk.

Voor de huishoudens met een dubbel inkomen geldt de komende jaren een toename van de vraag naar duurder huur- en koopwoningen. De groep huishoudens met een dubbel inkomen blijft toenemen.

Bedrijventerreinen in Hendrik-Ido-Ambacht en omringende gemeenten (uitsnede uit 'Atlas Bedrijventerreinen Drechtsteden' (januari 2007))

Aandachtspunt is het op gang brengen van de doorstroming voor de jongeren t/m 34 jaar en voor de mensen met een laag inkomen. Nieuwbouw voor deze doelgroepen is niet noodzakelijk, wel het op gang brengen van de verhuisketen.

4.3.3 Werken

Hendrik-Ido-Ambacht kent vier bedrijventerreinen. Naast deze bedrijventerreinen is er nog een aantal bedrijven verspreid door de gemeente gevestigd. De vier bedrijventerreinen zijn Antoniapolder, De Sandeling, Bedrijvenpark Langeweg (Park Langesteijn) en Veersedijk

Antoniapolder

Dit bedrijventerrein ligt in het noordoostelijk deel van de gemeente, nabij de A15. Het bedrijventerrein Antoniapolder kan ingedeeld worden in vier gebieden:

- het gebied aan weerszijden van de Nijverheidsweg
- Grotenoord
- Frankepad en omgeving
- Genie- en Citadelterrein

Nijverheidsweg

Het gebied Nijverheidsweg betreft het gebied ten oosten van de Veersedijk en wordt verder begrensd door de straten Noordeinde, Veerweg en de Nieuwe Bosweg. Het terrein met een oppervlakte van ongeveer 22 hectare netto, is volledig uitgegeven. De maximale milieucategorie betreft 5.

De Nijverheidsweg kenmerkt zich als een gemengd gebied, waar een grote diversiteit aan ondernemingen is gevestigd. Aan beide zijden van de Nijverheidsweg zijn vooral grootschalige productie- en transportbedrijven gevestigd. Deze gebruikers kenmerken zich door de omvangrijke panden en doorgaans intensieve benutting van de ruimte. De kwaliteit van het vastgoed loopt zeer uiteen. Aan de Veersedijk en in de zijstraten van de Nijverheidsweg is het beeld meer divers. Hier is het ruimtegebruik wat kleinschaliger en de activiteiten wat meer divers. Zo zijn er onder andere twee tankstations (aan de hoofdroute Nijverheidsweg), garagebedrijven en zakelijke dienstverlening gevestigd.

Grotenoord

Dit terrein is in de jaren 1980 ontwikkeld en herbergt verscheidene typen bedrijven. Het is ca. 4 ha. netto groot. De ontsluiting richting A15 en richting de brug over de Noord is goed. Tevens is er een halte van de Fast-Ferry aanwezig. Deze halte wordt in de toekomst mogelijk verplaatst naar Antoniapolder.

Frankepad en omgeving

Dit terrein ligt in het noordoostelijke deel van de gemeente, direct aan de rivier de Noord. Op het Frankepad is al zeer lang een aantal scheepswerven en aanverwante bedrijven gevestigd. Het terrein heeft een oppervlakte van ongeveer 6 hectare netto. Bedrijven met een milieubelasting tot en met categorie 5 mogen zich hier vestigen.

Genie en Citadelterrein

Voor de toekomstige uitgifte is het Genie- en Citadelterrein beschikbaar. In het zuidwesten van dit gebied is reeds een bebouwde strip aanwezig, waar diverse functies zich naast elkaar bevinden.

Frankepad en omgeving

Het terrein is ongeveer 19 hectare (bruto) groot en er mogen zich maximaal bedrijven met een milieucategorie tot en met 5 vestigen. Het terrein beschikt over een binnenhaven die eventueel gebruikt kan worden in de toekomst. Het terrein maakt onderdeel uit van het Noordoevers plan.

In het bestemmingsplan 'Bedrijventerrein Antoniapolder' (6 januari 2004) is de doelstelling vastgelegd dat de onbebouwde gedeelten van het bedrijventerrein na herverkaveling bij voorrang worden aangeboden aan de bestaande bedrijven langs de Rietbaan en aan

bedrijven die worden verplaatst vanuit De Volgerlanden. Hierbij dient rekening gehouden te worden met het aspect duurzaamheid.

De Sandeling

Het hoogwaardige bedrijventerrein de Sandeling is vanaf de begin jaren negentig uitgegeven. Het meet ongeveer 5 ha. netto. Het terrein kenmerkt zich door de hoogwaardige functies die er zijn gevestigd en de gelijksoortige uitstraling van panden en openbare ruimte. Het maximale bebouwingspercentage van 70% geeft het terrein een open karakter. Het terrein wordt ruimtelijk gescheiden van de aangrenzende woonwijk door middel van een fietspad en groenvoorziening.

Bedrijvenpark Langeweg (Park Langesteijn)

Direct aan de Rijksweg A16 is het bedrijvenpark Langeweg gelegen. Het terrein ligt op het grondgebied van Hendrik-Ido-Ambacht en grenst aan bedrijvigheid op het grondgebied van Zwijndrecht. Het terrein betreft een particulier initiatief en heeft een zeer hoogwaardige uitstraling van zowel private als openbare ruimte. Het meet ongeveer 3 ha netto en er is nog een oppervlakte van circa 2 ha bruto uitgeefbaar.

Park Langesteijn is een nieuwe bedrijfslocatie en nog in ontwikkeling. Een particuliere ontwikkeling met bijzondere kenmerken. Park Langesteijn ligt ten zuiden van het knooppunt dat gevormd wordt door de noord-zuid verbinding A16 en de verbindingsweg naar Hendrik-Ido-Ambacht.

Veersedijk

Het terrein Veersedijk is een oud industrieterrein van ongeveer 10 hectare netto groot. Het terrein wordt direct ontsloten door de gelijknamige weg aan de westzijde en door de Rietbaan aan de oostzijde. Diverse gevestigde bedrijven maken gebruik van de loskade. Bedrijven tot en met milieucategorie 5 mogen zich vestigen. Het terrein is bestemd als toekomstig transformatiegebied (project Noordoever). De te verplaatsen bedrijven zullen gedeeltelijk herplaatst worden op het Genie- en Citadelterrein.

Bedrijventerreineninventarisatie Hendrik-Ido-Ambacht

Het ontbreken van een duidelijke terreinenstructuur en inzicht in de te verwachten toekomstsituatie vormen de basis voor de inventarisatie van de bedrijventerreinen in Hendrik-Ido-Ambacht. Met dit onderzoek wordt richting gegeven aan bestaand en nieuw te (her)ontwikkelen terrein en wordt inzicht verkregen in de aanwezige voorraad bedrijventerreinen. Voorts kunnen kansen worden benut en kunnen knelpunten worden voorkomen.

De bedrijventerreineninventarisatie geeft een eerste aanzet om te komen tot een strategie voor de voorraad van bedrijventerreinen in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht. De ruimtelijke en functionele structuur dienen te worden doorvertaald naar terreinniveau. Hier zullen diverse uitwerkingsvragen uit voortkomen.

Aandachtspunten

Alle huidige bedrijventerreinen zowel de bestaande (met uitzondering van Veersedijk) als de geplande terreinen moeten naar het oordeel van de gemeente vanuit een economisch en werkgelegen-

heidsperspectief worden bestendigd. Maar behoud hoeft niet te betekenen dat er niets moet of kan gebeuren met betreffende terreinen.

De bestaande bedrijventerreinen dienen optimaal te worden benut. In principe functioneren de meeste bedrijventerreinen nu naar behoren, maar het kan op sommige punten nog beter en efficiënter. Dit is een regionale opgave, die beleidsmatig is neergelegd in de *Bedrijventerreinenstrategie voor de Drechtsteden*. Voor Hendrik-Ido-Ambacht zijn de relevante aspecten uit dat beleid:

1. De milieuproblematiek van de bedrijventerreinen moet goed worden opgepakt (waardoor hinder voor de directe woonomgeving wordt tegengegaan en er ruimte komt voor eventuele nieuwe woonontwikkelingen);
2. De kwaliteit van de bedrijventerreinen dient op peil gehouden te worden door onder andere herstructurering (het opknappen van bebouwde en onbebouwde omgeving, maar ook ingrepen van meer structurele aard);
3. De bedrijventerreinen beter laten aansluiten op hun stedelijke omgeving;
4. De bereikbaarheid van de bedrijventerreinen optimaliseren.

Uit de Bedrijventerreineninventarisatie Hendrik-Ido-Ambacht blijkt (zie paragraaf 3.5) dat er een forse opgave ligt in de gemeente om structuur aan te brengen in de bedrijventerreinenvoorraad. In de loop der jaren is de bedrijvigheid langs de Noord zowel gegroeid als veranderd. Dit betreft een economisch natuurlijk groeiproces. Echter een gebrek aan sturing heeft gezorgd voor verrommeling van het gebied.

De opgave is tweeledig. Ten eerste ontbreekt er een duidelijke ruimtelijke structuur in de terreinen die gelegen zijn in het noordoosten van de gemeente. De terreinen Grotenoord, Frankepad, Nijverheidsweg en Genie- en Citadelterrein liggen aaneengesloten, maar een duidelijke onderlinge ruimtelijke afbakening ontbreekt. Ten tweede is de functionele structuur onduidelijk. Verschillende soorten bedrijvigheid opereren langs elkaar. Er zijn geen aanwijsbare functieprofielen te geven aan de terreinen, wat ook zijn weerslag heeft op de ruimtelijke samenhang van het gebied. Segmentering van bedrijventerreinen zorgt voor een verbeterde fysieke en functionele afbakening van de afzonderlijke terreinen.

Het terrein de Sandeling vormt een positieve uitzondering en is qua ruimtelijke en functionele structuur op orde. Tevens is er nog ruimte op het nog volledig uit te geven terrein Langeweg-Zuidwende.

Naast herstructurering is ook uitbreiding aan de orde. Het areaal aan bedrijventerrein zal, mede afhankelijk van de milieutechnische mogelijkheden aldaar, worden vergroot met het toekomstige terrein Langeweg-Zuidwende. Het terrein komt te liggen in het zuiden van Hendrik-Ido-Ambacht en ten oosten van de Rijksweg A16. De precieze profilering van het bedrijventerrein van 20 hectare (netto) is nog niet bekend, maar gestreefd zal worden naar een hoogwaardige en representatieve invulling. Een op te lossen probleem bij dit terrein is evenwel dat, hoewel er sprake is van een zichtlocatie aan de A16, de ontsluiting slechts indirect kan worden gerealiseerd op deze rijksweg.

Op terreinniveau zijn meerdere maatregelen noodzakelijk. Het aanbrengen van structuur door ingrepen in de infrastructuur en groene ruimte is op meerdere terreinen nodig. Daarnaast ligt er op

een aantal terreinen een opgave om parkeerproblemen op te lossen en veroudering tegen te gaan.

Aansluitend op het tegengaan van veroudering zorgt de toekomstige omvangrijke ingreep in de infrastructuur voor een opgave om de kwaliteit van het vastgoed langs de Nieuwe Noordeinde te verbeteren. Bestaand vastgoed en de huidige grondposities beperken de invloed van de gemeente op het sturen en stimuleren van de kwaliteitsimpuls. Er is echter juridisch-planologisch instrumentarium om sturing te geven aan deze opgave, zoals bijvoorbeeld bestemmingsplannen.

De structuurproblemen dienen vooral vanuit een gemeentelijk schaalniveau te worden opgepakt en aangestuurd. Voor alle terreinen gezamenlijk moet een ruimtelijke en functionele segmentatiestructuur worden bepaald. De maatregelen op terreinniveau moeten uiteraard passen in deze overstijgende structuur en kunnen als deelprojecten opgepakt worden. Op functioneel vlak dient daarbij aandacht te worden gegeven aan de combinatie leren-werken, hetgeen wellicht bepaalde faciliteiten behoeft.

4.3.4 Commerciële voorzieningen

Hendrik-Ido-Ambacht kent een redelijk goed detailhandelsaanbod. Het totale detailhandelsaanbod bestaat uit ca. 32.500 m² wvo (winkelvloeroppervlak). Hiervan is ca. 7.300 m² wvo dagelijks aanbod en 25.200 m² wvo niet-dagelijks aanbod. Zowel in de dagelijkse als niet-dagelijkse artikelensector is de omvang per hoofd van de bevolking kleiner dan gemiddeld. In de gemeente Hendrik-Ido-

Ambacht zijn in totaal zes supermarkten gevestigd, met een totale omvang van ca. 5.300 m² wvo.

De detailhandelsstructuur bestaat uit een vijftal centra, welke van elkaar verschillen in aanbod (branches), in volume en in verzorgingsreikwijdte.

Hoofdwinkelcentrum De Schoof

Winkelcentrum De Schoof is het hoofdwinkelcentrum van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht en is gelegen in het noordoosten van de gemeente.

Winkelcentrum De Schoof met woonbebouwing

Hoofdwinkelcentrum De Schoof is medio 2001 in de huidige vorm geopend en is ingepast in de bestaande structuur. De uitstraling van het centrum is over het algemeen goed. Het centrum heeft twee hoofdboorten aan de oost en westkant, waarbij aan de oostzijde een groot parkeerterrein is gelegen met circa 300 plaatsen. Halverwege het centrum is een derde poort aan de noordzijde.

Het winkelaanbod in De Schoof heeft een omvang van meer dan 9.000 m² wvo⁹, waarvan 3.300 m² wvo in de dagelijkse en bijna 6.000 m² wvo in de niet-dagelijkse artikelensector. In vergelijking met hoofdcentra van plaatsen met een vergelijkbaar inwonertal is het aanbod van De Schoof aan de kleine kant. Gemiddeld voor vergelijkbare plaatsen is een centrum met een aanbod van ongeveer 5.000 m² wvo in de dagelijkse artikelensector en 15.000 m² wvo in de niet-dagelijkse artikelensector gangbaar.

Buurtwinkelcentrum Krommeweg

Het buurtwinkelcentrum Krommeweg is gesitueerd aan de zuidelijke rand van het 'oude' Hendrik-Ido-Ambacht, in het noordelijk deel van de wijk Krommeweg. Het centrum is vooral gericht op de dagelijkse artikelen-sector. Krommeweg telt in totaal circa 1.600 m² wvo detailhandel, waarvan ruim 1.400 m² wvo dagelijks en 200 m² wvo niet-dagelijks. Naast het aanbod aan detailhandel zijn er verschillende overige voorzieningen aanwezig, zoals een apotheek, een kapper, een grillroom, twee uitzendbureaus en een financiële intermediair.

⁹ In totaliteit heeft het centrum met winkels en aanvullende voorzieningen een omvang van ca. 11.200 m² wvo.

Doordat het grootste deel van het centrumaanbod bestaat uit detailhandel in de dagelijkse artikelensector heeft dit centrum met name een wijkverzorgende boodschappenfunctie. Het dagelijkse aanbod bestaat uit een Plus-supermarkt (ca. 860 m² wvo), drogist Trekpleister (250 m² wvo), aangevuld met een bakker, slager, kaasboer, slijter en tabakzaak. Het dagelijks aanbod van het centrum is hiermee vrij compleet.

Het centrum is functioneel van opzet en dat is ook duidelijk zichtbaar in de ruimtelijke structuur. De voorzieningen zijn gesitueerd aan een plein, waarop tevens de parkeergelegenheid is voorzien. Al met al is de uitstraling van dit winkelcentrum als rommelig te bestempelen. Met name door de gedateerde luifels en de ronde bebouwing op de kop van het centrum is de uitstraling niet optimaal. Ook is het parkeerterrein niet logisch ingericht, door de parkeervakken op het midden van het plein en de breedte van het rijvlak.

Locatie Eén Twee Drie

Aan de Dorpstraat in het westelijk deel van de gemeente is winkelcentrum Eén Twee Drie te vinden. Dit centrum is gelegen aan de rand van de bebouwde kom op een terrein achter een oude boerderij. Op de locatie zijn vijf winkels aanwezig, met een totale omvang van ca. 2.200 m² wvo.

De uitstraling van dit centrum is verouderd en slordig. Alleen Bouwlust Garden en Teak, dat gevestigd is in de oude boerderij heeft een goede uitstraling. Bij de overige bebouwing is sprake van achterstallig onderhoud en de indeling van de detailhandel is niet optimaal. De locatie van dit centrum, aan de rand van de bebouw-

Locatie Eén Twee Drie

de kom is decentraal. Er is in feite sprake van een perifere locatie. De parkeergelegenheid bij dit cluster is goed geregeld op een groot terrein voor de bebouwing.

Buurtwinkelcentrum Reeweg

In de wijk Centrum is in de buurt Dorp aan de Reeweg een buurtwinkelcentrum te vinden. Dit cluster heeft een boodschappenfunctie, met enkele aanvullende voorzieningen.

De uitstraling van het cluster is met de komst van Albert Heijn verbeterd. In de huidige situatie staat één pand leeg, wat de uitstraling niet ten goede komt. Ruimtelijk is de situatie ook niet optimaal, door de appartementen boven de winkels. Eventuele aanpas-

singen/ herontwikkelingen zijn hierdoor moeilijk te bewerkstelligen. De parkeergelegenheid bij het centrum is matig.

Brederodehof

Op korte afstand van hoofdwinkelcentrum De Schoof is aan de Brederodehof een kleine concentratie van winkels te vinden. Op basis van de aard en het aanwezig aanbod is de Brederodehof niet te benoemen als structuurbepalend winkelcentrum. Het winkelaanbod heeft een beperkte omvang van iets meer dan 400 m² vwo en bestaat uit een klein aantal winkels.

Aandachtspunten

Kansen voor dynamiek en versterking

Voor functionele versterkingen van het winkelaanbod zijn in Hendrik-Ido-Ambacht voldoende kansen. Het gaat erom, op de juiste plekken dynamiek te faciliteren. Voor de dynamiek die past bij de verzorgingsfunctie van Hendrik-Ido-Ambacht zijn gemak, comfort en service belangrijke uitgangspunten. In Hendrik-Ido-Ambacht kan optimaal bedieningsgemak worden aangeboden door het clusteren van aanbod dat bij elkaar past binnen het onderscheid van dagelijkse boodschappen, recreatief aanbod en laagfrequente aankopen.

De Schoof en Hoog Ambacht

Voor de verzorgingsstructuur in Hendrik-Ido-Ambacht is het streven gericht op duurzame verzorgingsfuncties op de daarvoor meest geschikte locaties. Hiervoor is voor Hendrik-Ido-Ambacht de opgave om de kansen te benutten voor versterking van het winkelaanbod gericht op optimale verzorging van de consument; vooral de eigen inwoners. Binnen Hendrik-Ido-Ambacht is gezocht naar een balans

tussen de verschillende winkelgebieden. In deze afwegingen van de aanbodconcentraties staat De Schoof als hoofdwinkelcentrum en de verdere versterkingsmogelijkheden centraal. De positie van de Schoof als hoofdwinkelcentrum betekent, dat de verzorgingsfuncties van de andere winkelgebieden hiervan zijn afgeleid. Winkelcentrum Hoog Ambacht zal wijkverzorgend moeten zijn voor Volgerlanden en nagenoeg autonoom opereren. Vanwege de functionele invulling en de afstand wordt geen concurrentie met De Schoof voorzien. Voor Hoog Ambacht is een functioneel programma opgesteld voor branches en omvang.

De versterking van De Schoof op termijn, zou bijvoorbeeld goed kunnen met een (extra) warenhuis en recreatief winkelaanbod (kleding en mode). Daarvoor is het hoofdwinkelcentrum De Schoof de enige aangewezen plaats. Voor de fysieke uitbreiding van De Schoof ligt daarvoor de uitdaging om dit te bezien niet aan de kant van het grote parkeerterrein, omdat voor het functioneren het aan die zijde georiënteerde foodcluster (twee supermarkten en versspecialzaken) juist op het gemak van comfortabel en dichtbij parkeren is gericht. Bij eventuele uitbreiding van het centrum moet de eenvoudige bereikbaarheid voor consumenten blijvend zijn, terwijl functionele verbinding met het bestaande aanbod wordt nagestreefd.

Locatie Een-Twee-Drie

Deze locatie dient grotendeels te worden onttrokken aan de voorzieningenstructuur. Het is een ongeplande winkellocatie, op een ongewenste (perifere) locatie, met grotendeels kwalitatief mager aanbod. Slechts het winkelaanbod dat aan de monumentale boer-

derij is verbonden kan de plaats behouden, ook omdat dit aanbod qua toegestane branching (wonen en tuin) past op deze min of meer perifere locatie. Het verdwijnen van de supermarktmeters, in combinatie met de benaderde marktruimte, wordt aangewend om bestaande supermarkten te vergroten, immers zij zijn betrekkelijk gering van omvang. Het versterken van De Schoof en de overige buurtvoorzieningen kunnen markttechnisch plaatsvinden onder vigeur van het onttrekken van de winkelmeters op de locatie Een-Twee-Drie (zogenaamde substitutie van winkelmeters) en het inzetten van de benaderde marktruimte.

Versterking overige voorzieningen

Voor de buurtvoorzieningen is vooral het hebben van een dragende supermarkt van overlevingsbelang. Het verstevigen van de buurtvoorzieningen kan vorm krijgen door vooral opschaling van de bestaande supermarkten. De gewenste schaalvergroting van supermarktaanbieders kan worden gefaciliteerd door het aanwenden van de beschikbare marktruimte en het opsouperen van de supermarktmeters die worden onttrokken aan de winkelstructuur. Voor de vestiging van een grootschalige supermarkt (bijvoorbeeld AH XL) is in Hendrik-Ido-Ambacht geen distributieve ruimte aanwezig en zou leiden tot ongewenste verstoring van de winkelstructuur op vooral buurt- en wijkniveau. Tenslotte wordt opgemerkt dat Brederodehof dermate gering van omvang en aanbod is, dat dit niet tot de structuurbepalende centra wordt gerekend. Een eventuele uitbreiding van het aanbod is dan ook niet gewenst. De bestaande winkels mogen in stand blijven en op termijn zichzelf op natuurlijke wijze aan het aanbod onttrekken.

4.3.5 Zorg en welzijn

De gemeente Hendrik-Ido-Ambacht kent een groot aantal zorg- en welzijninstellingen. De sociale basisinfrastructuur voldoet in de huidige situatie als we kijken naar de normeringen zoals opgenomen in het onderzoek van SGBO; het betreft geen kwalitatief oordeel over de voorzieningen. De sociale basisinfrastructuur is het geheel van organisaties, diensten en voorzieningen die het mogelijk maken dat mensen in redelijkheid in sociale verbanden samen kunnen leven en participeren in de samenleving.

De afgelopen twee jaar is de gemeente naast de ontwikkeling van een voorziening voor wonen, zorg en welzijn in De Volgerlanden druk bezig geweest met het opstellen van een visie op wonen, zorg en welzijn voor ouderen, chronisch zieken en gehandicapten, waarbij het indelen van de gemeente in drie woonzorgzones uitgangspunt was. Een woonzorgzone is een gebied (een buurt; een wijk; of zelfs een heel dorp) waar door bijzondere aandacht voor fysieke woonkwaliteiten (zowel in de woning als in de woonomgeving) in combinatie met een dienstencentrum, waar zorg- en welzijnsdiensten worden verleend, een leefklimaat geschapen wordt waarin het ook voor ouderen, gehandicapten en chronisch zieken, verantwoord is om daar zelfstandig te blijven wonen, ook als de zelfredzaamheid afneemt. In de gemeente zijn drie woonzorgzones, het gaat om:

- Woonzorgzone Krommeweg
- Woonzorgzone Centrum
- Woonzorgzone De Volgerlanden

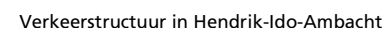
Met deze indeling heeft iedere inwoner van Hendrik-Ido-Ambacht eerste- (huisarts, tandarts en apotheek) en tweedelijnsvoorzieningen in de directe nabijheid.

Aandachtspunten

Het beeld in Hendrik-Ido-Ambacht wijkt niet af van het landelijk beeld. De vergrijzing zal in de gemeente doorzetten en naar verwachting zullen de inwoners met een zorgvraag meer zelfstandig willen wonen. De sociale basisinfrastructuur voldoet in de huidige situatie. De meeste voorzieningen voldoen aan de landelijke kwantitatieve normen en sommige presteren zelfs boven de norm. Toch is er sprake van een acute vraag naar meer kinderdagverblijven, plaatsen voor buitenschoolse opvang en peutersalen. Voor enkele andere voorzieningen geldt dat er nu aan de norm wordt voldaan, maar dat er in 2015 behoefte is aan meer capaciteit. Het gaat onder meer om intramurale plaatsen en (na 2015) een tekort aan locaties voor beschermd en verzorgd wonen.

Naast woonvoorzieningen en kinderopvang dient meer ruimte te worden gecreëerd voor algemene welzijnsfuncties ('ontmoeting, ontspanning, activering'), al dan niet in combinatie met (brede) scholen.

De projectgroep Wonen, Zorg en Welzijn heeft berekend dat er de komende jaren in de gemeente nog 90 intramurale plaatsen, 158 eenheden 'verzorgd wonen' en 37 wooneenheden 'beschermd wonen' nodig zijn.

Een ander belangrijk aandachtspunt is de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). De WMO regelt dat gemeenten brede verantwoordelijkheid krijgen voor de ondersteuning van hun burgers. Het doel van de WMO is dat iedereen kan blijven participeren in de samenleving.

Tenslotte dient te worden voorgesorteerd op de oprichting van een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG).

4.3.6 Verkeer en vervoer

De gemeente Hendrik-Ido-Ambacht heeft door haar ligging aan en nabij de A15 en A16 een goede bereikbaarheid. Tijdens spitsuren is de doorstroming op de A16 echter onvoldoende. Hendrik-Ido-Ambacht is niet direct bereikbaar per trein. De dichtstbijzijnde NS stations zijn Zwijndrecht en Dordrecht. Vanaf deze stations is de gemeente wel goed bereikbaar per bus. Voorts is de gemeente bereikbaar vanaf het water, door middel van de Fast-Ferry. Dit is een zogenaamde waterbus die vaart vanuit Dordrecht in de richting Rotterdam en daarbij ook Hendrik-Ido-Ambacht aandoet. Het bestaande fietsnetwerk voldoet in de huidige situatie grotendeels.

Halteplaats van de Fast-Ferry in de huidige situatie

In het zuidoostelijke deel van de gemeente is de Betuweroute gerealiseerd. De Betuweroute loopt vanaf de Rotterdamse haven en de Duitse grens en is 160 km lang. Om de Betuweroute zo goed mogelijk in het bestaande landschap in te passen volgt de nieuwe spoorlijn zoveel mogelijk de autosnelweg A15. Het deel van het tracé in Hendrik-Ido-Ambacht vormt hierop een uitzondering. In de gemeente loopt een deel van het tracé van de Betuweroute door de Sophiaspoortunnel. Deze tunnel is op 25 meter diepte aangelegd. In totaal is de tunnel 4 kilometer lang en loopt vanaf de Krommeweg tot voorbij de A15. In de Volgerlanden worden boven de tunnel geen woningen gebouwd, maar wordt het Sophiapark aangelegd.

Vluchtschacht van de Betuwelijn langs de Veersedijk

Aandachtspunten

De uitvoering van verschillende ruimtelijke ontwikkelingen, waarvan De Volgerlanden de meest omvangrijke betreft, heeft haar weerslag op bepaalde delen van de infrastructuur binnen de gemeente. Als gevolg hiervan is de komende jaren op een aantal plaatsen herstructurering, reconstructie of aanleg van (nieuwe) infrastructuur noodzakelijk. Het gaat onder meer om herstructurering van de Veersedijk en de reconstructie/aanleg van het Noordeinde door bedrijventerrein Antoniapolder naar de Veersedijk.

De algehele verkeersstructuur van de gemeente wordt in de huidige situatie als onduidelijk ervaren (Beeldkwaliteitplan IJsselmonde). Dit hangt sterk samen met de ruimtelijke structuur van de gemeente. Het ontbreken van een duidelijk centraal gebied, gekoppeld aan een duidelijke hoofdroute met bewegwijzering is één van de belangrijkste knelpunten in de structuur van de gemeente.

Ten aanzien van openbaar vervoer is het regionaal uitgangspunt om een hoogwaardig openbaarvervoersysteem (HOV-D) te realiseren. Daarbij is een aantal elementen van belang. Het gaat onder meer om de directheid van de verbinding, de snelheid en betrouwbaarheid. De discussie omtrent de HOV loopt nog. Waar mogelijk dient in het verkeersbeleid ingespeeld te worden op deze discussie.

4.3.7 Recreatie en toerisme

Het huidige aanbod aan bovenwijkse recreatieve voorzieningen in Hendrik-Ido-Ambacht bestaat uit recreatiegebied Sandelingen-Ambacht, het Burgemeester Baxpark, het Jeugdspelpark en enkele

‘ruige’ speelplekken in de Volgerlanden. In de nieuwe wijk De Volgerlanden wordt gewerkt aan de voltooiing van het Sophiapark

Het centraal gelegen park, bestaande uit het Burgemeester Baxpark en het sportpark Schildman, biedt naast belangrijke wandelmogelijkheden, ruimte voor intensieve recreatie. De centrale ligging maakt het bereikbaar voor iedereen. Door de veelheid aan mogelijkheden en functies is het park enerzijds niet optimaal toegankelijk. Dit uit zich in afgesloten terreinen ter plaatse van de verschillende sportverenigingen. Anderzijds maakt dit de status van het park onduidelijk.

Burgemeester Baxpark

Het is in de huidige situatie een volkspark waarin recreatieve functies zijn gevestigd, maar tegelijkertijd heeft het park ook een duidelijke landschappelijke waarde.

In de periode september 2002 tot april 2006 is in het westen van de gemeente het recreatiegebied Sandelingen-Ambacht gerealiseerd. Dit is een initiatief dat invulling geeft aan de Provinciaal Ecologische Hoofdstructuur. Het is eigendom van Staatsbosbeheer, aangelegd door de Dienst landelijk gebied onder aansturing van de landinrichtingscommissie. Het wordt beheerd door het recreatieschap. Het gebied is opgedeeld in verschillende zones met elk hun eigen functie. Karakteristiek zijn de lanen die de richting van de percelen van de oude boomgaarden weer zichtbaar maken en de verschillende zones met elkaar verbinden. Verschillende vormen van recreatie en verblijf vinden in het nieuwe recreatiegebied hun plek.

In de Sophiapolder en Crezéepolder komt ruimte voor extensieve recreatieve functies. In dat kader gaat het bijvoorbeeld om fiets- en wandelpaden en visplaatsen.

In het kader van voorzieningenaanbod is in de gemeente in de afgelopen jaren het jeugdspeelparkterrein gerenoveerd, is er een skatepark aangelegd en een nieuwe jongerenaccommodatie gebouwd.

De Waal is een kenmerkend landschappelijk element met een extensief recreatieve betekenis. Het is een groene ader die naar het historisch hart van de gemeente loopt. Een aftakking van deze groene ader verbindt de omgeving van de Waal met het Burge-

meester Baxpark en sportpark Schildman. Ook in de omgeving van Hendrik-Ido-Ambacht zijn er belangrijke recreatieve gebieden te benoemen. Het gaat bijvoorbeeld om de Alblasserwaard en het uigestreckte Biesboschgebied.

Recreatiegebied Sandelingen-Ambacht

Aandachtspunten

De gemeente Hendrik-Ido-Ambacht heeft geen eigen, gemeentelijk recreatiebeleid. Het recreatiegebied Sandelingen-Ambacht wordt beheerd door het recreatieschap IJsselmonde. Toeristisch-recreatieve trekpleisters ontbreken in de gemeente.

Het regionaal beleid is vastgelegd in de Toeristische visie regio Drechtsteden 'Hollandse Glorie'. In de visie wordt uitgegaan van bundeling van de toeristisch-recreatieve pijlers in het gebied, vooral van de elementen die het klassieke beeld van Holland oproepen met het water als verbindende schakel en als attractie. Doelstellingen zijn de verlenging van de verblijfsduur van bezoekers, verhoging van het aantal bezoekers en verhoging van de bestedingen per bezoeker.

4.3.8 Sport en cultuur

Centraal in de gemeente is het Burgemeester Baxpark gelegen. Onderdeel van dit zogenaamde groene hart vormt sportpark Schildman. Op dit sportpark is een aantal sportverenigingen gevestigd. Het sportpark biedt plaats aan onder meer twee voetbalverenigingen, een tennisvereniging, een korfbalvereniging en een jeu de boulesvereniging. Daarnaast zijn er enkele annexe voorzieningen aanwezig. Een sporthal in de nieuwe woonwijk De Volgerlanden is in aanbouw.

Grenzend aan het Burgemeester Baxpark is aan de Hoge Kade zwembad De Louwert gelegen. Het zwembad heeft een binnenbad van 25 bij 8 meter en herbergt daarnaast een bassin voor aquasporten. Onderdeel van het zwembad is het buitenbad, bestaande uit twee recreatiebaden, met zonneweide en speelfaciliteiten. Het buitenbad is met 2.000 m² het grootste van de regio.

De gemeente Hendrik-Ido-Ambacht heeft een cultureel centrum, Cultureel Centrum Cascade, gelegen aan de Hoge Kade. Het is primair geschikt voor diverse verenigingen, en heeft daarnaast een

theater voor professionele voorstellingen. Dit theater heeft in vergelijking met het landelijk gemiddelde weinig stoelen per 1.000 inwoners. De capaciteit is gering, waardoor de reikwijdte en grote van het aanbod beperkt is¹⁰.

Sportpark Schildman

Overige sport- en cultuurvoorzieningen in de gemeente zijn een openbare bibliotheek (gelegen aan de Hoge Kade), verscheidene

¹⁰ Bureau Drechtsteden, *Verkenning samenwerkingsmogelijkheden theaters Drechtsteden*, 23 maart 2005

sportscholen en sporthal de Ridderhal. Het multifunctionele jongerencentrum Dock-03 is gevestigd naast de sporthal.

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat de gemeente op het gebied van sport en cultuur voldoet in de huidige situatie. De meeste voorzieningen voldoen aan de kwantitatieve normen en sommige presteren boven de norm¹¹.

Aandachtspunten

De sociale basisinfrastructuur voldoet in de huidige situatie. De meeste voorzieningen voldoen aan de kwantitatieve normen en sommige presteren boven de norm. Bij de meeste voorzieningen die onder de norm zitten zijn er geen acute knelpunten of kan verwezen worden naar lopende initiatieven. Voor enkele voorzieningen geldt dat er nu aan de norm wordt voldaan, maar dat er in 2015 behoefte is aan meer sportterreinen en -voorzieningen.

Een deel van de sportvoorzieningen is gelegen in het Burgemeester Baxpark. Het blijkt dat een aantal sportverenigingen een uitbreidingsbehoefte heeft vanwege ledengroei, vooral de voetbalverenigingen. Aangezien het huidige sportcomplex in het Burgemeester Baxpark midden in de bebouwde omgeving ligt, zal dat op termijn vragen om een antwoord hoe hiermee om te gaan.

Een ander aandachtspunt betreft de toekomst van Cultureel Centrum Cascade. Het theater heeft in vergelijking met het landelijk gemiddelde weinig stoelen per 1.000 inwoners. Daarnaast heeft de gemeente geen eigen museum. Het is de vraag of dit noodzakelijk

¹¹ Sociaal Geografisch Bureau, *Sociale voorzieningen in HIA*, augustus 2007

wordt geacht en of dat wellicht in de Cascade kan worden gehuisvest. Andere vragen die spelen is of Cascade wellicht ook ruimte kan bieden voor de Volksuniversiteit, een sociaal café, een grotere expositieruimte, etc. De stichting Cascade heeft voor haar locatie een toekomstvisie ingebracht, welke integraal zal worden beoordeeld op mogelijkheden en kansen.

Voor het zwembad dienen verschillende opties te worden bekeken. De toekomst ervan hangt immers af van de samenwerkingsintentie met Zwijndrecht op dit vlak. Dit kan ruimtelijke consequenties hebben voor handhaving van deze voorziening.

4.3.9 Onderwijs en educatie

De gemeente heeft een groot aantal onderwijsvoorzieningen. In totaal zijn twintig van dergelijke voorzieningen aanwezig, waaronder ook een aantal dependances. De spreiding van de onderwijsvoorzieningen over de dorpskern is goed.

Op het gebied van onderwijs voldoet de gemeente aan de wettelijke normen. Voor speciaal onderwijs, volwassenenonderwijs en MBO-opleidingen is de bevolking van de gemeente aangewezen op de gemeente Zwijndrecht. Ten aanzien van vroeg- en voorschoolse educatie presteert Hendrik-Ido-Ambacht onder de norm. In de gemeente is dergelijke educatie niet voorhanden.

In februari 2006 is in de nieuwe wijk De Volgerlanden het scholen- en welzijnscluster geopend. Daarin vinden vier basisscholen (open-

baar, protestants-christelijk, rooms-katholiek en reformatorisch onderwijs) en Kinderopvang-Ambacht onderdak.

In de gemeente is een aantal kinderdagverblijven aanwezig. Het aantal kindplaatsen in kinderdagverblijven ligt echter onder het gemiddelde van West-Nederland. Het aantal plaatsen op de buitenschoolse opvang en bij peuterzalen ligt op het moment nauwelijks boven de norm. De verwachting is dat er per in 2015 voor peuterzalen en kinderdagverblijven meer plaatsen noodzakelijk zijn (Sociaal Geografisch Bureau, 2007). Voor de buitenschoolse opvang bestaat er nu al een tekort en zijn er meer plaatsen nodig.

Kindercentrum Villa Nova

Aandachtspunten

De sociale basisinfrastructuur voldoet in de huidige situatie. De meeste voorzieningen voldoen aan de kwantitatieve normen en sommige presteren boven de norm. Bij de meeste voorzieningen die onder de norm zitten zijn er geen acute knelpunten of kan verwezen worden naar lopende initiatieven.

Er wordt op dit moment gewerkt aan invulling van de vroeg- en voorschoolse educatie. Dit maakt deel uit van het project dagarrangementen. Daarnaast is echter de verwachting dat er na 2010 voor peuterzalen, kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang meer plaatsen noodzakelijk zijn. Wellicht al eerder, gezien de groeiende wachtlijsten voor deze voorzieningen. Ook middelbaar onderwijs is niet meer in de gemeente aanwezig.

Momenteel zijn er in de gemeente 137 lokalen aanwezig. De ruimtebehoefte voor de gemeente bereikt naar verwachting in 2013 het maximum van 164 lokalen. Hiermee komt het ruimtetekort op 27 lokalen in 2013. Na 2013 is de verwachting dat het aantal benodigde lokalen zal afnemen. Met name in de wijk De Volgerlanden is de behoefte in de periode tot 2015 groot.

De behoefte aan (of de introductie van) Brede scholen is hierin niet meegenomen, evenals eventuele aanpassingen aan onderwijsgebouwen als gevolg van de implementatie van het 'passend onderwijs', waardoor deze aantallen fluctueren.

Er ligt een initiatiefplan om ergens in de Zwijndrechtse Waard in het verlengde van het LOC een voorziening voor praktijkonder-

wijs/leerwegondersteunend onderwijs te vestigen. Dit het liefst in de nabijheid van werklocaties/bedrijventerrein.

Tenslotte dient te worden vermeld dat als gevolg van de groei van het aantal jongeren in Hendrik-Ido-Ambacht in samenspraak met Zwijndrecht wordt bekeken of het aanbod (zowel kwantitatief als kwalitatief) van de huidige reguliere voorzieningen voor het voortgezet onderwijs voldoende zijn voor de toekomst.

4.4 Milieuaspecten en belemmeringen

4.4.1 Inleiding

De gemeente Hendrik-Ido-Ambacht ligt op een bijzondere locatie. Hendrik-Ido-Ambacht is groen en leefbaar. De kern is hoofdzakelijk een woongebied. De randen worden veelal benut voor bedrijvigheid verdeeld over verschillende bedrijventerreinen. De rijkswegen en de (hoofd)vaarweg De Noord hebben hun weerslag op de milieukwaliteit in de gemeente. Vanuit de regio zijn met name Kijfhoek (Zwijndrecht) en de industrieterreinen aan De Noord (Alblasserdam, Papendrecht, Zwijndrecht en Hendrik-Ido-Ambacht) van belang. De positie binnen stedelijk gebied brengt ook belemmeringen met zich mee ten aanzien van een aantal milieuaspecten. In directe zin door milieuaspecten die van invloed kunnen zijn op bepaalde keuzes die in de structuurvisie gemaakt moeten worden (belemmeringen) of in indirecte zin doordat bepaalde keuzes meer milieueffecten kunnen genereren (bijvoorbeeld toename van verkeer en daarmee verdere verslechtering van de luchtkwaliteit).

Wegverkeerslawaai en industriële lawaai gecombineerd

De gemeente dient in ieder geval te voldoen aan de eisen die de milieuwetgeving stelt. Daartoe heeft de gemeente een milieubeleidsplan vastgesteld en stelt zij jaarlijks een milieu-uitvoeringsprogramma op.

Bij toekomstige ontwikkelingen zal veelal, op basis van een stedenbouwkundig plan, nader onderzoek naar de haalbaarheid nodig zijn. Dit geldt bijvoorbeeld voor het verkeerslawaaï en de luchtkwaliteit. In het kader van deze structuurvisie wordt niet in detail ingegaan op deze inrichtingsvraagstukken.

4.4.2 Geluidhinder en luchtkwaliteit

Geluid

De rijkswegen A15 en A16 brengen geluidshinder met zich mee en ook langs alle grote doorgaande wegen binnen de gemeente bevinden zich geluidscontouren. De gemeente Hendrik-Ido-Ambacht heeft in 2007 in het kader van de Wet geluidhinder geluidsbelastingsskaarten vastgesteld¹². Binnen het onderzoeksgebied is de in 2006 optredende geluidsbelasting (L_{den} en L_{night})¹³ in kaart gebracht, ten gevolge van de relevante geluidsbronnen binnen de gemeente alsmede de buiten de gemeente gelegen relevante geluidsbronnen.

Geluidsbelastingsklasse L_{den}	55-59 dB	60-64 dB	65-69 dB	70-74 dB	> 75 dB
Aantal woningen	800	200	0	0	0
Aantal geluidgehinderde bewoners	400	100	0	0	0
Aantal ernstig geluidgehinderden	100	0	0	0	0

Tabel: aantal woningen, aantal geluidgehinderden en aantal ernstig geluidgehinderden per geluidsklasse L_{den} ten aanzien van het wegverkeerslawaaï

Geluidsbelastingsklasse L_{den}	50-54 dB	55-59 dB	60-64 dB	65-69 dB	> 70 dB
Aantal woningen	200	0	0	0	0
Aantal slaapgestoorde bewoners	0	0	0	0	0

Tabel: aantal woningen en aantal slaapgestoorde bewoners per geluidsklasse L_{night} ten aanzien van het wegverkeerslawaaï

¹² HK Consultants BV, *Geluidsbelastingsskaarten 2006 – gemeente Hendrik-Ido-Ambacht*. 18 mei 2007

¹³ L_{den} is de 24-uurgemiddelde waarde van de geluidsbelasting gebaseerd op de gemiddelde geluidsbelasting gedurende dag-, avond- en nachtperiode. L_{night} is de gemiddelde geluidsbelasting gedurende de nachtperiode (23-07 uur)

Binnen de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht is sprake van een geluidsbelasting ten gevolge van weg-, rail- en industrielawaai. Uit de berekeningen blijkt dat alleen bij wegverkeerslawaaï sprake is van (ernstige) hinder. Op basis van de geluidbelastingkaarten 2006¹⁴ blijkt dat in totaal 1.000 woningen in de gemeente binnen de geluidbelastingklasse 55 tot 64 dB vallen. Het aantal geluidgehinderden en ernstig geluidgehinderden is bepaald aan de hand van de dosis-effectrelatie. Een dosis-effectrelatie beschrijft hoeveel mensen hinder ondervinden bij een bepaalde geluidsbelasting. Daarbij is de geluidsbelasting de dosis en de hinder of slaapverstoring het effect. Met andere woorden: een dosis-effectrelatie legt het verband tussen de dosis geluidbelasting en het aantal personen dat hinder of slaapverstoring ondervindt.

Met betrekking tot railawaai zijn er in de huidige situatie geen belemmeringen. Met betrekking tot industrielawaai zijn er echter wel belemmeringen. De gemeente Hendrik-Ido-Ambacht voldoet met betrekking tot rail- en industrielawaai in de huidige situatie aan de wettelijke verplichtingen. Op basis van de gegevens uit de geluidsbelastingkaarten zullen de actieplannen worden opgesteld.

Luchtkwaliteit

De Wet luchtkwaliteit is op 15 november 2007 in werking getreden. De Wet milieubeheer vormt het kader voor de nieuwe regels. Specifieke onderdelen van de wet worden uitgewerkt in AMvB's (Algemene Maatregelen van Bestuur) en ministeriele regelingen. In het wetsvoorstel staat een gebiedsgerichte aanpak via het Nationaal

¹⁴ De geluidsbelastingkaarten hebben betrekking op de geluidsbelasting op een hoogte van 4 meter ten opzichte van de hoogte van het plaatselijk maaiveld.

Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) centraal. Deze programma-aanpak zorgt voor een flexibele koppeling tussen ruimtelijke activiteiten en gevolgen voor de luchtkwaliteit. Het NSL treedt naar verwachting in het voorjaar van 2009 definitief in werking. Bij toekomstige ontwikkelingen zal, tezamen met de overige belemmeringen, rekening gehouden moeten worden met de luchtkwaliteit. De gemeente heeft het voornemen een actuele rapportage omtrent luchtkwaliteit op te stellen en een plan van aanpak op te stellen voor geconstateerde overschrijdingen.

Uit de rapportage luchtkwaliteit 2006 onderzocht¹⁵ blijkt dat er langs een aantal wegen in de gemeente sprake is van overschrijdingen van luchtkwaliteitsnormen (zie figuur vorige pagina). Deze overschrijdingen worden met name veroorzaakt door de luchtverontreiniging die afkomstig is van de rijkswegen A15 en A16 (achtergrondconcentraties). Het geschetste beeld voor 2010 is positief. Op geen enkele locatie binnen de gemeente wordt de wettelijke grenswaarde van PM₁₀ (fijn stof) overschreden.

In Drechtstedenverband heeft zeer recent een nieuw luchtkwaliteitonderzoek plaatsgevonden. Hierin wordt aangegeven dat Rijkswaterstaat het bestaande scherm aan de A16 dient uit te breiden tot aan het viaduct H. Ydenweg (voor 2015), als gevolg van de actuele akoestische situatie en de luchtkwaliteit. Dit zal het verblijfsklimaat in het recreatiegebied Sandelingen-Ambacht ten goede komen.

De gemeente heeft tevens een Plan van Aanpak luchtkwaliteit. Het doel ervan is om het aantal aan te hoge concentraties stikstofdioxi-

¹⁵ Milieudienst Zuid-Holland Zuid, *Rapportage luchtkwaliteit 2006*. 30 oktober 2007

de en fijn stof blootgestelde inwoners te verminderen en om een bijdrage te leveren aan een betere luchtkwaliteit. In het kader van het Plan van Aanpak luchtkwaliteit wordt bijvoorbeeld het GVP uitgevoerd. Het Plan van Aanpak luchtkwaliteit vormt een uitwerking van het Regionaal Programma Luchtkwaliteit 2006-2010.

Jaargemiddelde stikstofdioxide, overschrijding aangegeven in rood (Milieudienst Zuid-Holland Zuid, 2007)

4.4.3 Milieuzonering en externe veiligheid

Milieuzonering

Om te komen tot een ruimtelijk relevante toetsing van bedrijfsvestigingen op milieuhygiënische aspecten wordt het begrip milieuzonering gehanteerd. Onder milieuzonering wordt verstaan een voldoende ruimtelijke scheiding tussen enerzijds milieubelastende bedrijven

of inrichtingen en anderzijds milieugevoelige gebieden zoals woonwijken. Om het begrip hanteerbaar te maken is gebruik gemaakt van de publicatie 'Bedrijven en milieuzonering van de VNG'¹⁶. De inhoud van de milieuzonering wordt bepaald aan de hand van drie bouwstenen, te weten richtafstandenlijst, omgevingstypen en functiemenging. In de richtafstandenlijst zijn bedrijven opgenomen, ingedeeld in milieucategorieën, waarbij per bedrijf is aangegeven wat de afstand tot een rustige woonwijk dient te zijn. Deze afstanden kunnen als basis worden gehanteerd, maar zijn indicatief. Er kan, afhankelijk van het omgevingstype, worden afgeweken van deze richtafstanden. Bij het omgevingstype 'gemengd gebied' kunnen de afstanden uit de richtafstandenlijst bijvoorbeeld met één afstandstap worden verminderd. Tenslotte geeft de Staat van Bedrijfsactiviteiten voor een functiemenging een overzicht van bedrijfsactiviteiten die vanuit oogpunt van hinder en gevaar goed inpasbaar zijn in gebieden met functiemenging, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. In het algemeen wordt door middel van het aanbrengen van een zonering tussen bedrijvigheid en woonbebouwing de overlast ten gevolge van de bedrijfsactiviteiten zo laag mogelijk gehouden.

De gemeente Hendrik-Ido-Ambacht heeft een aantal bedrijventerreinen. Ook in de directe omgeving is (milieuhinderlijke) bedrijvigheid gelegen. Voor een deel van de bedrijventerreinen binnen en direct buiten de gemeente geldt dat een milieuzonering c.q. geluidzonering van kracht is. Zonering is het ruimtelijk scheiden van bedrijventerreinen waarop (grote) geluidproducerende bedrijven zijn gevestigd in relatie tot woningen en andere geluidsgevoelige

¹⁶ VNG, *Bedrijven en milieuzonering*, 16 april 2007

bestemmingen in de omgeving. Met de zonering wordt beoogd rechtszekerheid te bieden aan zowel geluidproducerende bedrijven als woningen en andere geluidsgevoelige bestemmingen. Geluidproducerende bedrijven kunnen enerzijds hun geluidproducerende activiteiten niet onbeperkt uitbreiden ter bescherming van woningen en andere geluidsgevoelige bestemmingen binnen en buiten de zone. Anderzijds wordt, ter bescherming van hun akoestische ruimte, voorkomen dat woningen en andere geluidsgevoelige bestemmingen te veel oprukken naar de geluidproducerende bedrijven toe. Binnen de geluidzone mag een hogere geluidbelasting dan 50 dB optreden.

In de huidige situatie zit de geluidcontour op het industrieterrein aan De Noord vol, waardoor uitbreiding van functies bemoeilijkt wordt. Om deze reden functioneert dit terrein niet optimaal. Tevens is sprake van geluidhinder voor omwonenden en zijn er problemen met de uitvoering van nieuwe projecten binnen de grenzen van de geluidzonering. In regionaal verband wordt er hard gewerkt aan oplossingen inzake de geluidsproblematiek.

Externe veiligheid

Het beleid voor externe veiligheid is gericht op het beperken en beheersen van risico's voor de omgeving vanwege handelingen met gevaarlijke stoffen. De handelingen kunnen zowel betrekking hebben op het gebruik, de opslag en de productie, als op het transport van gevaarlijke stoffen. Uit het Besluit externe veiligheid inrichtin-

gen (Bevi) en de richtlijnen voor vervoer gevaarlijke stoffen¹⁷ vloeit de verplichting voort om in ruimtelijke plannen in te gaan op de risico's in het plangebied ten gevolge van handelingen met gevaarlijke stoffen. De risico's dienen te worden beoordeeld op twee maatstaven, te weten het plaatsgebonden risico en het groepsrisico.

Plaatsgebonden risico

Het plaatsgebonden risico beschrijft de kans per jaar dat een onbeschermde individu komt te overlijden door een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het plaatsgebonden risico wordt uitgedrukt in risicocontouren rondom de risicobron (bedrijf, weg, spoorlijn etc.), waarbij de 10^{-6} contour (kans van 1 op 1 miljoen op overlijden) de maatgevende grenswaarde is.

Groepsrisico

Het groepsrisico beschrijft de kans dat een groep van 10 of meer personen gelijktijdig komt te overlijden ten gevolge van een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het groepsrisico geeft een indicatie van de maatschappelijke ontwrichting in geval van een ramp. Het groepsrisico wordt uitgedrukt in een grafiek, waarin het overlijden van een bepaalde groep (bijvoorbeeld 10, 100 of 1.000 personen) wordt afgezet tegen de kans daarop. Voor het groepsrisico geldt de oriëntatiewaarde als ijkpunt in de verantwoording (dit is géén norm).

Voor elke verandering van het groepsrisico (af- of toename) in het invloedsgebied moet verantwoording worden afgelegd, over de

¹⁷ Circulaire Risico Normering Vervoer Gevaarlijke Stoffen, Staatscourant d.d. 4 augustus 2004. Deze Circulaire is gebaseerd op de Risico Normering Vervoer gevaarlijke stoffen en het Bevi en sluit zoveel als mogelijk aan op het Bevi.

wijze waarop de toelaatbaarheid van deze verandering in de besluitvorming is betrokken. Samen met de hoogte van groepsrisico moeten andere kwalitatieve aspecten worden meegewogen in de beoordeling van het groepsrisico. Onder deze aspecten vallen zelfredzaamheid en bestrijdbaarheid. Onderdeel van deze verantwoording is overleg met (advies vragen aan) de regionale brandweer.

(Beperkt) kwetsbare objecten

Er moet getoetst worden aan het Bevi en de richtlijnen voor vervoer gevaarlijke stoffen wanneer bij een ontwikkeling (beperkt) kwetsbare objecten worden toegestaan. (Beperkt) kwetsbare objecten zijn o.a. woningen, scholen, ziekenhuizen, hotels, restaurants¹⁸.

Risicovolle activiteiten

In het kader van het plan moet bekeken worden of er in of in de nabijheid van het plan sprake is van risicovolle activiteiten (zoals Bevi-bedrijven, BRZO-bedrijven en transportroutes) of dat risicovolle activiteiten worden toegestaan.

Situatie plangebied

De gemeente herbergt circa dertig milieuvergunningplichtige bedrijven. Daarvan zijn tien aangewezen als provinciale inrichting. Deze provinciale inrichtingen zijn voornamelijk gelegen op bedrijventerrein Antoniapolder/Grootenoord/Veersedijk.

¹⁸ Zoals bedoeld in artikel 1 van het Besluit externe veiligheid inrichtingen

Kijfhoek

Van grote invloed is het rangeerterrein Kijfhoek, gelegen ten zuidwesten van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht in de gemeente Zwijndrecht. In 1994 is de Ontwerp-Bestuursovereenkomst Kijfhoek opgesteld. Hoewel deze nooit door alle partijen is ondertekend worden onderdelen van de Bestuursovereenkomst wel door de provincie toegepast als beoordelingskader voor ruimtelijke plannen. Concreet betekent dit dat ruimtelijke ontwikkelingen rondom Kijfhoek getoetst worden aan twee criteria:

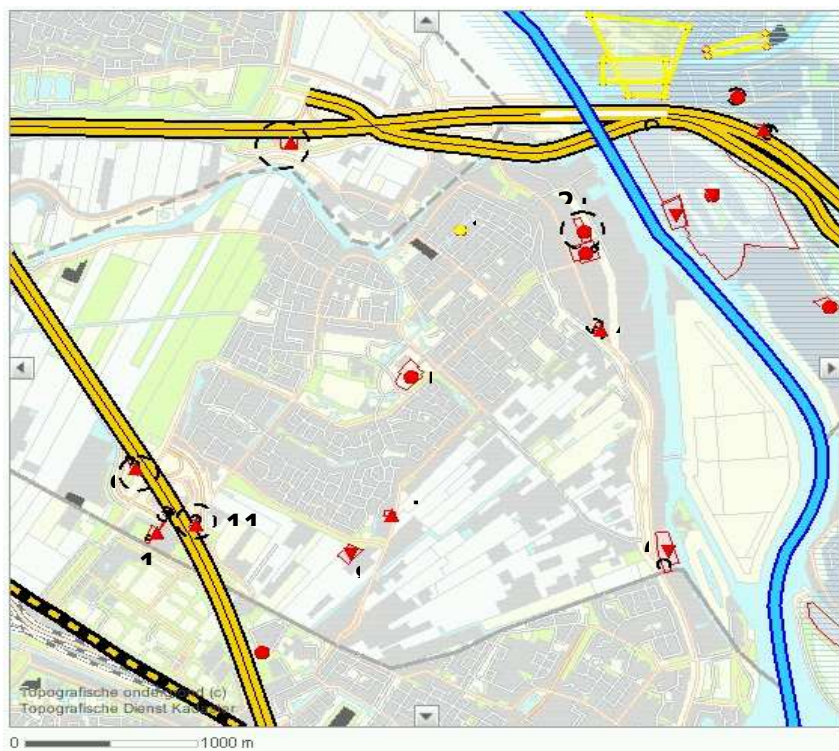
1. Het bouwplan mag binnen een zone behorende bij een plaatsgebonden risico van 10-8 per jaar ten hoogste een verwaarloosbare bijdrage leveren aan het Maximum Toelaatbaar Risico;
2. Toevoeging van het bouwplan mag niet leiden tot een overschrijding van het Maximum Toelaatbaar Risico.

Het Maximum Toelaatbaar Risico komt overeen met de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico. Afspraken met betrekking tot het plaatsgebonden risico en het Maximum Toelaatbaar Risico zijn vastgelegd in de voor het emplacement verleende vergunning op grond van de Wet milieubeheer. Op dit moment werkt de provincie aan de totstandkoming van een nieuw omgevingsconvenant met de vergunninghouder en de betrokken gemeenten, waarin afspraken vastgelegd zullen gaan worden die de veiligheid rond het goedernemplacement langdurig moet waarborgen.

Vervoer gevaarlijke stoffen

Het vervoer van gevaarlijke stoffen door Hendrik-Ido-Ambacht is alleen gewenst over de route A16 – Hendrik Ydenweg – Ambachtsezoom en over de route A15 – Noordeinde – Nijverheidsweg –

Veerweg – Nieuwe Bosweg. Het vervoer van gevaarlijke stoffen heeft ten aanzien van veiligheid indirect invloed op nieuwe ontwikkelingen.

Kaart externe veiligheid (www.risicokaart.nl, situatie 2007)

Buisleidingen

Buisleidingen zijn buizen voor het vervoer van gassen of vloeistoffen. Via buisleidingen worden bijvoorbeeld aardgas, olie, olieproducten, gasvormige en vloeibare chemische producten en drink- en

afvalwater over grote afstanden getransporteerd. In het zuiden van het gemeentelijk grondgebied ligt in oost-west richting een hoofdgastransportleiding, alsmede een watertransportleiding. Aan weerszijden van deze leidingen dient een bebouwingsvrije zone te worden aangehouden.

Scheepvaart

Rijkswaterstaat heeft eisen opgesteld met betrekking tot de veiligheid van de scheepvaart. Langs de Rietbaan en de Strooppot moet een zone van 5,5 meter vrij gehouden worden van bebouwing en langs de Noord is deze zone twintig meter.

4.4.4 Bodemkwaliteit

De bodem is een cruciale en grotendeels onvervangbare natuurlijke hulpbron. In de afgelopen jaren concentreerde de aandacht voor de bodem zich op saneren en voorkomen van bodemverontreiniging en richtte zich daarmee op het chemische aspect. Nu is er in toenemende mate aandacht voor de noodzaak van een duurzaam beheer van bodem waarbij rekening wordt gehouden met alle aspecten van bodemkwaliteit¹⁹.

De waarde van de bodem staat onder druk. Te intensief en verkeerd gebruik van de bodem leidt tot problemen zoals bodemdaling, bodemafdekking, verstoring, (lokale en diffuse) verontreiniging, vermisting, verzilting, verdichting, erosie en verdroging. Hierdoor wordt het vermogen van de bodem om de noodzakelijk maatschappelijke en ecologische diensten te leveren, aangetast en bedreigd. Het gebruik vindt daarbij niet alleen plaats op het maai-

¹⁹ Provincie Zuid-Holland, *Bodemvisie*

veld, maar ook in toenemende mate op grotere diepte in de bodem.

Diffuse bodemkwaliteit

De diffuse bodemkwaliteit is de chemische toestand waarin de bodem in algemene zin verkeert (niet beïnvloed door een lokale bron). Bij functiewijziging op een locatie is de huidige kwaliteit en de gewenste kwaliteit van belang. De kwaliteit van de bodem bepaalt welke functies er mogelijk zijn of welke ingrepen noodzakelijk zijn om de bodemkwaliteit geschikt te maken voor (toekomstig) gebruik. Zaken die de diffuse bodemkwaliteit beïnvloeden, zijn onder andere:

- belasting via de lucht (atmosferische depositie);
- het opbrengen van meststoffen;
- chemische bestrijding van onkruid, plagen, ongedierte etc.;
- verspreiden van (verontreinigde) bagger op de bodem.

De milieuhygiënische kwaliteit van de bodem binnen de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht is in grote lijnen bekend. Voor het project Noordoever (Veersedijk) ligt er een forse saneringsopgave. De bodemsaneringsopgaaf sluit in algemeenheid aan op de landelijk gestelde doelen.

4.4.5 Betuweroute

Ter plaatse loopt een deel van het tracé van de Betuweroute door de Sophiaspoortunnel, onder De Volgerlanden op ca. 15 meter onder het maaiveld (bovenzijde tunnelbuizen).

Tot op een afstand van tien meter buiten de buitenzijde van de tunnelwanden (er is sprake van twee tunnelbuizen met daartussen een ruimte van 10 meter) mag niet worden gebouwd. Eventueel is lichte, op staal gefundeerde bebouwing wel mogelijk. Naast de genoemde strook van tien meter is er ook sprake van een extra daarop aansluitende zone van veertig meter waarin mag worden gebouwd indien wordt aangetoond dat de activiteiten geen negatieve invloed hebben op de boorbuizen. Dit betekent dat in principe alle in Nederland gebruikelijke paalfunderingswijzen voor wo-

Schachtgebouw van de Betuwelijn in De Volgerlanden

ningen, kantoren, enz. kunnen worden toegepast. Ook bouwputten met een beperkte diepte (één bouwlaag), zoals souterrains, parkeerkelders e.d., leveren geen bezwaar op.

In het hart van de tussenruimte van de twee tunnelbuizen ligt op 2,5 à 3 meter diepte een hoofdgastransportleiding. In een negentig meter brede strook boven de leiding mag niet gebouwd worden.

4.4.6 Waterhuishouding

Veiligheid

Het gemeentelijk grondgebied van de Hendrik-Ido-Ambacht is grotendeels gelegen in het dijkkringgebied IJsselmonde. De daartoe behorende primaire waterkering betreft een categorie A waterkering (direct buitenwater kerend). In de gemeente maakt de Veersedijk deel uit van deze 62 kilometer lange primaire waterkering.

Het in de toekomst te ontwikkelen woongebied Noordoevers is buiten deze primaire waterkering gelegen (buitendijks). Ook een deel van bedrijventerrein Antoniapolder en Veersedijk ligt buitendijks. In het kader van het bestemmingsplan Noordoevers, maar ook al ten tijde van het structuurplan Noordoevers, is onderzoek verricht naar de (on)mogelijkheden van buitendijks bouwen. Sowieso vindt de ontwikkeling van het project Noordoevers plaats in nauwe samenspraak met Rijkswaterstaat en het Waterschap Hollandse Delta.

Naast de primaire waterkering herbergt het gemeentelijk grondgebied ook een boezemkade ter hoogte van de Waal. De boezemkaden beschermen het achterliggend gebied tegen permanent hoogwater in de boezem en zorgen tevens voor de instandhouding van de boezem zelf. Boezemkaden functioneren continu en beschermen plaatselijk aanzienlijke belangen.

Waterkeringen en het aangrenzend gebied worden onderverdeeld in een aantal zones, waarvoor specifieke regels gelden. Voor primaire waterkeringen geldt een keurzone van dertig meter, gerekend vanaf de aanliggende kruinlijn. Met betrekking tot ingravingen is een aanvullende keurzone van zestig meter uit dezelfde kruinlijn van toepassing. Bouwwerken vormen een inbreuk op de

De Veersedijk

primaire waterkering en daarmee op de te beschermen belangen. Door het stellen van technische randvoorwaarden kunnen dergelijke werken op of nabij de primaire waterkering worden gerealiseerd. Daar is dan wel een vergunning voor vereist. Ook moet reke-

ning worden gehouden met een bebouwingsvrije zone in verband met toekomstige ophoging(en) van de waterkering.

Watersysteem

Waterkwaliteit

Vanuit de Waal in het noorden wordt water ingelaten in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht. Dit water stroomt vervolgens via twee hoofdstromen af, één afvoer Sandelingen-Ambacht via het zuidwesten en een afvoer via de Hoge Kade richting Zwijndrecht.

Het watersysteem dat rechtstreeks onder invloed van het Waalwater staat, heeft een goede waterkwaliteit en de ecologische toestand van deze wateren is goed. Naarmate de invloed van het Waalwater afneemt en de invloed van omgevingsprocessen toeneemt, wordt de waterkwaliteit slechter. In de meeste wateren in het centrum ligt de fosfaatconcentratie boven de norm en het water dat via de Vrouwgelenweg wordt afgevoerd, heeft een nog slechtere waterkwaliteit.

In de gemeente voldoet een groot aantal watergangen niet aan de algemene waterkwaliteitseisen. Ook wordt aan een aantal specifieke doelstellingen per gebruiksfunctie niet voldaan. Bijna nergens voldoen de watergangen aan de gewenste (oever)inrichting van de watergangen en gewenste hygiënische/ biologische waterkwaliteit. Uitzondering hierop zijn enkele watergangen in de gemeente die voldoen aan de functie-eisen van natuur en viswater.

Waterkwantiteit

Met betrekking tot waterkwantiteit gaat de aandacht uit naar het op peil houden van het waterniveau in watergangen. Op een aantal locaties in de gemeente worden de waterkwantiteitsdoelstellingen niet gehaald, omdat er onacceptabele peilstijgingen en/of stroomsnelheden optreden. Er is bijvoorbeeld sprake van een geringe capaciteit van de watergang of de mogelijkheden voor berging zijn gering.

In het algemeen werkt het watersysteem in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht goed, zelfs bij een hevige neerslaggebeurtenis met 100 mm/dag.

De Waal is aangemerkt als boezemwater. De Waal heeft mogelijkheden om voldoende water te bergen en is voldoende breed en voldoet daarmee aan zijn functie.

Grondwater

Het grootste gedeelte van het grondgebied van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht is kwelgebied. In kwelgebieden kan de kwaliteit van het diepe grondwater invloed hebben op bovengrondse functies, bijvoorbeeld een verontreinigde kwelstroom in natuurgebieden. Daarnaast is de kwaliteit van het diepe grondwater van belang voor de geschiktheid voor ondergrondse functies. Zoet water is immers een schaars goed dat vanuit economisch oogpunt beschermd moet worden.

Zoet grondwater wordt gebruikt als grondstof voor het winnen van drinkwater, voor industrieel gebruik, voor beregening (agrarisch) en voor het drenken van vee. In het belang van de volksgezondheid

wordt veel aandacht besteed aan het veiligstellen van grondwater voor drinkwaterwinning. Om de drinkwatervoorziening zowel voor de lange termijn als voor bijzondere omstandigheden veilig te stellen, is een (strategische) grondwatervoorraad vastgelegd. In gebieden waar waterwinning voor drinkwater plaatsvindt, zijn daarom milieubeschermingsgebieden voor grondwater aangewezen. Voor industrie en landbouw zijn geen exclusieve grondwatervoorraden toegewezen. De gehele gemeente Hendrik-Ido-Ambacht is aangewezen als grondwaterreserveringsgebied.

Het gebruik van grondwater is binnen de provincie Zuid-Holland alleen toegestaan wanneer de voorraden worden aangevuld: het zoete grondwater mag wel gebruikt, maar niet verbruikt worden. Dit is in lijn met de uitgangspunten van het vigerende provinciaal Grondwaterbeheersplan.

Wegbeheer

In Zuid-Holland Zuid beheert en onderhoudt Hollandse Delta alle wegen en fietspaden buiten de bebouwde kom. In totaal zo'n 1.470 kilometer, meestal door polders en over dijken.

Zuivering Afvalwater

Het schoonmaken van water gebeurt in rioolwaterzuiveringsinrichtingen, kortweg rwzi's. Waterschap Hollandse Delta heeft 22 van deze rwzi's die dag en nacht werken. De meest dichtbijzijnde rwzi is gelegen in de buurgemeente Zwijndrecht.

4.5 Samenvattend

Landschap

De bufferzone Oost-IJsselmonde vormt een belangrijke buffer tussen het stedelijk gebied van Hendrik-Ido-Ambacht en het stedelijk gebied van de gemeente Ridderkerk. De openheid is gegarandeerd met het recreatiegebied Sandelingen Ambacht. Dit dient ook het uitgangspunt te zijn voor de lange termijn.

Belangrijke cultuurhistorische elementen dienen behouden te blijven en waar nodig versterkt te worden. De ruimtelijk-functionele relatie van het stedelijk gebied met de Waal en de rivier de Noord dient versterkt te worden. Met de toekomstige ontwikkeling van de Noordoevers kan een grote slag gemaakt worden. Bij alle ontwikkelingen dient rekening te worden gehouden met mogelijk aanwezige archeologische waarden.

Wonen

In kwalitatief opzicht zijn de woningen binnen de gemeente in het algemeen van goede kwaliteit. Wel is het aanbod eenzijdig c.q. stralen de verschillende wijken een zekere homogeniteit uit. Daarbij geldt dat een aantal buurten door hun stedenbouwkundige opzet extra gevoelig zijn voor een versnelde achteruitgang. Nieuwbouw zal een rol moeten vervullen bij het doorbreken van deze homogeniteit. Hierbij dient aandacht te zijn voor de wensen van de consument (gezinnen, ouderen, starters). Een ander gemeentebreed aandachtspunt is de kwaliteit van de woonomgeving.

Naast deze kwalitatieve aandachtspunten is er ook een aantal duidelijke kwantitatieve aandachtspunten. De gemeente dient te voldoen aan de regionale woningbouwopgave. Deze is uitgewerkt en concreet vertaald in de gemeentelijke woonvisie. Aandacht gaat uit naar starters, mensen met lage inkomens, bijzondere doelgroepen (o.a. probleemjongeren en (ex-)verslaafden) en huishoudens met een dubbel inkomen.

Werken

Alle huidige bedrijventerreinen, zowel de bestaande (met uitzondering van het transformatiegebied Veersedijk) als de geplande terreinen moeten naar het oordeel van de gemeente vanuit een economisch en werkgelegenheidsperspectief worden bestendigd. Maar behoud hoeft niet te betekenen dat er niets moet of kan gebeuren met betreffende terreinen. Er ligt een forse opgave om structuur aan te brengen in de bedrijventerreinenvoorraad. Er is sprake van enige verrommeling, met name ter plaatse van de bedrijventerrein in het oostelijk deel van de gemeente. Structuur dient aangebracht te worden middels ingrepen in onder meer infrastructuur, functieprofielen en ruimtelijk-functionele afbakening.

De structuurproblemen dienen vooral vanuit een gemeentelijk schaalniveau te worden opgepakt en aangestuurd. Voor alle terreinen gezamenlijk moet een ruimtelijke en functionele segmentatiestructuur worden bepaald. De maatregelen op terreinniveau moeten uiteraard passen in deze overstijgende structuur en kunnen als deelprojecten opgepakt worden.

Gestreefd wordt naar integratie van educatie en werk. Gekeken moet worden naar het ontwikkelen van faciliteiten om leren-werken beter te kunnen organiseren.

Commerciële voorzieningen

Voor functionele versterkingen van het winkelaanbod zijn in Hendrik-Ido-Ambacht voldoende kansen. Het gaat erom, op de juiste plekken dynamiek te faciliteren.

Voor de verzorgingsstructuur in Hendrik-Ido-Ambacht is het streven gericht op duurzame verzorgingsfuncties op de daarvoor meest geschikte locaties. Hiervoor is voor de gemeente de opgave om de kansen te benutten voor versterking van het winkelaanbod gericht op optimale verzorging van de consument; vooral de eigen inwoners. De verschillende winkelcentra dienen een eigen doel op een bepaald schaalniveau waarbinnen zij opereren. Zij dienen een eigen verzorgingsgebied te hebben. Voor de buurtvoorzieningen is vooral het hebben van een dragende supermarkt, aangevuld met enkele speciaalzaken, van overlevingsbelang. De locatie Eén-Twee-Drie dient daarentegen grotendeels onttrokken te worden aan de voorzieningsstructuur.

Zorg en welzijn

Het beeld in Hendrik-Ido-Ambacht wijkt niet sterk af van het landelijk beeld. Maar dat is vanuit een normatieve benadering bekeken, niet kwalitatief. De vergrijzing zal in de gemeente doorzetten en naar verwachting zullen de inwoners met een zorgvraag meer zelfstandig willen wonen. De sociale basisinfrastructuur voldoet in de huidige situatie. De meeste voorzieningen voldoen aan de kwantitatieve normen en sommige presteren boven de norm. Bij de mees-

te voorzieningen die onder de norm zitten zijn geen acute knelpunten of kan verwezen worden naar lopende initiatieven. Voor enkele voorzieningen geldt dat er nu aan de norm wordt voldaan, maar dat er vanaf 2010 / 2015 behoefte is aan meer capaciteit. Het gaat onder meer om:

- Tekort aan intramurale plaatsen;
- Tekort aan kinderdagverblijven;
- Tekort aan plaatsen voor buitenschoolse opvang;
- Na 2010 tekort aan peuterzalen;
- Na 2015 tekort aan beschermd en verzorgd wonen.

Het programma is verdeeld over de drie woonzorgzones binnen de gemeente en is in kwantitatieve zin vrij concreet.

Verkeer en vervoer

De algehele verkeersstructuur van de gemeente wordt in de huidige situatie als onduidelijk ervaren. Dit hangt sterk samen met de ruimtelijke structuur van de gemeente. Het ontbreken van een duidelijk centraal gebied, gekoppeld aan een duidelijke hoofdroute is één van de belangrijkste knelpunten in de structuur van de gemeente. De uitvoering van verschillende ruimtelijke ontwikkelingen, waarvan De Volgerlanden de meest omvangrijke betreft, draagt hier ook aan bij.

Als gevolg hiervan is de komende jaren op een aantal plaatsen herstructurering, reconstructie of aanleg van (nieuwe) infrastructuur noodzakelijk. De discussie omtrent het, vanuit regionaal schaalniveau gewenste, hoogwaardig openbaar vervoerssysteem (HOV-D)

loopt nog. In het verkeersbeleid dient daarop worden geanticipeerd.

Recreatie en toerisme

De gemeente Hendrik-Ido-Ambacht heeft geen eigen, gemeentelijk recreatiebeleid. Het recreatiegebied Sandelingen-Ambacht maakt onderdeel uit van de visie van het recreatieschap IJsselmonde. Deze visie dient evenwel nog te worden vastgesteld. Andere toeristisch-recreatieve trekpleisters ontbreken in de gemeente.

Vanuit de regio wordt ten aanzien van toerisme en recreatie de visie uitgedragen in de rapportage 'Hollandse Glorie'. Doelstellingen zijn de verlenging van de verblijfsduur van bezoekers, verhoging van het aantal bezoekers en verhoging van de bestedingen per bezoeker.

Sport en cultuur

De sociale basisinfrastructuur voldoet in de huidige situatie. De meeste voorzieningen voldoen aan de kwantitatieve normen en sommige presteren boven de norm. Bij de meeste voorzieningen die onder de norm zitten zijn er geen acute knelpunten of kan verwezen worden naar lopende initiatieven. Voor enkele voorzieningen geldt dat er nu aan de norm wordt voldaan, maar dat er op enig termijn behoefte is aan meer sportterreinen en -voorzieningen. Voor wat betreft de uitbreidingsbehoefte van sportvoorzieningen in (onder meer) het Burgemeester Baxpark vraagt dit op termijn om een antwoord hoe hiermee om te gaan.

Onderwijs en educatie

De sociale basisinfrastructuur voldoet in de huidige situatie. De meeste voorzieningen voldoen aan de kwantitatieve normen en sommige presteren boven de norm. Bij de meeste voorzieningen die onder de norm zitten zijn er geen acute knelpunten of kan verwezen worden naar lopende initiatieven.

De ruimtebehoefte naar klaslokalen in de gemeente bereikt naar verwachting in 2013 het maximum van 164 lokalen. Hiermee komt het ruimtetekort op 27 lokalen in 2013. Na 2013 is de verwachting dat het aantal benodigde lokalen zal afnemen. Met name in de wijk De Volgerlanden is de behoefte in de periode tot 2015 groot. De behoefte aan Brede scholen is hierin niet meegenomen, evenals eventuele aanpassingen aan onderwijsgebouwen als gevolg van de implementatie van het 'passend onderwijs'.

Tenslotte dient te worden vermeld dat als gevolg van de groei van het aantal jongeren in Hendrik-Ido-Ambacht in samenspraak met Zwijndrecht wordt bekeken of het aanbod (zowel kwantitatief als kwalitatief) van de huidige reguliere voorzieningen voor het voortgezet onderwijs voldoende zijn voor de toekomst.

Milieu

Aandacht voor milieuaspecten levert een kwaliteitsverbetering op voor de bewoners van Hendrik-Ido-Ambacht. De positie van Hendrik-Ido-Ambacht binnen groot stedelijk gebied brengt belemmeringen met zich mee ten aanzien van een aantal milieuaspecten. In directe zin door milieuaspecten die van invloed kunnen zijn op bepaalde keuzes die in de structuurvisie gemaakt moeten worden

(belemmeringen) of in indirecte zin doordat bepaalde keuzes meer milieueffecten kunnen genereren. De gemeente voldoet aan de eisen die de milieuwetgeving stelt.

Bij toekomstige ontwikkelingen zal veelal, op basis van een stedenbouwkundig plan, nader onderzoek naar de haalbaarheid nodig zijn. Dit geldt bijvoorbeeld voor het verkeerslawaaï en de luchtkwaliteit. Bijzondere aandacht verdienen onder meer de milieuzoening van de bedrijventerreinen binnen én buiten de gemeente, rangeerterrein Kijfhoek en het buitendijks bouwen.

5. DUURZAAM STRUCTUURBEELD

5.1 Inleiding

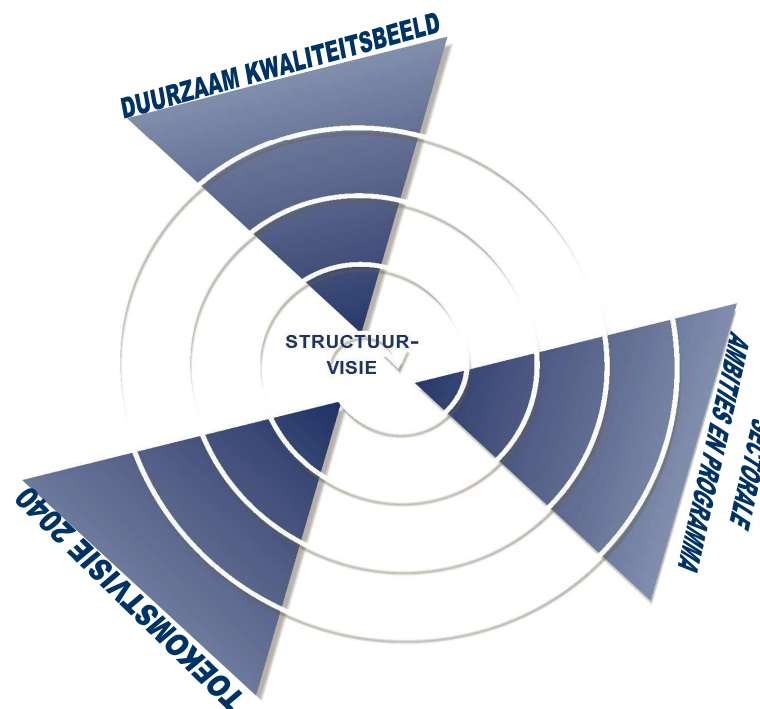
Het Duurzaam Structuurbeeld vormt samen met de sectorale ambities en programma van de gemeente (de beleidsanalyse), en de uitkomsten van de Toekomstvisie een belangrijk onderdeel om te komen tot de structuurvisie voor Hendrik-Ido-Ambacht. De te maken keuzen worden gebaseerd op de huidige (ruimtelijke) kwaliteiten van Hendrik-Ido-Ambacht, kwaliteiten die door 'iedereen' erkend worden en herkenbaar zijn.

Een integrale kwalitatieve analyse moet leiden tot een duurzaam kwaliteitsbeeld, waarbij vooral het bestaande karakter, identiteit en kwaliteit van Hendrik-Ido-Ambacht worden uitgedrukt. Om dit kwaliteitsbeeld op te stellen is de lagenbenadering gehanteerd. Er is in onderhavige visie gekozen voor een uitgebreide lagenbenadering, waarbij naast de gebruikelijke landschappelijke, cultuurhistorische, ecologische en geomorfologische waarden ook andere waarden worden geïnventariseerd. Het betreft voornamelijk de fysieke structuren van bebouwing en wegen en de maatschappelijke componenten.

Alleen duurzame waarden waarvan het bestaan door 'iedereen' wordt erkend zijn opgenomen. Deze waarden en kwaliteiten zijn weergegeven in het Duurzaam Structuurbeeld.

5.2 Doel van het duurzaam structuurbeeld

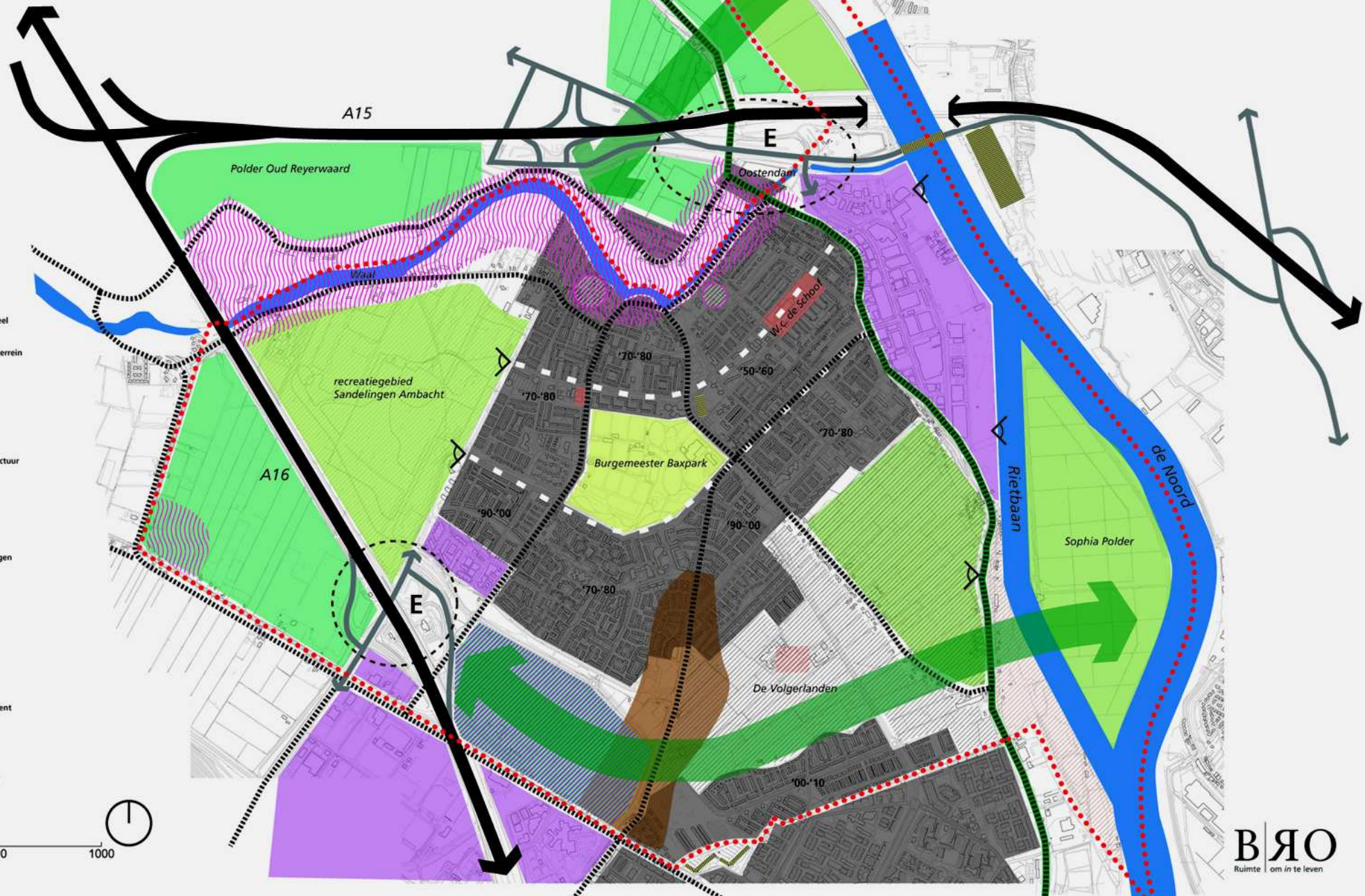
De structuurvisie komt tot stand volgens een proces waarin de sectorale ambities en het programma worden geconfronteerd met de aanwezige kwaliteiten en waarden, zoals vastgelegd in het duurzaam structuurbeeld (ook wel duurzaam kwaliteitsbeeld genoemd). Dit is gesymboliseerd in bijgaande figuur. Door een continue confrontatie van deze drie elementen ontstaat een integrale, realistische en gedragen structuurvisie. Het duurzaam structuurbeeld is derhalve een essentieel onderdeel van de onderbouwing van de uiteindelijke structuurvisie.

Duurzaam Structuurbeeld Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht

LEGENDA

- bestaande woonbebouwing
- water
- bedrijventerrein
- agrarisch landschap
- natuur
- recreatie
- natuur + recreatie
- kreekkrug
- toekomstige woonbebouwing
- hoge archeologische verwachtingswaarde
- commercieel
- toekomstig commercieel
- toekomstig bedrijventerrein
- transformatiegebied
- plangrens
- ecologische hoofdstructuur
- structuurlijn
- historisch lint
- snelwegen + aftakkingen
- ringdijk
- markant bouwwerk
- hoofdentree Hendrik-Ido-Ambacht
- archeologisch monument
- uitkijkpunt
- '70-'80 ontwikkelingsperiode

0 100 500 1000

5.3 Toelichting op het duurzaam structuurbeeld

Kwaliteiten

De ruimtelijke structuur van Hendrik-Ido-Ambacht kan worden teruggevoerd tot een aantal basiselementen; het water, het groen en het wonen. Deze elementen spelen een belangrijke rol in de herkenbaarheid van de gemeente, en zijn bepalend voor de ontwikkelingsmogelijkheden in de toekomst. In het duurzaam structuurbeeld zijn deze elementen weergegeven en worden de ruimtelijke kwaliteiten benoemd die nu, en in de toekomst bepalend zijn voor de identiteit van Hendrik-Ido-Ambacht.

Een belangrijk structurerend onderdeel voor de ruimte in Hendrik-Ido-Ambacht is het water. Niet alleen de ondergrond van de gemeente is door afzettingen van de zee gevormd, de aanwezigheid van de Waal en de Noord hebben in belangrijke mate bijgedragen aan de bestaande stedelijke structuur en de economische ontwikkeling van Hendrik-Ido-Ambacht.

Bewoning heeft zich in het verleden ontwikkeld langs de dijken, en op de kreekrug ter hoogte van de Krommeweg. Op de hoger gelegen delen van het gebied zijn daarom de meeste historische elementen en de hoogste archeologische (verwachtings-)waarden te vinden. Ook de bedrijvigheid gericht op het water (scheepssloperijen, werven) vormden en vormen nog steeds beeldbepalende gebieden voor de gemeente, en voor de Rietbaan en de Noord in het bijzonder. Veel markante bouwwerken, en de ruige uitstraling van de oevers aan de Noord zijn te danken aan deze maritieme geschiedenis.

De aanwezigheid van water, in al haar verschijningsvormen, is een belangrijk onderdeel van de woonkwaliteit van Hendrik-Ido-Ambacht. Wonen aan het water biedt ook in de toekomst goede kansen om aantrekkelijke woonmilieus te creëren. Het water kan opnieuw een belangrijke rol gaan spelen in de ontsluiting van de gemeente, door de potentie van de Fast-Ferry optimaal te benutten.

Een andere belangrijke factor die het wonen in Hendrik-Ido-Ambacht aantrekkelijk maakt is het groen; de wijken zijn over het algemeen ruim van opzet en worden doorsneden door met groen begeleide singels. Het centrale deel van de kern bestaat uit het Burgemeester Baxpark, waar ook de sportvoorzieningen zijn gesitueerd. Een opvallend, en tot de verbeelding sprekend groen element is de Sophiapolder, die als compensatie van de Betuweroute teruggeven wordt aan de natuur. Door de getijdenwerking en de geïsoleerde ligging in de Noord zijn hier goede kansen voor de ontwikkeling van dynamische natuur met een recreatieve nevenfunctie. De heringerichte polder Sandelingen-Ambacht biedt een aangename combinatie van natuur en recreatie.

Qua functies ligt de nadruk sterk op wonen in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht. Na de Tweede Wereldoorlog heeft de gemeente zich in sneltreinvaart ontwikkeld tot echte woon- en forensengemeente, dit door de nabijheid van grote stedelijke concentraties en een goede bereikbaarheid over de weg. Deze ontwikkeling heeft zich geuit in de concentrische structuur van de kern, en in de wijken die een helder, tijdsgebonden beeld hebben. Het woonaanbod is op dit moment van redelijke tot goede kwaliteit, maar wel enigszins

eenzijdig. De gemiddelde 'Ambachter' werkt in de stad, maar zoekt rust en ruimte, een goed verenigingsleven in het eigen dorp. Er is over het algemeen sprake van een grote sociale cohesie.

Identiteit en imago

Onder de identiteit van een gemeente wordt verstaan wat zij werkelijk is. Daartoe behoren alle uiterlijke en innerlijke kenmerken. Veel gemeenten zijn niet tevreden met hun identiteit en streven naar een andere, meer gewenste identiteit. Dat beschrijven ze onder andere in een structuurvisie, of toekomstvisie. De identiteit van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht uit zich in het Duurzaam Kwaliteitsbeeld; het is het startpunt van die veranderingswens. Bovenstaande kwaliteiten vormen de identiteit of het karakter van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht nu, en in de toekomst; een aantrekkelijke plaats aan het water, die de voordelen van de stad en het buiten wonen combineert.

Het imago is het beeld dat van de gemeente bij de buitenwacht bestaat. Dat wordt onder andere beïnvloed door het optreden en de presentatie van die gemeente. Het beeld dat men heeft wordt in hoge mate bepaald door emoties, meningen en indrukken. Gemeenten kunnen een gewenst imago nastreven, bijvoorbeeld door een bepaalde *branding* of leuze: Hendrik-Ido-Ambacht werkt!, of: Ambacht staat voor groen. De Structuurvisie heeft mede ten doel de identiteit te borgen, en het imago te versterken/verbeteren waar dat zinvol en waardevol is.

6. STRUCTUURMODELLEN

6.1 Inleiding

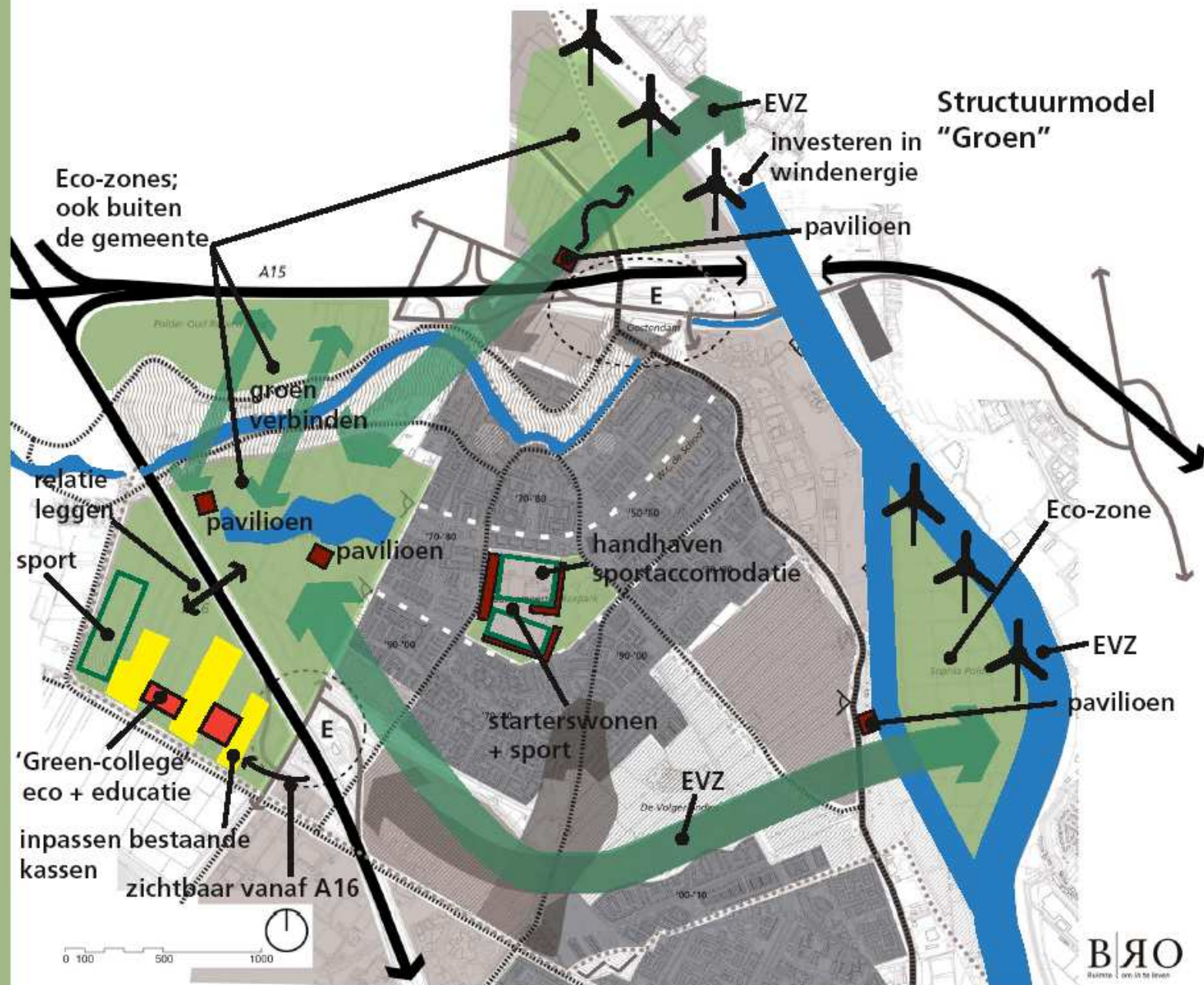
Op basis van het Duurzaam Structuurbeeld zijn enkele structuurmodellen opgesteld. Deze geven drie verschillende ontwikkelingsrichtingen aan voor de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht. Deze richtingen zijn extreme weergaven van ontwikkelingen waarvan te verwachten is dat zij in de toekomst een rol gaan spelen in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht. Ze vormen letterlijk de onderlaag van de verschillende projecten en projectgebieden, waarbij de gemeene deler kan worden gevormd door een van de aangegeven modellen. In de verschillende projecten kunnen uiteindelijk kosten-dragers worden gevonden voor de realisatie van de totale transformatie van de gemeente, i.c. de wens te vervullen om een van de (of een combinatie van de) modellen daadwerkelijk te realiseren.

In de situatie van Hendrik-Ido-Ambacht speelt water een belangrijke rol. Daartoe is het model **Blauw** opgesteld, dat feitelijk een interpretatie is van het scenario Dorp aan de Rivier, zoals dit in het kader van de Toekomstvisie is opgesteld. De locatie van Hendrik-Ido-Ambacht aan de Noord en de Waal, in combinatie met het vele water binnen de bebouwde kom, heeft geleid tot een model waarbij een intensivering van het water op verschillende fronten heeft plaatsgehad. Intensiever qua aanwezigheid, maar ook intensiever in de beleving en intensiever in het gebruik. Water als kwaliteit voor de gemeente in al haar facetten.

Ook het groen is een belangrijke factor binnen de gemeente. Belangrijke componenten daarvan zijn de Sophiapolder, het Baxpark en het Sandelingen-Ambacht recreatiegebied. Deze componenten vragen om verbinding, structurering en conservering, maar wellicht ook om nieuwe functies ter versterking en om het gebruik te verbeteren. In model **Groen** zijn deze componenten en verbindingen inzichtelijk gemaakt, waarbij de ecologische verbindingen binnen de gemeente belangrijke ankerpunten zijn voor de toekomstige ontwikkelingen.

Tenslotte is in model **Rood** de bebouwde component op de voorgrond gezet. Hierbij is aangesloten bij de veel gehoorde wens om meer te ontwikkelen voor het hogere segment, en binnen de bestaande woonwijken verschillende functies te introduceren. De meerwaarde van de bebouwde omgeving is hier vertaald in een multifunctionele bebouwde omgeving. Daarbij is rekening gehouden met de verschillende zones binnen de gemeente, aangegeven als het historische Ambacht, de uitbreidingswijken van Ambacht uit de vorige eeuw en de Vinexlocatie (Volgerlanden) van Ambacht. Ieder met een eigen profiel . . . en dus eigen mogelijkheden.

Doel van de modellen is het aanzwengelen van de discussie, het scherpstellen van de opgave, en het bespreekbaar maken van mogelijke ontwikkelingen. Daarnaast biedt het een inspiratiekader om te komen tot de visiekaart en de daarin aangegeven projecten en projectgebieden.

6.2 Structuurmodel Groen

Het structuurmodel Groen richt zich op de maatschappelijke tendens naar (meer) duurzaamheid, openbaar en ecologisch groen, en gezondheid. De groene ruimte staat sterk onder druk door verstedelijking, infrastructuur en bedrijvigheid. Dat is overal merkbaar, ook in Hendrik-Ido-Ambacht. Daar is dit door de relatief snelle groei van het stedelijk weefsel (de woonwijken en bedrijventerreinen) en de omarming van de snelwegen A15 en A16 goed voelbaar. In de afgelopen 30 jaar is de groene ruimte in toenemende mate versteend en versnipperd. Ten noorden van de A15 en ten westen van de A16 liggen groene agrarische gebieden die nauwelijks een rol meer spelen in de beleving van de “Ambachter”. Ambacht als tuinbouwgebied is een verloren gegaan begrip. Slechts enkele kas- en tuinbouwbedrijven herinneren nog aan dit agrarische verleden.

Hendrik-Ido-Ambacht is een gemeente waar mensen wonen die voor een deel weliswaar economisch afhankelijk zijn van de stad, maar waar groen en ruim wonen als kwaliteit worden gezien. Veel van deze mensen zijn “gesetteld” en van middelbare leeftijd; de starters zoeken hun heil in de omringende steden, maar (gelukkig) ook in de Volgerlanden. De gemeente heeft geen hogeschool of andere vorm van hoger onderwijs; dat kan als uitvloeisel worden gezien van een onbalans in de demografische samenstelling. Anderzijds groeit in de Volgerlanden, maar wellicht ook in de oudere woonwijken, een wens naar een completer pakket aan educatieve voorzieningen.

In het structuurmodel Groen wordt ingespeeld op de behoefte van mensen aan een gezonde lifestyle, in een passende groene en gezonde leefomgeving. Deze manier van wonen en leven is niet alleen voor de ouderen en welgestelden, maar dient ook bereikbaar te worden gemaakt voor jongeren en starters. Door de ontwikkeling van een Green-college worden studenten uit een grotere regio aangetrokken en krijgt Hendrik-Ido-Ambacht een nieuw identiteitsbepalend element. Het Green-college kan zich gaan toeleggen op experimentele vormen van tuinbouw, en onderzoek doen naar duurzaam produceren van diverse gewassen. De bestaande kassen worden ingepast in het Green-college en vormen een representatieve en goed zichtbare entree vanaf de A16. De bereikbaarheid van het college is gegarandeerd, ook vanuit de regio. De ligging binnen een agrarisch complex maakt een combinatie in de vorm van leer-werktrajecten voorstelbaar.

Binnen de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht liggen twee belangrijke ecologische verbindingzones (EVZ). De groengebieden in de gemeente worden via deze EVZ's met elkaar verbonden en krijgen allemaal een eigen profiel. In het agrarisch benutte deel ten westen van de A16 wordt groen gecombineerd met onderwijs en experimentele tuinbouw, Sandelingen-Ambacht behoudt een recreatief profiel, waarbij een grotere rol voor horeca en dagrecreatie is weggelegd, de Oud-Reyerpolder en het gebied ten noorden van de A15 worden struin- en natuurland en de Sophiapolder wordt in zijn geheel aan de natuurfunctie overgelaten. De Sophiapolder is in het verleden als een van de weinige grote gebieden aangewezen voor natuur- en landschapcompensatie in verband met de aanleg van de Betuweroute. De bedoeling is altijd geweest om er een getijdenmoeras

in te realiseren. Onder invloed van de grote getijdenverschillen zouden er weer ruggen, slikplaten, diepere geulen en krekken kunnen ontstaan, waarbij de flora en fauna al vrij snel een rijke verscheidenheid laten zien. De Sophiapolder, tezamen met het Baxpark, Sandelingen-Ambacht en de buitengebieden aan noord- en westzijde van de gemeente vormen de groene tegenhanger van de stedelijke bebouwingsconcentraties.

De Sophiapolder is toegankelijk voor educatie en 'stil bezoek'. Struinroutes kunnen kriskras door de polder leiden, slechts aangegeven door kleine oriëntatiepaaltjes. Aan de Noordoever kan een voorlichtingspaviljoen worden ingericht, en een voetveer worden aangelegd voor de sporadische bezoeker. Vanuit natuuroverwegingen komt er geen aanlegplaats voor waterbus of Fast-Ferry. Wellicht kan op of aan de Sophiapolder, maar ook ten noorden van de A15, ruimte worden gevonden voor de plaatsing van windturbines. Zo zou Hendrik-Ido-Ambacht in de toekomst deels in haar eigen energiebehoefte kunnen gaan voorzien.

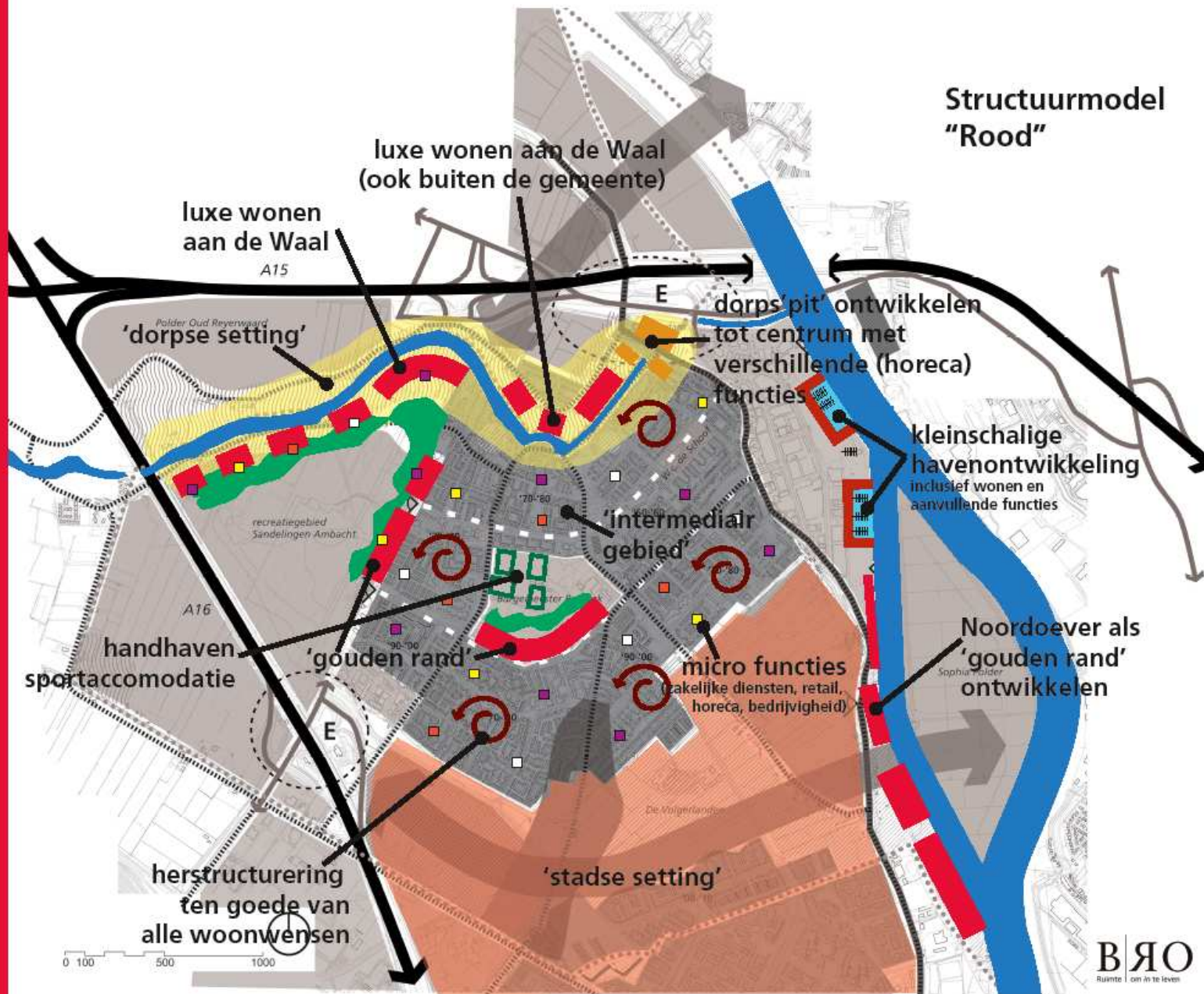
De barrièrewerking van de snelwegen wordt zoveel mogelijk opgeheven door ze bijvoorbeeld op meerdere plaatsen te overkluizen met (voetgangers- en fietsers-)bruggen. Een totale overkluizing is weliswaar vanuit ecologisch en milieutechnisch oogpunt het meest wenselijk, echter grootschalige kostendragers zijn hiervoor lastig te creëren c.q. staat op gespannen voet met de groene ambitie. Hendrik-Ido-Ambacht wordt als het ware omarmd door een aangesloten groene ruimte waar flora en fauna zich ongehinderd zou kunnen verplaatsen en de bewoners naar hartenlust kunnen wandelen, roeien en fietsen. Verschillende routes verbinden de gebieden met elkaar, de zogenaamde struinroutes zijn veelal in-

formeel van aard en routing. Om de struinroutes te faciliteren worden verspreid paviljoens aangelegd waar gepauzeerd kan worden en horecavoorzieningen aanwezig zijn.

Sport en gezondheid nemen letterlijk een centrale plaats in, in de kern Hendrik-Ido-Ambacht. Rond de sportvelden in het Burgemeester Baxpark worden in dit model starterswoningen gerealiseerd, en kunnen de sportterreinen worden vergroot en gemoderniseerd. Door het gestegen aantal inwoners en hun profiel stijgt het draagvlak voor de sportvoorzieningen. Ook naast het Green-college kunnen extra sportvoorzieningen worden ingericht, welke uiteraard vooral ten dienste komen van de studenten, maar waar wellicht ook de gemeenschap van Ambacht gebruik van kan maken.

Scheepsromp op de oever van Sophiapolder

6.3 Structuurmodel Rood

In Nederland is grotendeels sprake van een krapte op de woningmarkt. Dit wordt deels veroorzaakt door bevolkingsgroei, maar ook doordat mensen steeds meer eisen (kunnen) stellen aan hun woning en woonplaats. De oppervlakte woonruimte per Nederlander is in de afgelopen decennia enorm toegenomen. In de Zuidvleugel is de druk op de woningmarkt nog eens groter door de aantrekkingskracht van de stedelijke economie en het grote aanbod van onderwijs en cultuur. Door de toenemende individualisering van de maatschappij moeten woningen, en woonmilieus gevarieerder worden en toegespitst zijn op de specifieke behoeften van de doelgroep.

Structuurmodel Rood gaat uit van Hendrik-Ido-Ambacht's sterkste functie: het wonen. De aanwezigheid van grote economische centra in de omgeving maakt wonen in deze gemeente al aantrekkelijk, maar deze aantrekking kan nog verder vergroot worden. Op dit moment is de woningvoorraad van Hendrik-Ido-Ambacht van redelijke tot goede kwaliteit, maar vrij homogeen qua samenstelling. Dit geldt ook voor de demografische samenstelling. In de aankomende 25 jaar ligt er een grote herstructureringsopgave om de wijken die tussen de jaren 40'en 80' van de vorige eeuw zijn gebouwd te moderniseren, en aan te passen aan de wensen van deze tijd. Ook het louter dorpse karakter sluit verschillende doelgroepen uit.

De ligging aan het kleinschalige water van de Waal, het grootschalige water van de Noord, het park Sandelingen-Ambacht en de ste-

delijke uitstraling van de nieuwe wijk Volgerlanden bieden allemaal aanknopingspunten om aantrekkelijke en unieke woonmilieus te creëren, variërend in schaal, uitstraling en exclusiviteit. Voorwaarde hiervoor is wel dat de bereikbaarheid van Hendrik-Ido-Ambacht in de toekomst zowel via de weg, als het water verbeterd wordt. Het toenemende aantal bewoners zal de draagkracht voor commerciële voorzieningen, scholen en zorginstellingen vergroten. Deze zijn ook van cruciaal belang om te voldoen aan de wensen van de bewoners.

Langs de Waal worden woningen voorgesteld in een kleinschalig en dorps woonmilieu. Hiermee wordt mensen de mogelijkheid geboden om in de Zuidvleugel toch dorps te wonen, en deze woonvorm past goed bij het oorspronkelijke karakter van Hendrik-Ido-Ambacht. Op deze kwalitatief hoogwaardige plek passen kwalitatief luxe woningen. Eenzelfde segment kan worden geïntroduceerd aan de rand van de parken Baxpark (de zuidrand) en Sandelingen-Ambacht (aan de oostrand, aansluitend op de locatie 1-2-3 die hiervoor moet wijken) en langs de Noord (de strook Noordoevers, thans planologisch voorbereid), worden zogenaamde Gouden Randen ontwikkeld: grote woningen op ruime kavels, met een hoogwaardige architectuur en royale uitstraling. Ook aan de Ridderkerkse kant van de Waal kan een dergelijke woonbebouwing op termijn verrijzen.

In het bedrijventerrein Antoniapolder worden de randen van het bedrijfsterrein deels getransformeerd tot nautisch woongebied rondom kleine recreatieve havens en/of andere voorzieningen, zoals de Fast-Ferry. Hier wordt bewoners de mogelijkheid geboden om te wonen en te werken met de boot voor de deur. Als het ware

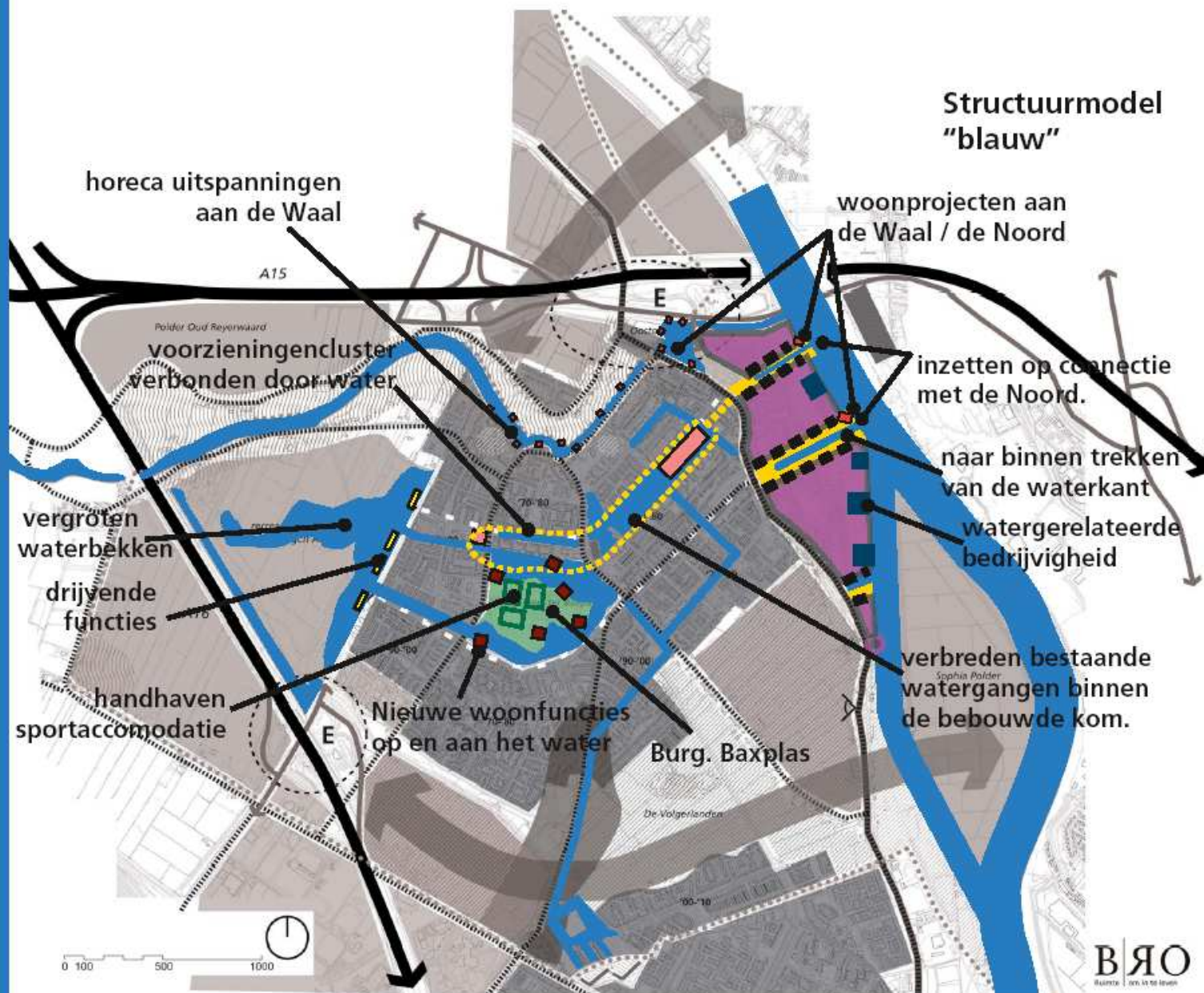
een blik terug in de tijd, toen Hendrik-Ido-Ambacht aan het water gebonden was. Ook andere functies, zoals horeca krijgen hier de ruimte. Dit staat op gespannen voet met de overwegende bedrijfsomgeving vanuit milieuoogpunt. Dit initiatief kan slechts tot stand komen binnen een regime zoals vergelijkbaar in Stad & Milieu-projecten. Dit staat voor een integrale benadering van milieu en ruimtelijke ordening in de ruimtelijke planvorming, waarbij evenwel sprake moet zijn van een *noodzakelijke* afstemming. Met drie stappen: bronbeleid, maatwerk binnen de wet en afwijking van wet- en regelgeving kan het resultaat: zuiniger en doelmatiger ruimtegebruik en een betere leefomgevingskwaliteit worden bereikt. Idealiter wordt aan de gehele oever van de Noord een openbaar begaanbaar gebied gecreëerd, in de vorm van een doorlopende oever, toegankelijk voor fietsers en voetgangers.

De bestaande homogene wijken worden geleidelijk getransformeerd naar gedifferentieerde woonmilieus, afgewisseld met kleine bedrijvigheid en zakelijke dienstverlening. Hiermee wordt de gemeente aantrekkelijker gemaakt voor starters, en mensen met een bedrijf aan huis. De van oudsher aanwezige dorps charme, die zich vertaalt in een functionele menging van wonen en dorps functies, wordt hiermee geherintroduceerd. De Volgerlanden is de aangewezen plaats voor sec wonen in een stedelijke setting. De historische kern van Ambacht kan worden gezien als het cultuurhistorisch waardevolle hart van de gemeente, waarbinnen de pit een bijzonder positie inneemt. Dit centrale punt van de kern wordt gevormd door het gebied Oostendam / Veersedijk waar horeca, zakelijke dienstverlening en leisure samenkomen. Hiermee krijgt Hendrik-

Ido-Ambacht een representatieve entree en een plek om bezoekers aan te trekken.

De skyline van De Volgerlanden / Zwijndrecht

6.4 Structuurmodel Blauw

Water is een van de belangrijkste structurerende elementen in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht. Door de toenemende verstening in Nederland verdwijnt er steeds meer water en groen, en dit leidt tot verdroging van de ondergrond. Nadelige gevolgen hiervan zijn bodemdaling, en het uitdrogen van natuurgebieden.

De kern Hendrik-Ido-Ambacht ligt weliswaar aan het water, maar de belevingswaarde hiervan wordt zeker niet ten volle benut. De oevers van de Waal zijn aan de zuidzijde vrijwel volgebouwd met woningen en laten vrijwel geen doorzicht toe vanaf de openbare weg. Het zicht op de Noord en de Rietbaan wordt in grote mate weggenomen door bedrijventerrein Antoniapolder.

Het vergroten van het areaal oppervlaktewater dient het algemeen belang, en levert een grote bijdrage aan het vergroten van de ruimtelijke kwaliteit en de natuur. Water heeft daarnaast een recreatieve potentie, en is een belangrijke drager van nieuwe woonmilieus. Het structuurmodel Blauw zet in op het optimaal benutten van het bestaande water in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht, het maken van zoveel mogelijke nieuw oppervlaktewater, en het verbreden van bestaande watergangen in de kern.

Het water van de Noord en de Rietbaan wordt meer beleefbaar door het aanleggen van insteekhaventjes en inprikkers in het gebied Antoniapolder. Langs dit nieuwe water kunnen nieuwe werken verblijfsmilieus worden ontwikkeld. De voor Hendrik-Ido-Ambacht zo kenmerkende watergebonden bedrijvigheid blijft,

maar kan worden geïntensiveerd en wellicht worden verrijkt met andere functies, zoals (op termijn) wonen en voorzieningen.

Ook langs de Waal is ruimte voor nieuwe watergebonden woningen, hiermee krijgt de kern opnieuw een representatieve entree en een bijzonder woonmilieu, die samen het karakter van de gemeente vertegenwoordigen. Het recreatieve potentieel van de Waal wordt benut door het toevoegen van horecavoorzieningen. De mogelijkheid wordt bekeken of de Waal kan worden doorverbonden met de Noord, zodat een recreatieve connectie kan worden gemaakt.

Ook in het hart van de kern moet het blauwe karakter van Hendrik-Ido-Ambacht goed voelbaar zijn; delen van het Burgemeester Baxpark worden met behoud van de sportvoorzieningen omgezet in de Burgemeester Baxplas. Tussen deze plas, de Schoof en een nieuwe doorbraak naar de Noord wordt een voorzieningen-as opgetrokken langs en deels op het water. De watergangen binnen de bebouwde kom kunnen op verschillende plaatsen worden verbreed en met elkaar verbonden, zodat een continu watergangensysteem ontstaat, met de mogelijkheid van recreatief medegebruik.

De watergangen en -oppervlakken van park Sandelingen-Ambacht worden gebruikt om water op te vangen en vast te houden. Uiteraard gaat er ook een recreatieve en ecologische waarde uit van dit water. In dit retentiebekken kunnen drijvende functies worden ontwikkeld, waardoor èn de opvangcapaciteit blijft behouden èn bijzondere woon- of werkvormen kunnen worden ontwikkeld op deze bijzondere plek in Hendrik-Ido-Ambacht.

6.5 Waardering van de modellen

Voor de drie modellen is in onderstaande tabel een weging gemaakt over de verschillende sectoren. Daarbij is telkens aangegeven in hoeverre betreffend model een positieve bijdrage levert aan een specifieke sector. De bedoeling van deze tabel is niet om hierop een keuze te baseren, slechts om aan te geven waarin een bepaald model beter 'scoort'.

Sector	Model groen	Model rood	Model blauw
Natuur en water (landschap)	++	--	++
Wonen	+-	++	+-
Werken	+-	+-	+-
Commerciële voorzieningen	+-	++	+-
Zorg en welzijn	+-	++	+-
Verkeer en vervoer	+-	++	+-
Recreatie en toerisme	++	+-	++
Onderwijs en educatie	++	++	+-
Sport en cultuur	++	++	+-

- ++ positieve ontwikkeling
- +- gelijkblijvend, transformatie
- stagnatie, negatieve ontwikkeling

7. STRUCTUURVISIE EN TOEKOMSTVISIE

7.1 Inleiding

Gelijktijdig aan het traject van de structuurvisie is de Toekomstvisie opgestart, met het thema Aandacht voor Ambacht. Deze visie beschrijft de ontwikkelingsrichting van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht vanuit enkele scenario's. Het programma Aandacht voor Ambacht bestaat uit bijeenkomsten waarin, op basis van deze scenario's, de toekomst van de gemeente stukje voor stukje concreet wordt gemaakt.

7.2 Scenario's

Met behulp van vijf scenario's zijn de maatschappelijke ontwikkelingen en trends voor de lange termijn verkend en vertaald voor de Ambachtse situatie.

De volgende scenario's zijn geschetst:

1. Kloppend economisch hart van de Rivierenstad. Vragen die daarbij zijn gesteld zijn:
 - Moet de gemeente ten behoeve van werkgelegenheid nieuwe bedrijven aantrekken?
 - Kunnen bestaande terreinen uitbreiden?
 - Kantoren en/of bedrijven en waar? In samenhang met de regio? Mag dit ten koste gaan van bijvoorbeeld groene gebieden?
2. Dorp aan de rivier. Vragen die daarbij gesteld zijn:
 - Welke functie zou de rivier moeten krijgen? Is er ruimte voor bijvoorbeeld horeca of recreatie?
 - Hoe zelfvoorzienend is Hendrik-Ido-Ambacht? Wat heeft het in huis (qua sport, winkels, scholen) en wat niet?
 - Wat is bepalend voor het karakter van een dorp aan de rivier? Wat is behalve de ligging aan de rivier nog meer kenmerkend voor het dorp? Zijn er bepaalde waardevolle/ bijzondere gebieden aan te wijzen en moeten die behouden blijven?
 - Is Volgerlanden een onderdeel van het Hendrik-Ido-Ambacht als dorp aan de rivier?
3. Zelfstandig en zelfbewust. Vragen die daarbij gesteld zijn:
 - Moet Hendrik-Ido-Ambacht een dynamisch woon-werkgebied worden? Moet hierin geïnvesteerd worden en welke ruimteclaims levert dat op?
 - Welke ruimtelijke structuren/ onderdelen van Hendrik-Ido-Ambacht zijn kenmerkend voor de authenticiteit? En hoe verhouden deze structuren zich t.o.v. van nieuwe ontwikkelingen? Mogen deze in bepaalde gevallen opgeofferd worden?

4. Good old Ambacht. Vragen die daarbij gesteld zijn:
 - Waar in de gemeente moet worden ingespeeld op de behoeften van ouderen? Welke woonvormen hebben de toekomst en waar moeten die gerealiseerd worden?
5. Zeg maar ja tegen de jeugd. Vragen die daarbij gesteld zijn:
 - Welke ruimte vraagt de jeugd? Is dat in de vorm van sportvoorzieningen? Waar moeten die komen? Of is dat ook in de vorm van woonruimte? Waar zouden eventuele jongerenwoningen kunnen komen? Is daar ruimte voor? Mag daar ruimte voor gecreëerd worden (door bijvoorbeeld groene gebieden te bebouwen) of moet bestaande woningbouw worden aangepast?

In de scenariogroepen zijn de scenario's geschetst en verder uitgewerkt in werkstukken, die soms tot concrete ideeën hebben geleid, dan weer tot aanbevelingen voor de toekomst. In de structuurvisie worden enkele van deze ideeën meegenomen en gecombineerd met de al bestaande ambities van de gemeente (voortkomend uit het bestaande beleid).

De Toekomstvisie vormt daarmee in het kader van de structuurvisie een inspiratiebron, waaruit kan worden geput. Niet alle ideeën zijn haalbaar of passend, maar dat hoeft ook niet. Dromen hebben tijd nodig om te rijpen tot maakbare en haalbare modellen. En wat nu niet kan, zal op termijn wellicht wel tot de mogelijkheden behoren. Daarmee is de Toekomstvisie een meer tijdloos document, waar de structuurvisie als WRO-instrument verankerd zit aan het tijdsgezicht waarin het is opgesteld.

7.3 Vertaling naar de structuurvisie

De structuurvisie zal als operationeel instrument regelmatig moeten worden geactualiseerd, een en ander afhankelijk van de gestelde prioriteiten. De Toekomstvisie daarentegen vormt het strategische uitgangspunt voor de toekomstige richting waarin Hendrik-ido-Ambacht zich zal kunnen (en moeten) bewegen. Niet alle zaken kunnen nu al worden doorvertaald in de structuurvisie, niettemin zijn er al veel concrete zaken overgenomen in onderhavige structuurvisie.

Successievelijk zijn dit de volgende ideeën (per item staat steeds tussen haakjes hoe een idee wordt overgenomen in de structuurvisie):

Uit Kloppend economisch hart:

- de mogelijke oprichting van de 'Green college' (het faciliteren van leer-werktrajecten op nieuwe en bestaande bedrijventerreinen. Inzetten op groene of maritieme kennis en werkgelegenheid)
- ruimte voor kleinschalige economieën, vooral in de research & developmentsectoren (kleinschalige bedrijvigheid in schone bedrijfstakken, niet uitsluitend op de traditionele bedrijfslocaties, en met duurzaamheid als voornaamste ambitie).

Uit Dorp aan de rivier:

- de Veersedijk als echte dorpsrand, doorgetrokken in de Antoniapolder (de Antonia-oever als multifunctioneel en leefbaar gebied).

- voorzieningen aan het water, verbindingen over het water (water in Hendrik-Ido-Ambacht, eventueel zelfs met drijvende voorzieningen en met meer wonen aan het water)

Uit Zelfstandig en Zelfbewust:

- wonen en werken gecombineerd (meer mogelijkheden bieden voor wonen-werken binnen de wijken)
- maritiem werk- en kijkcentrum aan de Noord (meer functionele diversiteit aan en toegankelijkheid van de oevers van de Noord. Inzet op leer-werktraject)
- land-/tuinbouwschool voor praktijk en theorie (het eventuele Green- of Blue-college aan de A16 respectievelijk De Noord, afhankelijk van mogelijkheden inpassing)
- Havenhoofd als uitgaanscentrum (ontwikkeling Havenhoofd en verbetering entree)
- Baxpark als cultureel gebruikt park, Sandelingen-Ambacht als recreatief park (beide parken beter functioneel ingevuld en benut)

Uit Good old Ambacht:

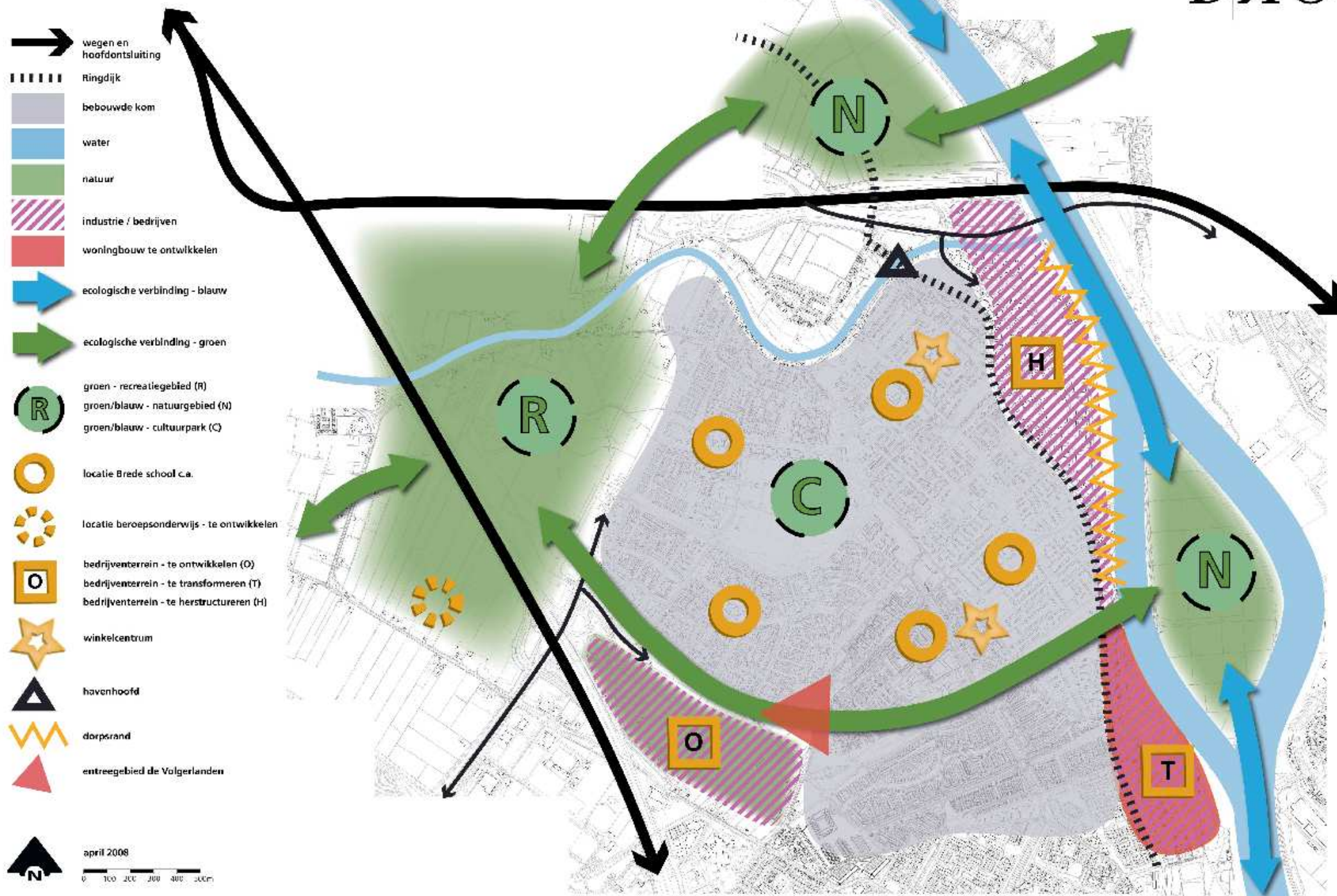
- levensloopbestendige woningbouw (in alle herontwikkelingslocaties is hier rekening mee houden)

Uit Zeg maar ja tegen de jeugd:

- centra voor ontwikkeling en ontspanning (het clusteridee voor de scholen en voorzieningen)
- het ontwikkelpark (mogelijkheden voor het Baxpark beter benut, in de vorm van beeldentuin en, recreatief park en een meervoudig gebruikt sportpark)

Structuurvisiekaart Hendrik-Ido-Ambacht

ВЯО

8. DE VISIEKAART

Op basis van de analyse van ruimtelijke kaders op rijks- en provinciaal niveau en de inventarisatie van bestaand beleid van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht (wat tot stand is gekomen in nauw overleg met relevante en betrokken partijen) in hoofdstuk 4, met het in hoofdstuk 5 geschetste duurzaam structuurbeeld als uitgangspunt en de in hoofdstuk 6 gepresenteerde mogelijke ontwikkelingsrichtingen in de structuurmodellen Groen, Rood en Blauw als inspiratiekader, komt de gemeente binnen het kader van deze structuurvisie tot de volgende richtinggevende keuzes op ruimtelijk gebied. Deze keuzen worden gevisualiseerd in twee kaartlagen, respectievelijk de Structuurvisiekaart (zie hiernaast) en de Projectenkaart, die in hoofdstuk 9 wordt uiteengezet. De keuzen volgen deels de thema's van de structuurmodellen uit hoofdstuk 6, en deels is een meer sectorale insteek gevolgd:

Groen:

- De gemeente kiest voor behoud en versterking van de centrale groenfunctie van het Baxpark. In het Baxpark is geen plaats voor woningbouw, ook niet aan de randen van het park. Uitbreiding met 'stenen' in het Baxpark, inclusief het daaraan gekoppelde Sportpark Schildman, wordt alleen mogelijk gemaakt voor eventueel noodzakelijke uitbreiding van zwem- en sportaccommodaties en voorzieningen vanuit de Visie Baxpark.

- De gemeente hecht aan de volledige realisatie van de ecologische verbindingzones nr. 69 en 70 en een robuuste uitvoering daarvan. Vanaf de rivier de Noord bekeken ontstaan de volgende doorgaande ecologische verbindingen: Crezéepolder --> gebied aan beide zijden van de Pruimendijk (gemeente Ridderkerk) --> Sandelingen-Ambacht respectievelijk Sophiapolder --> Sophiapark --> Ambachtse Zoom --> Sandelingen-Ambacht.
- De gemeente kiest voor de volgende accenten bij de invulling van groene gebieden:
 - Natuur: Crezéepolder en Sophiapolder
 - Recreatie: Sandelingen-Ambacht
 - Cultuur: Baxpark
 - Sport: Sophiapark.
- De gemeente zal de mogelijkheden onderzoeken van de wenselijkheid en de haalbaarheid van groene energieprojecten, zoals de installatie en het gebruik van windturbines, gebruik van aardwarmte en zonne-energie. Duurzaamheid dient te worden nagestreefd.
- De gemeente kiest niet voor een verdere versterking van het recreatiegebied Sandelingen-Ambacht bovenop de mogelijkheden die het bestemmingsplan nu reeds biedt.

De volgende projecten geven (geheel of gedeeltelijk) invulling aan bovenstaande keuzes:

Baxpark (1), Ambachtsezoom/Zuidwende (4), Sandelingen-Ambacht-west (10), Sophiapolder (12) en Totaalvisie Waal (14).

Rood:

- De gemeente kiest niet voor woningbouw in of aan de randen van het Baxpark en ook niet voor extra woningen aan de rand van de buurt Dorp ter hoogte van de Tjerk Hiddesingel.
- De ontwikkeling van de wijk De Volgerlanden (bijna 5000 woningen) en de Noordoever (± 650 woningen op Ambachts grondgebied) wordt als een gegeven beschouwd. Voor De Volgerlanden wordt uitgegaan van afronding van de bouwwerkzaamheden in 2013, voor de Noordoever wordt uitgegaan van woningbouw op de Ambachtse oevers tussen 2015 en 2020.
- Voor de zone langs de Waal wordt gestreefd naar conservering van de bestaande bebouwing en instandhouding van historisch waardevolle panden. Nieuwe ontwikkelingen dienen te passen in een kleinschalig en dorps woonmilieu. Deze ontwikkelingen dienen zich evenwel niet verder uit te strekken dan tot de huidige komgrenzen.
- Bij de ontwikkeling van woningbouwplannen wordt aandacht geschonken aan de huisvestingsbehoeften van specifieke groepen: starters, ouderen en zorgbehoevenden.
- In lijn met de Woonvisie zal qua prijscategorie specifiek ingezet worden op realisatie van woningen in het middeldure segment.
- Na de realisatie van nieuwe scholenclusters zullen vrijkomende schoollocaties met name ingevuld worden met woningbouw.

- De realisatie van nieuwe voorzieningen en transformatie van locaties zal afgestemd worden op de herstructureringsopgave van de woningcorporatie(s).
- De gemeente kiest voor de ontwikkeling van woningbouw in het duurdere segment in het gebied aan de rand van de wijk Krommeweg (Nebiprofaterrein en omgeving) en aan de rand van de buurt Dorp (1-2-3-koopcentrum en omgeving).

De volgende projecten geven (geheel of gedeeltelijk) invulling aan bovenstaande keuzes:

Strip De Schoof-Cascade (2), Krommeweg/Nebiprofaterrein (3), Strip Sandelingen-Ambacht (11), Invulling mogelijk vrijkomend perceel Petrakerk (13) en Totaalvisie Waal (14).

Blauw:

- Binnen de ecologische verbindingzones 69 en 70 wordt specifiek ingezet op het realiseren van de wateropgave: kwantitatief (extra waterbergingscapaciteit) en kwalitatief (natuurvriendelijke oevers, waterkwaliteit).
- De beleefbaarheid en publieke toegankelijkheid van de Waal en de Noord wordt bevorderd.
- In het Baxpark worden natuurvriendelijke oevers gecreëerd en wordt (waar mogelijk) het wateroppervlak verruimd.
- De gemeente kiest voor verbreding van de watergangen en het realiseren van doorgaande routes van bevaarbare singels.
- De bebouwde kom en de rivier de Noord worden visueel en fysiek sterker met elkaar verbonden.

- Er wordt ingezet op versterking van watergerelateerde bedrijvigheid, waarbij tevens de mogelijkheid wordt gezien van oprichting en vestiging van een van beroepsopleiding in de maritieme sector.
- In de Sophiapolder en de Crezéepolder wordt het zoetwater-getijdegebied ontwikkeld. De Sophiapolder wordt ontsloten voor extensieve recreatie.

De volgende projecten geven (geheel of gedeeltelijk) invulling aan bovenstaande keuzes:

Baxpark (1), Ambachtsezoo/Zuidwende (4), Antoniapolder (5), Sophiapolder (12) en Totaalvisie Waal (14).

Naast de Groene, Rode en Blauwe keuzes worden de volgende keuzes gemaakt op het terrein van voorzieningen en economie.

Voorzieningen:

De gemeente kiest voor het realiseren van clusters van voorzieningen op het gebied van onderwijs, zorgwonen, 1^e lijns gezondheidszorg en welzijn. Er wordt gestreefd naar vijf clusters:

- de deels gerealiseerde onderwijs-, en welzijnscluster in De Volgerlanden-west.
- een cluster aan de Jacobuslaan in De Volgerlanden-oost (project 8)
- een cluster in de strip Schoof-Cascade (project 2)
- een cluster aan de Weteringsingel (project 7)
- een cluster in de wijk Krommeweg/De Sandeling (project 6).

- De locaties zijn gebaseerd op een goede spreiding van voorzieningen over de gemeente en de mogelijkheden tot ruimtelijke inpassing.
- De gemeente wil binnen de woonzorgzones zorgclusters ontwikkelen, zoveel mogelijk in de nabijheid van onderwijs- en welzijnsclusters. Gezondheidscentra maken onderdeel uit van de zorgclusters.
- De gemeente kiest voor het realiseren van bovengenoemde clusters op een centrale, goed bereikbare en toegankelijke plek binnen de genoemde locaties. Gebruikers van de voorzieningen moet zoveel mogelijk lopend en fietsend deze voorzieningen kunnen bereiken.
- De schaal van de clusters wordt begrensd door:
 - de programmatische samenstelling van de clusters (onderwijs, zorg, welzijn, sport),
 - de gewenste optimale bereikbaarheid,
 - ruimtelijke mogelijkheden en begrenzingen,
 - het dorps karakter en de stedenbouwkundige mogelijkheden van de diverse wijken en buurten.

Economische ontwikkeling

De gemeente maakt op economisch gebied de volgende keuzes, onderscheiden naar bedrijventerreinen, detailhandel en horeca.

Bedrijventerreinen:

- Het gebied Langeweg-Zuidwende wordt ontwikkeld tot een hoogwaardig en representatief bedrijventerrein. Bij de ontwikkeling van dit terrein wordt specifiek rekening gehouden met de ruimtewensen van Ambachtse ondernemers

- (Project 4: Ambachtsezoom/Zuidwende) en inpassing van de ecologische verbindingzone.
- (Delen van) het Industrierrein Antoniapolder word(t)(en) gerevitaliseerd en op onderdelen geherstructureerd (Project 5: Antoniapolder), waarbij vooral de watergebonden activiteiten prioriteit hebben. In combinatie met de herstructurering wordt gezocht naar een meer geschikte locatie voor de fast-ferryhalte, aansluitend op het ov-netwerk binnen Hendrik-Ido-Ambacht.

Detailhandel:

De gemeente kiest primair voor de volgende winkelstructuur:

- Het hoofdwinkelcentrum De Schoof voor de gehele gemeente, het wijkwinkelcentrum Hoog Ambacht voor de wijk De Volgerlanden en twee buurtwinkelcentra, te weten Louwersplein (wijk Krommeweg/De Sandeling) en Reeweg (buurten Dorp en De Sandeling).
- Voor invulling van de beschikbare distributieve ruimte wordt met name ingezet op uitbreiding van winkelcentrum de Schoof in westelijke richting met winkels en parkeergelegenheid in combinatie met vestiging van een van de schoolclusters (project 2: Strip de Schoof – Cascade).
- Daarnaast kunnen de buurtwinkelcentra Louwersplein en Reeweg op beperkte schaal uitgebreid worden.

Horeca:

- De gemeente streeft naar realisatie van meer horecavoorzieningen aan het Havenhoofd (project 9: Havenhoofd-Damstraat) en langs de Waal (project 14: Totaalvisie Waal).

- Onderzocht zal worden of de ontwikkeling van horeca langs de rivier de Noord mogelijk is (project 5: Antoniapolder of project Noordoever).
- De gemeente bevordert de ontwikkeling van een horecavoorziening in het recreatiegebied Sandelingen-Ambacht (project 11: strip Sandelingen-Ambacht) zoals dit in het bestemmingsplan is vastgelegd.

De Structuurvisiekaart op pagina 98 bevat een abstracte weergave van deze visie op hoofdlijnen. Ze is opgebouwd uit verschillende onderdelen, die successievelijk in de legenda zijn aangegeven. De groene en blauwe randen van Hendrik-Ido-Ambacht zijn aangegeven in de vorm van groene en blauwe verbindingen, alsmede de verschillende kerngebieden daarbinnen, met de primaire functies ervan aangegeven: accent op natuur of op recreatie. Middenin de dorpskom een solitair groengebied, met accent op cultuur: het Baxpark.

De gele vierkanten representeren de verschillende bedrijventerreinen in verschillende stadia van ontwikkeling: nieuw te ontwikkelen bedrijfsterein, terreinen die transformeren en terreinen die voor een herstructureringsopgave staan. De gele cirkels zijn de verschillende centra voor ontwikkeling en ontmoeting, de brede scholen met annexe voorzieningen. De gele sterren staan voor de twee krachtige en kwalitatief hoogstaande winkelcentra De Schoof en Hoogambacht, waarbij voor De Schoof een uitbreidings- en herstructureringswens ligt.

Een locatie voor beroepsonderwijs – in de toekomst mogelijk te ontwikkelen – is als reservelocatie aangeduid aan de westzijde van de rijksweg A16. Het Havenhoofd en de ringdijk zijn als meest waardevolle cultuurhistorische dragers aangegeven, waarbij voor het Havenhoofd de typische ligging aan de Waal een uitdaging moet zijn voor functionele versterking ervan, als stopplaats aan de Waal.

De nieuwe dorpsrand aan de Noord is aangegeven ter plaatse van Antoniapolder, daar ligt een opgave het dorp naar de rivier te presenteren c.q. de rivier beleefbaar te maken voor Hendrik-Ido-Ambacht. Zuidelijk daarvan ligt de grote transformatieopgave van het Noordoeverproject, waarbij bedrijvigheid wordt getransformeerd naar woningbouw. Tenslotte is het entreegebied aan de zuidzijde van de wijk Krommeweg aangegeven, als schakel tussen de vinexwijk De Volgerlanden en de bestaande dorpskom van Hendrik-Ido-Ambacht.

Een overzichtelijke structuur, met grootschalige initiatieven aan de randen, en kleinschaliger initiatieven – maar niet minder complex vanwege het multifunctionele karakter ervan – in de bestaande dorpskom van Hendrik-Ido-Ambacht.

legenda

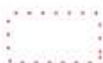
project locatie

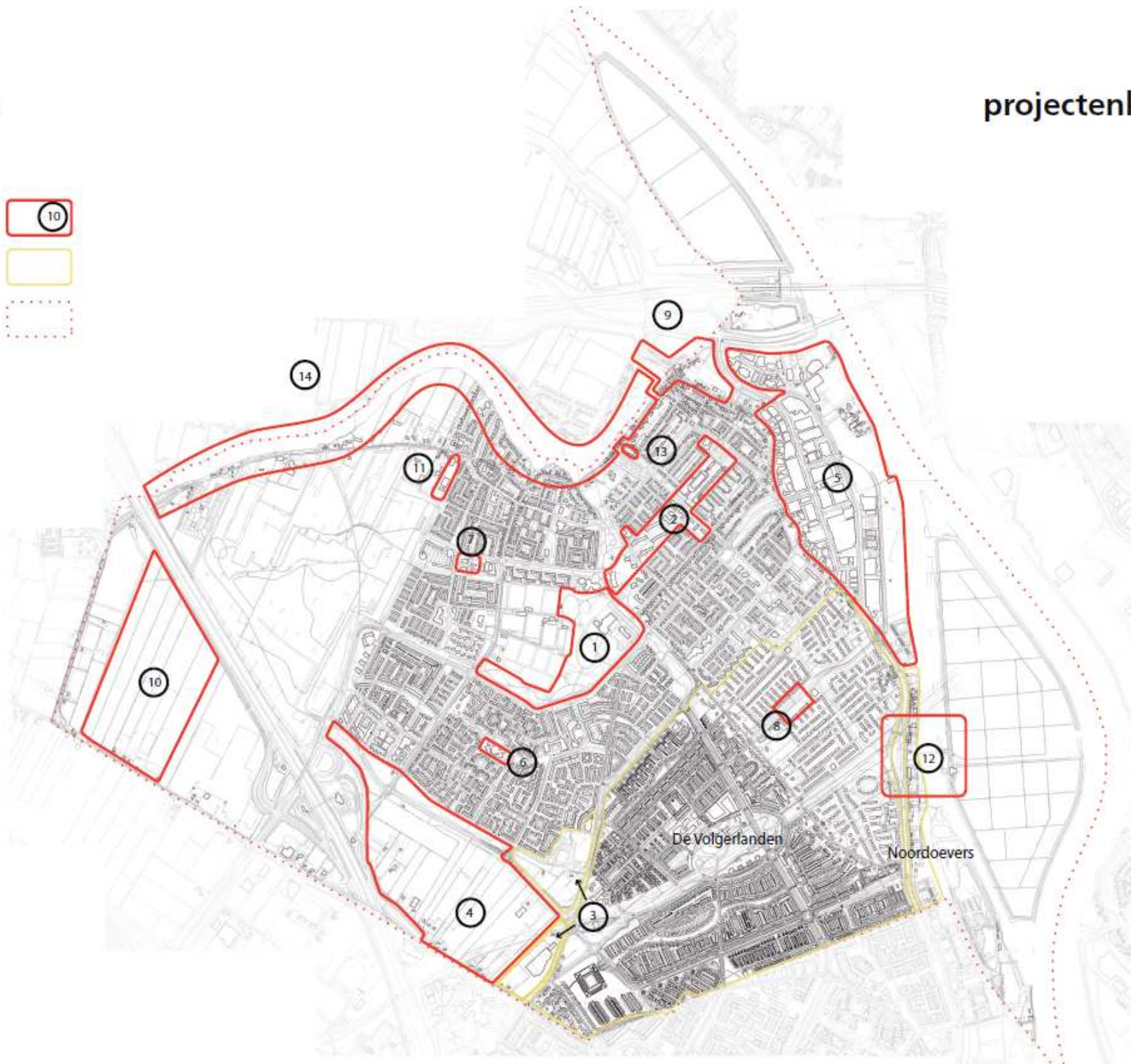
project, in uitvoering

gemeentegrens

projectenkaart

9. DE PROJECTEN

Op de projectenkaart worden verschillende projectgebieden onderscheiden die hierna successievelijk worden beschreven. Voor elk projectgebied is een programma aangegeven, de doelstelling van het project, en de onderliggende motivering hiervan. Dit laatste onderdeel volgt impliciet uit de beleidsanalyse, waarin de verschillende ontwikkelingsambities van de gemeente zijn beschreven. Tevens zijn hierin de resultaten van de discussies rondom de Toekomstvisie verwerkt, waar deze binnen de planhorizon realiseerbaar zijn. Voor de locaties waar een brede school en aanpalende voorzieningen worden gepland, zijn deze voor de duidelijkheid expliciet vermeld in de projectenlijst. De keuze voor de locaties is nog niet geheel vastgelegd, voor de locaties in de schoolwijk Sandelingen-Ambacht is immers sprake van spaarzame ruimte. Wel wordt ervoor gekozen om elke schoollocatie van een eigen jasje te voorzien; herkenbaar, afwijkend van de rest, en ook qua functionele programmering toegesneden op de directe omgeving. Daarmee worden de clusters daadwerkelijk centra voor ontmoeting en cultuur, en kan een woonwijk worden verrijkt met opvallende architectuur. De projectenkaart is geen ultieme kaart, in die zin dat er geen ander projecten mogelijk zijn dan deze. Uiteraard dienen kansen te worden aangegrepen waar ze zich voordoen, en kan op klein schaalniveau invulling worden gegeven aan de verschillende speerpunten van het beleid. Hiervoor worden momenteel verkennende inventarisaties uitgevoerd.

De projectgebieden onderscheiden zich voorts in maat en schaal; het gros van de projectgebieden heeft een zodanige omvang dat een groot programma kan worden gerealiseerd (bijvoorbeeld een school-woon-zorg programma). Dat wil overigens niet zeggen dat het overgrote deel van een projectgebied daarvoor op de schop moet; de begrenzingen zijn zodanig gekozen dat sprake is van functioneel-ruimtelijke eenheden, die vragen om een eenduidige aanpak en inrichting. Tezamen vormen de projecten de weerslag van de uitgesproken ambities van de gemeente.

-
1	Burgemeester Baxpark
2	Strip Schoof-Cascade
3	Entreezone Krommeweg/Nebiprofaterrein
4	Ambachtsezoom/Zuidwende
5	Antoniapolder
6	Bekestein - Brede school c.a.
7	Weteringsingel - Brede school c.a.
8	Volgerlanden-oost - Brede school c.a.
9	Havenhoofd/Damstraat
10	Sandelingen-Ambacht-west
11	Oostzijde Sandelingen –Ambacht
12	Sophiapolder
13	Invulling mogelijk vrijkomend perceel huidige Petrakerk
14	Totaalvisie Waal
-

Volgerlanden

Noordoevers

Grootschalige voorzieningen

In de structuurvisie worden geen uitspraken gedaan over de vormgeving van de projectgebieden, wel over de inhoud/het globale programma. Om dit enigszins te duiden is voor elk projectgebied een korte stedenbouwkundige uitwerkingsslag opgenomen, inclusief een korte beschrijving van het programma voor elk projectgebied. De nummering correspondeert met de overzichtskaart. De projecten De Volgerlanden en Noordoever zijn voor de volledigheid op het kaartbeeld opgenomen; deze zijn in uitvoering respectievelijk in voorbereiding. Voor het onderzoek naar inpassing van grootschalige voorzieningen binnen de gemeente is geen projectgebied aangegeven, maar dit is wel als project te beschouwen.

1. Burgemeester Baxpark

Voor het Baxpark is in 2003 een inrichtingsplan opgesteld. Dit plan is vastgesteld op 1 december 2003 en behelst de herinrichting van het Baxpark rond drie thema's: ontdekken, ontspannen en ontmoeten. Binnen de thema's zijn verschillende projecten uitgewerkt, welke financieel zijn onderbouwd in een uitwerkingsplan. Om financiële redenen is destijds geen uitvoering gegeven aan het uitwerkingsplan van de Beleidsvisie. Toch komt herinrichting nu wederom in beeld, dit keer in het kader van de structuurvisie. Het oorspronkelijke plan uit 2003 wordt daarbij als uitgangspunt genomen voor de herinrichting.

In het Baxpark wordt mogelijk een herinrichting en vernieuwing van het zwembadcomplex voorzien. Dit is uiteraard afhankelijk van de daadwerkelijke keuze hiervoor, een keuze die in samenspraak met de gemeente Zwijndrecht wordt gemaakt.

Bij herinrichting en vernieuwing zou de bereikbaarheid en parkeer-situatie mede verbeterd kunnen worden. Daarnaast wordt de inrichting van het Baxpark zelf ter hand genomen. Ideeën ter verrijking van het park zijn het inrichten met een beeldentuin, maar ook betere fiets- en voetgangersverbindingen dienen er voor te zorgen dat het park meer en intensiever wordt gebruikt, zonder dat daarmee de groene kernkwaliteit teniet wordt gedaan.

In de visie voor het Baxpark wordt voorzien in een eigen watersysteem met een toename en een verbetering van het oppervlaktewater.

Burgemeester Baxpark

Er komen meer ecologische oevers, het water krijgt meer recreatieve waarde en de doorstroming van en naar het Baxpark wordt verbeterd. Een zichtbaar, landschappelijk goed ingepast buitenbad (zo dit aan de orde komt) is hier ook een onderdeel van. Watergangen rond het Baxpark kunnen breder en/of opgewaardeerd worden tot hoofdwatgang. Tegenover Cascade kan aanvullend de inlaat zichtbaar gemaakt worden door de stuw als een echte cascade vorm te geven.

1. Burgemeester Baxpark

De routes door het deel met sportvelden worden aantrekkelijker en groener gemaakt waardoor er, ondanks de verschillende functies, toch sprake is van één groen park. Het Baxpark blijft een gebied

waar geen nieuwe gebouwen worden ontwikkeld (behoudens eventueel het zwembad), en dat voor de toekomst als uitloopegebied blijft gehandhaafd.

De sportaccommodatie Schildman, tegen het park aangelegd en feitelijk onderdeel van de gehele groene long, zal op termijn uitbreidingsbehoefte kennen. Deze ruimte dient binnen de huidige contouren te worden gevonden, onder meer door het aanleggen van kunstgrasvelden.

2. Strip Schoof-Cascade

De centrale voorzieningen voor de gemeente worden op verschillende punten geconcentreerd; waar het maatschappelijke functies betreft, worden de brede-schoolconcepten aangegrepen om deze uit te bouwen tot echte ontmoetingscentra voor educatie, zorg, ontmoeting en sport. Aan een dergelijk centrum wordt gedacht in de strip Schoof-Cascade.

De ruimte rondom de Schoof dient onderwerp van studie te zijn voor de verdere upgradering van het winkelcentrum. Er is behoefte aan een kwalitatief hoogstaand winkelcentrum, dat zich kan meten met de sterke concurrentie in de omgeving, en dat zich dient te onderscheiden door de – vooral dorps - sfeer en functionaliteiten. Hiervoor is enige speelruimte nodig, die gevonden kan worden aan met name de zuidzijde van de Graaf Willemlaan. Op deze locatie kunnen (non-)commerciële, publieksvriendelijke voorzieningen geplaatst worden, zoals een gezondheidscentrum en een bibliotheek.

Deze voorzieningenknoop kan voorzien in de functionele behoeften van zowel het winkelend publiek van de Schoof als de leerlingen en ouders van de brede school.

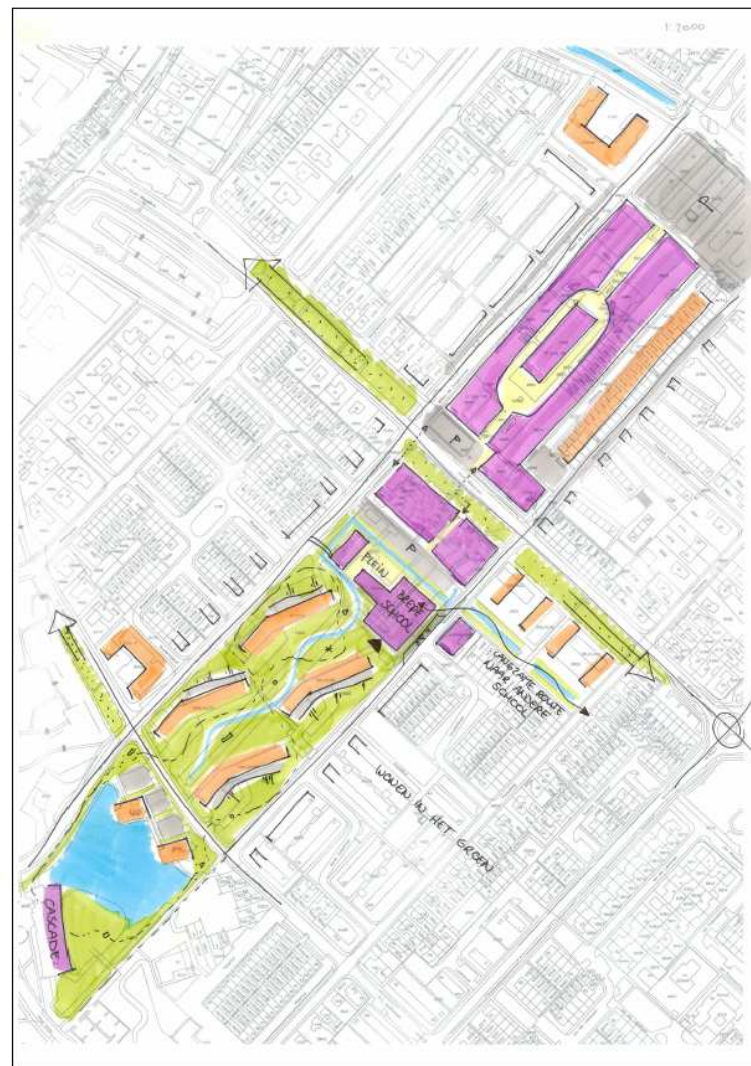
De verbinding van de Schoof naar Cascade en het gemeentehuis dient te worden gelegd, zowel in inrichting als in functie. Zo zal in de toekomst een aantrekkelijke, met groen en water doorweefde voorzieningenstrip kunnen ontstaan die voorziet in de behoeften van de gemeente en waarbij de veelheid aan functies de aantrekkingskracht bepaalt.

Parkeerplaatsen in dit gebied worden naar de buitenkant verplaatst waardoor de beeldenroute van het Burg. Baxpark via een parkachtige route kan worden doorgetrokken naar de Schoof. Bestaande groene routes worden verankerd aan de groene voorzieningenstrip, de plekken worden gemarkeerd door bijzondere bebouwing en/of functies.

In de gehele strip de Schoof - Cascade – Gemeentehuis zal ook ingezet kunnen worden op herstructurering van het woningbestand.

3. Krommeweg/Nebiprofaterrein

Het terrein aan de uiterste zuid-oosthoek van de wijk Krommeweg ligt op het draaipunt tussen De Volgerlanden en de toekomstige ontwikkeling Zuidwende (zie verderop). Voor dit gebied is een stedenbouwkundige visie vastgesteld die aansluit op de bestaande wijk. Ten zuiden van de Zuidwende is ruimte gereserveerd voor een kerkgebouw maar er zou eventueel ook een onderwijsvoorziening kunnen worden ingepast. De plek is goed bereikbaar, en kan inder-

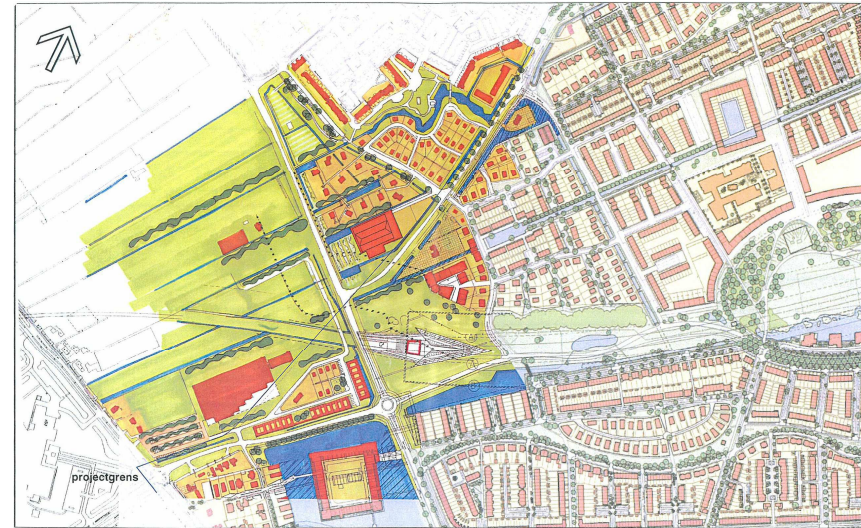

2. Strip Schoof-Cascade

daad voor de clustering van maatschappelijke voorzieningen worden ingezet. De bestaande volkstuinten vallen binnen dit projectgebied. De vraag is of deze functie hier behouden kan blijven.

4. Ambachtsezoo/Zuidwende

Dit gebied staat op de nominatie te worden ingezet als ontwikkelingsgebied voor bedrijvigheid. De nabije ontsluiting richting A16, in combinatie met de nabijheid van de bebouwde kom van Hendrik-Ido-Amacht, maakt dit een ideale locatie voor bedrijfshuisvesting met arbeidsintensieve bedrijvigheid. Gedachten gaan uit naar een leer-werk concept. De locatie wordt grotendeels begeleid door een ecologische verbindingszone, parallel aan de Ambachtsezoo, hetgeen kansen biedt voor een uniek werklandschap, waarin groen, water en bedrijvigheid tezamen in één concept worden verenigd. De Ambachtsezoo is een ruime, groene entree naar de Volgerlanden, nabij de aansluiting met de Krommeweg is ruimte voor bijzondere bebouwing zoals een kerkgebouw of een andere groot-schalige maatschappelijke functie. Richting het westen zal de weg ook zoveel mogelijk groen worden aangekleed en een (ecologische) verbinding maken met het recreatiepark Sandelingen-Ambacht. De totale ontwikkeling van het gebied hangt mede af van de definitieve omvang van de milieuruimte rondom Kijfhoek, waarbinnen immers geen gevoelige bestemmingen en/of arbeidsintensieve bedrijvigheid mogen plaatsvinden.

3. Krommeweg/Nebiprofaterrein

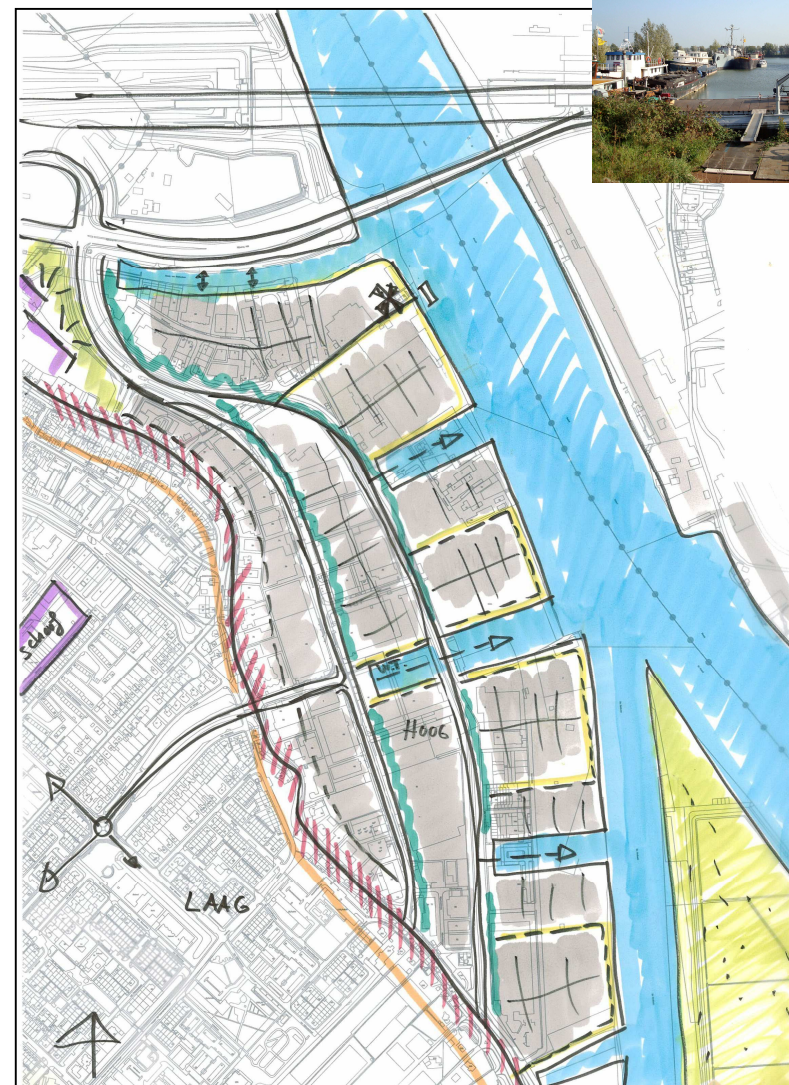
4. Ambachtsezoo/Zuidwende

5. Antoniapolder

De Antoniapolder is het bedrijventerrein van Hendrik-Ido-Ambacht. Het is goed ontsloten aan de noordzijde, en vormt tevens de entree van het dorp aan die zijde. Uit de discussies rondom dit terrein is de behoefte gerezen dit terrein voor meerdere doelen in te zetten. De bereikbaarheid en begaanbaarheid dient te worden verbeterd, waarbij het beeld ontstaat dat het terrein daadwerkelijk onderdeel uitmaakt van de dorpskern. Op termijn dienen andere functies ook een plek te kunnen krijgen in het gebied, te denken valt aan leisu-re-functies en horeca. De begaanbaarheid van met name de oever dient te worden geoptimaliseerd, zonder dat dit te koste gaat van de watergebonden bedrijvigheid, die hier het primaat heeft. Maritiem georiënteerde scholing en opleiding is een kans die in de toekomst op het terrein kan worden vormgegeven.

De langgerektheid van het terrein is kenmerkend voor de Antoniapolder. De doorgaande wegen zoals de Nijverheidsweg en Noordeinde lopen parallel aan de Veersedijk waardoor het terrein efficiënt wordt gebruikt maar de relatie met de Noord beperkt is. Door dwarsverbindingen van water te creëren kan deze relatie worden verbeterd, kan de Noordoever gedeeltelijk begaanbaar zijn en ontstaat tegelijkertijd meer ruimte voor watergebonden bedrijven. Eventueel kan de waterbus dichterbij de Veersedijk een aanlegplaats krijgen, bijvoorbeeld in het verlengde van de Antoniuslaan.

De Veersedijk is een karakteristiek element met kleinschalige bebouwing en een kronkelig verloop. Grootschalige bedrijvigheid past eigenlijk niet aan de Veersedijk. De bestaande bedrijvigheid zou op termijn kunnen verkleuren naar functies die beter aansluiten op het

5. Antoniapolder

oude centrum, in combinatie met het nog meer verkeersluw maken van de dijk.

6. Bekestein - brede school c.a.

De locatie Bekestein ligt volledig ingesloten in het stedelijk weefsel van de wijk Krommeweg. Daardoor is de voorgestane herontwikkeling tot brede school een lastige. De bereikbaarheid en veiligheid dienen immers te worden gediend, en doordat er weinig ruimte is zullen meerdere functies dienen te worden geïntegreerd/gestapeld. Een ander optie is dat enkele functies in de directe omgeving van de locatie worden ondergebracht. Indien uit verdere inpassingstudies mocht blijken dat het brede school-concept op deze plek toch niet kan worden ontwikkeld, simpel door ruimtegebrek, kan worden omgezien naar de alternatieve locaties zoals bijvoorbeeld Krommeweg/Nebiprofaterrein.

7. Weteringsingel – brede school c.a.

Aan de Weteringsingel is ruimte voor een groter opgezette brede school. Door de geïsoleerde ligging tussen het groen aan de Weteringsingel en het water aan de zuidzijde, ontstaat een riant tussen-gebied waarbinnen diverse functies gerealiseerd kunnen worden. De verbinding over het terrein zelf zou kunnen transformeren naar een langzaam verkeersroute of verkeersluw kunnen worden gemaakt, waardoor in het binnenterrein een aangenaam binnenklimaat ontstaat.

8. Volgerlanden-oost – brede school c.a.

Ter hoogte van de Jacobuslaan wordt een brede school ontwikkeld die voldoet aan de toekomstige behoefte in De Volgelanden-oost.

6. Bekestein

7. Weteringsingel

In de cluster zullen naast onderwijsvoorzieningen ook kinderopvangfaciliteiten, peuterspeelplekken en buitenschoolse opvang worden gerealiseerd.

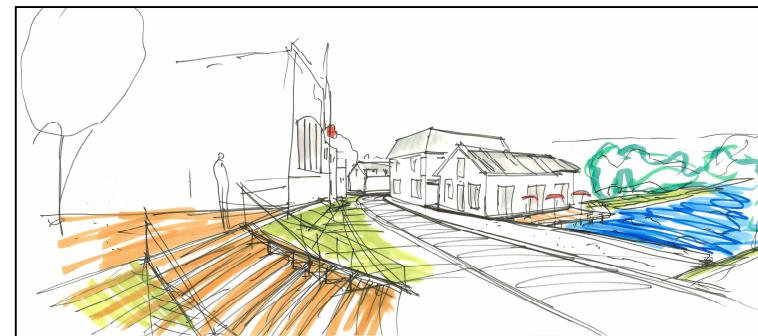
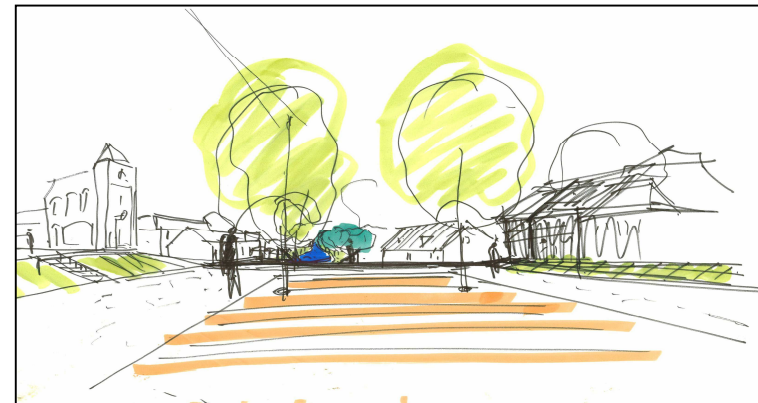
9. Havenhoofd/Damstraat

Voor de 'pit' van Hendrik-Ido-Ambacht is een herstructurering op zijn plaats. De plek wordt nu te weinig ervaren als de plek van het dorp, de kansen die het biedt in toeristisch-recreatieve zin zijn echter legio. De plek vraagt om een beter functioneel programma, waarbij de omgeving gelijktijdig dient te worden verbeterd.

In dit projectgebied zou middels een herinrichting het Havenhoofd nadrukkelijker kunnen worden vormgegeven. Hiervan kunnen vooral horecabedrijven profiteren, door terrassen en andere uitspanningen aan te leggen. De Waal kan zo ver mogelijk richting de Damweg worden doorgetrokken, het hoger gelegen Havenhoofd wordt heringericht als aantrekkelijk verblijfsgebied en de open gaten aan de Veersedijk worden gedicht met kleinschalige bebouwing. Het gebied achter de oude bebouwing krijgt een representatieve invulling richting het Noordeinde en De Schenkel, de entree van Hendrik-Ido-Ambacht. De nieuwe publieksaantrekkelijke functies zijn bereikbaar vanaf het Havenhoofd en de Veersedijk.

Parkeergelegenheid wordt binnen de bouwblokken opgelost, de kleinschaligheid gaat niet verloren door de extra functies.

9. Havenhoofd - Damstraat

Zoals aangegeven in de totaalvisie van de Waal (zie verderop) zou langs de noordoever van de Waal een wandelpad kunnen komen; deze oever ligt evenwel in de buurgemeente Ridderkerk.

Het heropenen van de verbinding tussen de Waal en de Noord zou averechts werken voor de Waal zelf; de kwaliteit van het water van de Noord staat niet toe een rechtstreekse verbinding te maken, hierdoor zou de kwaliteit van het Waalwater te zeer worden aangetast en de aanwezige natuurwaarden op termijn doen verdwijnen. Een directe verbinding is daarnaast ook technisch lastig vanwege het hoogteverschil van beide waterwegen. Tenslotte dient men zich af te vragen of het recreatieve bootverkeer over de Waal zich goed verhoudt met het transportverkeer over het water.

Wel kan het gedeelte van de (voormalige) Waal tussen de Dam en de Noord aantrekkelijker worden gemaakt door de oevers landschappelijker en aantrekkelijker te maken (dit zijn nu grotendeels damwanden). Ook kan de jachthaven in het laatste stukje van de Waal worden verbreed. (zie project Antoniapolder)

10. Sandelingen-Ambacht-west

De eventuele locatie voor de vestiging van een beroepsopleiding, bijvoorbeeld op het gebied van de land- en tuinbouw of op de maritieme sector, is gesitueerd aan de westzijde van de A16. Omdat sprake is van een relatief groot terrein kan een eventueel groot-schalige schoolvoorziening toch in een kleinschalige, campusvormige setting worden gerealiseerd. Voor dit gebied wordt samen met de gemeente Zwijndrecht een gebiedsvisie opgesteld, waarbij de groene geleiding en groene verbindingen het uitgangspunt vormen.

De connectie met het recreatiegebied aan de westzijde van de A16 kan visueel worden versterkt door ook aan de westzijde opgaand groen/bos te maken. Een nieuwe fysieke verbinding (fietsbrug) lijkt niet haalbaar maar de bestaande landelijke Achterambachtseweg kan beide gebieden prima met elkaar verbinden.

10. Sandelingen-Ambacht-West

11. Oostzijde Sandelingen-Ambacht

Visie landelijk gebied ten westen van bebouwde kom

Aan de westzijde van Hendrik-Ido-Ambacht, ter hoogte van de locatie 1-2-3, is de overgang tussen het buitengebied en de bebouwde kom duidelijk voelbaar. Het landelijke gebied met de lintbebouwing heeft een heel ander karakter en is een directe verwijzing naar het agrarische verleden van het gebied. De structuur van de Waal versterkt dit landelijke gebied maar verankert ook dit gebied aan het dorp. De kleinschaligheid van de Waaloevers, die ook in het dorp aanwezig is, zou behouden kunnen worden door hier geen verdichting toe te staan. Dit betekent dat nieuwe bouw aanvragen geen toename van het bouwvolume met zich mee mogen brengen.

11. Oostzijde Sandelingen-Ambacht

De locatie 1-2-3 kan worden omgevormd tot een woningbouwlocatie. Vanuit de gedachte het lint langs Sandelingen-Ambacht niet verder te laten dichtslippen gaat de voorkeur uit naar een eenduidig vormgegeven, solitair bouwwerk, zoals een boerderij, met daarin bijvoorbeeld enkele grondgebonden woningen. Het gebouw staat op een gemeenschappelijk erf met water rondom.

12. Sophiapolder

De Sophiapolder dient maximaal te worden ingezet voor natuurontwikkeling. Maar het moet wel natuur zijn die gezien mag worden, en beperkt mag worden betreden. In dit projectgebied wordt gestreefd naar een voetveerverbinding naar dit getijde-eiland, waar een startpunt dient te worden ingericht voor struinroutes over het eiland. Een educatieve functie dient uit te gaan van dit gebied, dus

een bezoekers-centrum op de oevers van de Noord of Sophiapolder is hier op zijn plaats.

12. Sophiapolder

13. Invulling mogelijk vrijkomend perceel huidige Petrakerk

Omdat de Petrakerk mogelijk naar een nieuwe locatie gaat verhuizen is in 2007 een studie gedaan naar de bebouwingsmogelijkheden van deze locatie. Uitkomst was dat op deze locatie een solitair, hoogwaardig woongebouw zou kunnen komen, als één van de grotere elementen aan het lint. Dit dient te worden gezien als de maximale bebouwingscontour. Om te voorkomen dat een te groot schaalverschil ontstaat, dient de bebouwingshoogte aan de Kerkstraat en de Waalstraat te worden beperkt en dient ze aan te sluiten op de bestaande omliggende bebouwing. Indien daadwerkelijk een bouwplan voor dit perceel moet worden beoordeeld, zullen belangen van derden worden gerespecteerd. De omwonenden zullen worden betrokken en gehoord bij eventuele verdere stappen.

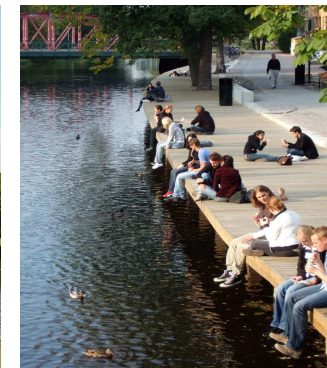
14. Totaalvisie Waal

De Waal is, zoals ook blijkt uit het duurzaam structuurbeeld, één van de belangrijkste ruimtelijke dragers van Hendrik-Ido-Ambacht. Langs de Waal heeft het dorp zich ontwikkeld en bevinden zich de oudste elementen. Het karakter van de Waal is kleinschalig, het water is vriendelijk en rustig, in tegenstelling tot het grootschalige 'geweld' van de Noord. Door de afdamming is de Waal een rustig water geworden met een uitstekende (zwem)waterkwaliteit. De connectie van de Waal met het centrum van Hendrik-Ido-Ambacht is één van de streefbeelden, die mede voortkwam uit de discussies rondom de Toekomstvisie. Het beeld van een dorp aan de rivier c.q. versterking van de blauwe drager binnen de gemeente kan gestalte krijgen door letterlijk het water vanaf de Waal het dorp binnen te brengen.

Daarnaast is de ontsluiting van de oevers van de Waal zelf van belang. In de structuurvisie is op deze kwaliteit voortgeborduurd waarbij de Waal in zijn totaliteit (voor zover gelegen binnen de gemeente) is bekeken, vanaf de dam tot de A16. De noordoever van de Waal, liggend binnen de gemeente Ridderkerk, zou op termijn met een ecologisch wandelpad begaanbaar kunnen worden gemaakt. De zuidoever is nu voor een groot deel bebouwd waardoor het water niet zichtbaar is. Daar waar dat mogelijk is zou het water een hogere belevingswaarde kunnen krijgen, bijvoorbeeld door een horecalocatie onder aan de dam en plekken aan het water opener te maken en te voorzien van (zwem)steigers. De inlaat vanaf de Waal bij de Hoge Kade wordt zichtbaarder gemaakt.

Overige projecten

In de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht zijn al enige grote projecten in uitvoering of in een vergevorderd stadium van voorbereiding. Voor de volledigheid zijn deze eveneens op de projectenkaart aangegeven. Tenslotte is een project benoemd, dat niet in één gebied kan worden aangegeven, namelijk een onderzoek naar inpassing van grootschalige (maatschappelijke) voorzieningen.

14. Totaalvisie Waal

De Volgerlanden

De Volgerlanden is een zogenaamde vinexwijk die volledig op het grondgebied van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht wordt ontwikkeld. Dit is een project dat reeds in ontwikkeling is. Het is qua stedenbouwkundige opzet geïnspireerd door de langgerekte kavels in het voormalig tuinbouwgebied. Hier ontwierp de stedenbouwkundige een 'ommuurde stad', waar lange zichtlijnen structuur geven aan afwisselende buurten met ieder een eigen sfeer. De nieuwbouw wordt ingepast in de bestaande bebouwing van de gemeente.

De Volgerlanden

Noordoevers

Ten behoeve van de ontwikkeling van de Noordoevers tot (hoofdzakelijk) woongebied is een Structuurplan opgesteld. Het plangebied loopt tot aan het bedrijventerrein Antoniapolder (de Sophiapolder is al beschreven in project nr. 12). Voor het gebied wordt op dit moment een bestemmingsplan opgesteld om de nieuwe invulling van het gebied mogelijk te maken. Veel van de ambities zoals verwoord in de Toekomstvisie worden hier gerealiseerd. Zo zal er een jachthaven worden ontwikkeld, zal het wonen een duidelijke relatie met het water krijgen en zal sowieso de binding met het water nadrukkelijk aanwezig zijn. Voor de Sophiapolder wordt kortheidshalve verwezen naar project nr. 12.

Onderzoek alternatieven grootschalige maatschappelijke voorzieningen

Bij inpassing van grootschalige maatschappelijke voorzieningen binnen de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht, is het noodzakelijk bij de locatiekeuze daarvoor te voldoen aan een aantal ruimtelijke, functionele en sociaal-maatschappelijke criteria. Belangrijkste daarvan is uiteraard de beschikbaarheid van die locaties. Hiervoor zal een zoekopdracht worden geformuleerd. Naast beschikbaarheid qua formaat/omvang dienen deze locaties te voldoen aan meer specifieke criteria, zoals daar zijn de maatschappelijke behoefte c.q. noodzaak, de bereikbaarheid, de mogelijke stedenbouwkundige inpassing, de parkeermogelijkheden en de milieu-planologische inpassingsmogelijkheden. De gemeente neemt zich voor in het kader van de projecten, die voortkomen uit deze structuurvisie, betreffend onderzoek uit te voeren, waarbij verschillende locaties

worden onderzocht op geschiktheid voor inpassing van grootschalige

Noordoevers

ge maatschappelijke voorzieningen.

10. UITVOERING

10.1 Inleiding

De nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro), verplicht rijk, provincies en gemeenten een structuurvisie vast te stellen. Onderdeel van de structuurvisie is een uitvoeringsparagraaf. In de structuurvisie moet ingegaan worden op de wijze waarop de gemeenteraad zich voorstelt de beschreven ontwikkelingen tot uitvoering te doen komen. In dit hoofdstuk wordt deze verplichting uiteengezet en wordt aandacht besteed aan het huidige gemeentelijk beleid.

10.2 Gemeentelijk beleid

Nota Grondbeleid

De Nota Grondbeleid van de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht schetst de kaders en uitgangspunten van het gemeentelijk grondbeleid. Er wordt daarmee inzicht gegeven in de werkwijze ten aanzien van grondbeleid, grondexploitaties en waardering van gemeentelijk bezit in relatie tot reserves en afdracht daarvan aan de algemene middelen van de gemeente. Tenslotte biedt deze nota helderheid over de positie en verantwoordelijkheden van de gemeenteraad, het college van Burgemeester en Wethouders en de ambtelijke organisatie als het gaat om grondbeleid.

Het doel van het gemeentelijk grondbeleid is het, ten behoeve van de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van ruimtelijke ordening, creëren van ruimte voor wonen, werken, winkelen en recreëren in zowel uitleggebieden als bestaand (stedelijk) gebied, door het oppakken of ondersteunen van concrete ontwikkelingsinitiatieven. Uitgangspunt is de optimalisatie van het financiële resultaat per project c.q. sluitende grondexploitaties.

Er zijn verschillende vormen van grondbeleid, te weten actief grondbeleid, het bouwclaimmodel, publiek-private samenwerking (PPS) en passief grondbeleid. In de gemeente is actief grondbeleid het uitgangspunt. Bij deze vorm van grondbeleid koopt de gemeente zelf gronden of andere onroerende zaken aan, maakt deze bouw- en woonrijp en verkoopt ze vervolgens. Strategische (grond)aankopen in het kader van actief grondbeleid vinden plaats voor zover deze passen binnen de door de raad vastgestelde plannen en visies. Grondprijzen worden zoveel mogelijk marktconform vastgesteld.

Het college van B&W heeft einde 2007 de Nota Grondprijzen 2008 vastgesteld. Deze Nota noemt de grondprijzen en/of uitgangspunten voor de bepaling daarvan, die voor de concrete bebouwingsdoeleinden/grondgebruikfuncties gelden voor het jaar 2008.

Nota Bovenwijkse voorzieningen

De Nota Bovenwijkse voorzieningen vormt een nadere uitwerking van de Nota Grondbeleid met betrekking tot bovenwijkse voorzieningen. Doel van de nota is enerzijds het concreet benoemen van de bovenwijkse voorzieningen, de kosten ervan te begroten en te faseren in tijd. Anderzijds omvat de doelstelling het concreet aan-

geven hoeveel vierkante meters bouwgrond de komende jaren wordt uitgegeven. In de nota wordt beoogd de voeding van de Bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen vanuit verschillende grondexploitaties te koppelen aan de afdracht uit de reserve. Daarbij worden de investeringen concreet benoemd en begroot; tevens wordt per exploitatie de omvang van de uit te geven gronden als kostendrager aangegeven. Voor de periode tot 2010 wordt een aantal concrete bovenwijkse voorzieningen benoemd. Het gaat onder meer om de aanleg van de ecologische zone nummer 70 en een nieuwe aanleglocatie voor de Fast-Ferry op het Genieterrein.

10.3 Naar realisatie

De structuurvisie biedt een basis voor de gewenste ruimtelijke ontwikkeling. In een dergelijke structuurvisie dienen ontwikkellocaties en projecten te worden aangegeven; dit is in voorgaand hoofdstuk gepresenteerd.

In 2009 zal voor de realisatie van de structuurvisie een uitvoeringsstrategie worden bepaald. Daarin zal worden vastgelegd welke projecten uit de structuurvisie prioriteit krijgen en langs welke weg aan de realisatie ervan zal worden gewerkt. Daarnaast zal worden gewerkt aan de uitwerking van één van de clusters voor onderwijs-, zorg- en welzijnsvoorzieningen. Naast het faciliteren van nieuwe voorzieningen voor de maatschappelijke functies wordt versterking van de economische (commerciële) functies als belangrijke opgave voor de toekomst gezien.

Per ontwikkellocatie en project dient op termijn de functie te worden vastgelegd, inclusief het gewenste globale programma, typologie van het te realiseren programma, financieringscategorieën, faseringsgrondslag en een indicatie van de economische uitvoerbaarheid. Aldus ontstaat een document om het programma in een exploitatieplan in een specifieke locatie te kunnen onderbouwen.

Projecten en voorzieningen met een bovenwijks (meerwijks, bovenplans) karakter dienen in het document afzonderlijk te worden opgenomen. Dit geldt ook voor delen van ontwikkellocaties met een bovenwijks karakter. Buiten de globale aanduiding van de locatieontwikkelingen en projecten kan de meeste informatie worden opgenomen in een jaarlijks voortschrijdende uitvoeringsparagraaf. Een dergelijk document kan een plaats krijgen in de jaarlijkse cyclus rond de meerjarenprogrammabegroting. Hieronder volgt een uiteenzetting van de wijze waarop dat toekomstig kan worden vormgegeven. Per ontwikkellocatie worden een aantal gegevens vastgelegd.

Voor een aantal locatieontwikkelingen zal, mede gelet op huidige stand van zaken met betrekking tot de ontwikkeling (eerste visie, concept bestemmingsplan, e.d.), sprake zijn van beperkte, globale gegevens. Het voortschrijdende karakter van de uitvoeringsparagraaf maakt het mogelijk om jaarlijks de ontwikkelingen nader te concretiseren. Per ontwikkellocatie, project en bovenwijkse voorziening worden de volgende gegevens opgenomen:

Naam locatieontwikkeling / project	-
Projectleider locatie / project	Indien van toepassing
Fase van ontwikkeling locatie / project	Bijvoorbeeld: eerste visie, concept bestemmingsplan, ed.
Type ontwikkeling / project	Woningbouw, bedrijventerrein, ed.
Korte beschrijving van locatie / project	-
Huidige eigenaar / eigenaren locatie	-
Te ontwikkelen eenheden locatie	Aantal woningen naar financieringsvorm, m2 bedrijventerrein, m2 landschappelijke inrichting, e.d.
Fasering realisatie	Omschrijving fasering (voor 2015; uiterlijk 2010, van 2010 tot 2018, niet eerder dan 2012, ed.)

Economische uitvoerbaarheid	Verwijzing naar exploitatieberekening indien aanwezig
Verwervingskosten	
Kosten bouw- en woonrijpmaken	
Bijdrage aan fonds bovenwijks	(zie paragraaf bovenwijkse voorzieningen)
Totale kosten	
Opbrengsten uit gronduitgifte	
Overige opbrengsten	
Bijdrage uit fonds bovenwijks	(zie paragraaf bovenwijkse voorzieningen)
Totaal resultaat	
Bovenplanse verevening	(zie paragraaf bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen)

Het moge duidelijk zijn, zoals reeds eerder aangegeven, dat niet alle gegevens op het moment van vaststelling van de structuurvisie voorhanden zijn respectievelijk in deze gedetailleerdheid voorhanden zijn. Het voortschrijdende karakter van de uitvoeringsparagraaf biedt jaarlijks (of hoe frequenter dat gewenst is) de mogelijkheid om een geactualiseerde uitvoeringsparagraaf vast te stellen.

bovenwijkse voorzieningen

Wanneer de kosten voor een locatieontwikkeling, project of voorziening óók profijt opleveren voor een of meer andere ontwikkelingslocaties, dan is sprake van een bovenwijkse voorziening (ook wel meerwijkse- of bovenplanse voorziening genoemd). De huidige bebouwing wordt in deze context ook als ontwikkelingslocatie beschouwd. De wet biedt de mogelijkheid om in een exploitatieplan de kosten van dergelijke voorzieningen toe te rekenen aan meerdere ontwikkellocaties op basis van de criteria profijt, toerekenbaarheid en proportionaliteit. Wanneer het kostenverhaal gebaseerd is op anterieure overeenkomsten gelden deze criteria in principe niet en zullen de partijen onderling de toerekening moeten bepalen. Het proportionaliteitscriterium is echter op verschillende manieren in te vullen en leidt dan tot verschillende uitkomsten. Dit kan problemen opleveren wanneer een locatie bijdraagt op basis van het exploitatieplan (3 genoemde criteria) en een (of meerdere) locatie(s) op basis van een anterieure overeenkomst (anterieure overeenkomsten zijn exploitatieovereenkomsten die worden gesloten vóórdat er een exploitatieplan wordt gemaakt of in geval er helemaal geen exploitatieplan wordt gemaakt. Posterieure overeenkomst zijn exploitatieovereenkomsten die na vaststelling van het exploitatieplan worden gesloten en dan dus niet van het exploita-

tieplan mogen afwijken). Het ligt dan ook voor de hand, om voor het privaatrechtelijke en het publiekrechtelijke spoor eenzelfde methodiek te hanteren.

De Wro, artikel 6.13, zevende lid, maakt het mogelijk om in de exploitatieopzet bovenwijkse kosten op te nemen voor meerdere locaties of gedeelten daarvan in de vorm van een fondsbijdrage. De wet staat dit alleen toe, indien er voor deze locaties of gedeelten ervan een structuurvisie is vastgesteld welke aanwijzingen geeft over de bestedingen die ten laste van dit fonds komen. Bij de eindafrekening zal de gemeente echter wel moeten aangeven of de kosten uit de exploitatieopzet ook echt gemaakt zijn. De nota Bovenwijkse voorzieningen zou daartoe jaarlijks moeten worden geactualiseerd, zodat een en ander inzichtelijk wordt gemaakt en transparant wordt.

In de uitvoeringsparagraaf bij de structuurvisie worden de bovenwijkse (meerwijkse, bovenplanse) voorzieningen doorgaans afzonderlijk opgenomen. Deze bovenwijkse voorzieningen worden overgenomen uit de eerder aangegeven lijst van ontwikkellocaties, projecten en voorzieningen). Per voorziening wordt gemotiveerd hoe de bekostiging van de voorziening vorm kan worden gegeven op basis van profijt, toerekenbaarheid en proportionaliteit. Wanneer de kosten van de bedoelde bovenwijkse voorziening bekend zijn, kan de actuele toerekening van de kosten worden opgenomen. Wanneer deze kosten op dit moment niet bekend zijn wordt alleen de toerekeningsmethodiek aangegeven.

bovenplanse verevening

Het gebruiken van financiële overschotten van winstgevende locaties (verdienlocaties) om tekorten op andere locaties te verevenen wordt bedoeld met bovenplanse verevening en kan worden gezien als een bijdrage aan een ruimtelijke ontwikkeling. Voorwaarde voor het afspreken van een dergelijke bijdrage is, dat de ruimtelijke ontwikkeling in een structuurvisie is vastgelegd. Een dergelijke bijdrage kan alleen op basis van een anterieure overeenkomst worden aangegaan. De ruimtelijke ontwikkeling behoeft geen betrekking te hebben op de grondexploitatie zelf. Het zou ook kunnen gaan om een bijdrage in de bouwkosten van een maatschappelijke functie. De bijdrage moet wel redelijk zijn. Deze redelijkheid heeft betrekking op de hoogte van de bijdrage en het verband tussen de locatie en de functie waarvoor de bijdrage bedoeld is. Wanneer de bijdrage ertoe leidt dat de ontwikkeling voor de eigenaar objectief gezien financieel-economisch niet meer haalbaar is, dan is de bijdrage niet meer redelijk.

overige beleidsmaatregelen

De grondexploitatiewet is met name ook bedoeld om voor alle betrokken partijen te komen tot een exploitatieplan waarin op een transparante manier het verhalen van de kosten is opgenomen. Een en ander als een soort vangnet wanneer het kostenverhaal op basis van een overeenkomst niet mogelijk blijkt te zijn. De exploitatieopzet wordt in het publiekrechtelijk spoor door gemeente samengesteld als ware het een locatie die door de gemeente in ontwikkeling wordt genomen (fictief). Voor de inbrengwaarde van de gronden en te verwerven opstallen wordt uitgegaan van de marktwaarde van de gronden en opstallen. Voor de kosten van bouw- en woon-

rijp maken en de inrichtingskosten wordt uitgegaan van de kostensoorten zoals aangegeven in de lijst met kostensoorten. De opbrengsten zijn in het kostenverhaal alleen van belang om het resultaat van de ontwikkeling te kunnen bepalen. Wanneer de kosten hoger blijken te zijn dan de opbrengsten, dan kunnen alleen de kosten verhaald worden tot een maximum van de totale opbrengsten. Om een transparante manier van kostenverhaal te realiseren zijn, naast de lijst met kostensoorten, de volgende beleidsonderdelen van belang:

1. De inbrengwaarde van gronden en opstallen. Hierbij moet worden uitgegaan van de werkelijke waarde in het economische verkeer op het moment van inbreng. Deze waarde wordt bepaald conform de artikelen 40b tot 40f van de onteigeningswet. Het verdient aanbeveling om de waarde van de percelen in het complex reeds te bepalen, voorafgaand aan het sluiten van overeenkomsten in het anterieure traject. Het verdient eveneens aanbeveling om vroegtijdig, voor het exploitatieplan, een **verwervings- en taxatieprotocol** op te stellen alsmede een notitie met betrekking tot de **aankoopstrategie**. Aan te bevelen is, om methodiek voor deze protocollen en strategieën in algemene zin vast te stellen.
2. De hoogte van de gronduitgifteprijsen en de differentiatie hiervan dient de gemeente deugdelijk te motiveren. Geadviseerd wordt dan ook om een **gemeentelijk uitgifteprijsbeleid** (geactualiseerd) vast te stellen waarin de uitgangspunten en de criteria voor de geschatte uitgifteprijsen zijn opgenomen.
3. De invoering van de Wro leidt tot een nieuwe, ingrijpende, publiekrechtelijke bevoegdheid: de mogelijkheid om de bouw van

sociale koop- en huurwoningen dan wel de bouw van woningen via particulier opdrachtgeverschap dwingend op te leggen in een gemeentelijk plan. Het exploitatieplan geeft de meest uitgebreide mogelijkheden voor de sturing bij woningbouw. Voorwaarde is wel, dat het bestemmingsplan al regels stelt ten aanzien van deze woningbouwcategorieën. Expliciet is geregeld welke regels in ieder geval in een exploitatieplan kunnen worden opgenomen met betrekking tot de genoemde woningbouwcategorieën. Ter onderbouwing van de wenselijkheid om deze categorieën een duidelijke plaats te geven in exploitatieplannen **zou een beleidsnota sociale woningbouw en particulier opdrachtgeverschap** kunnen worden vastgesteld.

4. De Wro geeft aan, dat locatie-eisen kunnen worden gesteld aan de inrichting van de openbare ruimte. Wanneer de gemeente van deze optie gebruik wenst te maken, dan lijkt het, in het kader van een transparante exploitatie, wenselijk om deze eisen in een **beleidsnota locatie-eisen** vast te stellen.
5. De samenstelling van een geactualiseerde **beleidsnota bovenwijkse voorzieningen** zoals eerder al is aangegeven.

Genoemde beleidsmaatregelen zijn niet gekoppeld aan de structuurvisie resp. de uitvoeringsparagraaf, met uitzondering van de beleidsnota Bovenwijkse voorzieningen.

Literatuurlijst Structuurvisie Hendrik-Ido-Ambacht

Naam rapport		
'Samen stad' in uitvoering - Tussenstand projecten Manden Maken	December	2006
Afsprakendocument vervoermanagement Drechtsteden	Februari	2004
Atlas Bedrijventerreinen Drechtsteden	Januari	2007
Beeldkwaliteitsvisie Oost-IJsselmonde		2004
De Drechtse Poort – Bedrijventerreinenstrategie voor de Drechtsteden	Januari	2007
DPO Winkelstructuur	Oktober	2008
Groenstructuurplan Hendrik-Ido-Ambacht	Juli	2000
Herontwikkelingsvisie Hendrik-Ido-Ambacht	Maart	2007
Hollands Glorie – een totaalconcept	November	2005
Initiatieven Hollands Glorie	December	2006
Inpassing HOV– D figurenbundel	September	2002
Inrichtingsvisie voor een groene verbinding tussen het rood	Februari	2003
Inventarisatie bedrijventerreinen	Mei	2008
Jaarplan wonen en stedelijke vernieuwing 2007	Maart	2007
Juryrapport meest groene collegeprogramma 2006	December	2006
Kadernota Hoogwaardig Openbaar Vervoer Drechtsteden	Oktober	2003
Kansrijk in de Drechtsteden - sociaal beleid op de kaart	September	2004
Leefbaarheid en veiligheid in de Drechtsteden 2005 (incl. Tabellenboek)	Mei	2006
Memo Bodemsituatie Grotenoord 2	Augustus	2007

Naam rapport		
Milieu Impuls Drechtsteden – Leefomgevingskwaliteit	Juni	1999
Milieukansenkaarten Drechtsteden	Mei	2001
Mobiliteitsplan Drechtsteden	Oktober	2003
Monitor Milieu en leefkwaliteit Drechtsteden 2004	Juni	2005
Nota locatiebeleid benzinestations	Juni	2006
Ontwerp transformatievisie Merwedezone	Februari	2007
Nota Grondbeleid		2005
Nota Bovenwijkse Voorzieningen		2007
Rapportage Hollands Glorie	December	2006
Regionaal programma luchtkwaliteit 200-2010	September	2006
Ruimte geven - Nota van beantwoording op de inspraak		
Ruimte geven – Nota van wijziging		
Ruimte geven – Ruimtelijk kader voor een beter functionerende Regio Drechtsteden	Januari	2006
Samenwerken in de Drechtsteden	Maart	2006
Sociale voorzieningen in Hendrik-Ido-Ambacht	Augustus	2007
Spetterend wonen in de Drechtsteden – Woonvisie regio Drechtsteden	April	2004
Structuurplan Noordoever – Gemeenten Hendrik-Ido-Ambacht en Zwijndrecht	Januari	2005
Structuurvisie Hendrik-Ido-Ambacht Deel I en II	November	1991
Van woonvisie naar Wonen met visie – woonvisie Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht	Juli	2007
Verkenning samenwerkingsmogelijkheden theaters Drechtsteden	Maart	2005
Waterplan Hendrik-Ido-Ambacht 'Water van H tot Z'		
Welstandsnota Hendrik-Ido-Ambacht	Juli	2004

Wensen van bedrijven uit Hendrik-Ido-Ambacht	Februari	2003
Wijkvoorzieningen 2007		
Wonen, Zorg en Welzijn en Wet Maatschappelijke Ondersteuning	Januari	2006

